ئەنتۆن چیخۆف

ژوری ژماره شەش

و: ئازاد نەجم

٢٠١٢

ناوی کتێب : ژووری ژماره شەش .

بابەت : نۆڤلێت .

نوسەر : ئەنتۆن چیخۆف .

وەرگێڕ : ئازاد نجم .

پیت چنین : ئازاد نجم.

نەخشەسازی بەرگ : عومەری گەشبین .

نەخشەسازی ناوەرۆك : دیاری علی

تیراژ : ٥٠٠ دانه

ئەم کتێبه لەسەر ئەرکی سەنتەری ڕۆشنبیری ئاسۆس له ڕانیه چاپ کراوه .

وتەیەك

ڕوداوەکانی نێو ژووری ژمارە شەش نەخۆشخانەی شارۆچکەیەکە و یان وردتر بڵێین بەش یان ژوری ژمارە شەشە کە تایبەتە بە حەواندنەوە و چارەسەرکردنی ئەو کەسانەی نەخۆشی دەروونییان هەیە و کۆمەڵگا ئامادەیی ئەوەی تێدا نیە بەخۆیان بگرێ و بەدروستی ڕەفتاریان لەگەڵدا بکات وە بە بەراورد بە کۆمەڵگا دەبینین لە ژوری ژمارە شەشدا – کە بەشێکی تایبەت بە چارەسەر و حەواندنەوەی دەروننەخۆشەکانە – ڕەفتار و مامڵەیەکی زۆر نادروستتر و نامرۆڤانەتریان لەگەڵدا دەکرێ ... هەر لە خراپی و کەمی خۆراکەوە بگرە تا پیس و پۆخڵی نێو بەشەکە و پشتگوی خستنی چارەسەرکردنیان و لێدان و تێهەڵدانی پاسەوانی بەشەکە و هتد ...

ژوری ژمارە شەش یەکێکە لە شاکارە جوانەکانی چیخۆف کە مرۆڤ تێیدا دادەمێنی و ناتوانێ مرۆڤێك کە لای هەموان بە شێت دەناسرێ ئەو بە شێتی بداتە قەڵەم ، وە هەروەها بەپێچەوانەشەوە .

چیخۆف لەم شاکارەیدا زۆر پرسیاری وروژاندون ، زۆر کار و کردوەی ناپەسند و نەشیاوی مرۆڤەکانی وەك زۆر بڵێیی ، خۆنزیك خستنەوە ، دزی و گەندەڵی کارمەندانی دەوڵەت ، کەمتەرخەمی دەوڵەت لە ئاست کەسانێك کە نەخۆشیی دەروونییان هەیە ، دڵڕەقی و بەبەردبونی ناخی مرۆڤەکان و پاشقول گرتنی دۆستانە و چەندانی تری خستۆتە ژێر پرسیارەوە و شەرمەزاری کردون.

مرۆڤ کاتێ ئەم کتێبە دەخوێنێتەوە بە شێوەیەکی زۆر سانا و سادەتر لە گرفتی ئەو کەسانە دەگات کە نەخۆشی دەرونیان هەیە و باشتر پەی بە کێشە و گرفتاریەکانی ژیانیان دەبات.

خوێنەری بەڕێز ! هەست دەکەم چیخۆف لەم بەرهەمەیدا کۆمەڵێك پرسیاری قوت کردونەتەوە کە من توانای شیکردنەوە و ڕاڤەکردنێکی دروست لە خۆمدا شك نابەم ، بۆیە باشتروایە خۆت بکەویتە خوێندنەوەی و دەسکەوتنی وەڵامەکانیان.

لە کۆتاییدا بە پێویستی دەزانم زۆر زۆر سوپاسی هاوڕێی بەڕێزم کاك سوپا شێخبزێنی بکەم کە دوای وەرگێڕانی کتێبەکە لە فارسیەوە لەگەڵ دەقە عەرەبیە وەرگێڕدراوەکەی د.ئەبوبەکر یوسف دا بەراوردی کرد و بە تێبینی و سەرنجەکانی خۆی ئەم وەرگێڕانەی دەوڵەمەندتر کرد و زۆر سوپاسی دەکەم. وەهەروەها زۆر سوپاسی (سەنتەری ڕۆشنبیری ئاسۆس) دەکەم کە ئەرکی چاپکردنی ئەم کتێبەیان گرتە ئەستۆ ، هیوادارم تۆی خوێنەری بەڕێزیش بەدڵفراوانیەوە لەهەڵە و کەموکوڕیەکانمان ببوریت.

ئازاد نەجم

٢٣- ٧-٢٠١٢ ڕانیە

ژوری ژماره شەش

١

لــە نێــو چــوار دیــواری حەوشــەی نەخۆشــخانەکەدا و بەتەنیشــت نەخۆشخانەکەوە ، بینایەکی بچوك هەیە کە بنچکە گیا و درکە شـەکەرۆك و شادانەی کێوی ، چواردەوریان داپۆشیوە. شێروانیەکەی ژەنگی هەڵێناوە و دوکەڵکێشەکانی نیمچە وێران و پلیکانـەکانی بـەردەرگای چونەژورەوەشی بـە بنچکە گیا و هەرزن داپۆشراوە. جگە لەپەڵەیـەکی بچکۆلە ، شوێنەوارێك لـەو مادەیـە نـەماوە کـە کـاتی خـۆی ڕوپۆشـەکەی پێکـراوە. ڕوی پشتەوەشـی لەدەشـتێکە کـە بـە هـۆی قاڵدرمەیـەکی ڕەنـگ خۆڵەمێشـی و بزمـارداراەوە لەحەوشەی نەخۆشخانەکە جیابۆتەوە.

بزمارەکان نوکیان تیژە و نوکە تیـژەکانیان ڕویـان لـە ئاسمانـە و قاڵدرمەکـە و خودی بینایەکەی تەنیشتیشی چەشنی سەرجەم بەندیخانـە و نەخۆشـخانەکانی تری سەرتاسەری ولآت ، هەمان دیمەنی دڵهەژێن و نەفرەتلێکراویان هەیە.

ئەگەر ترست لە درك ودالّ نیە و دەتوانی بەو باریکە ڕێگایەدا بڕۆیت کە بەرەو بیناکە دەچێت ، ئەوا وەرە با پێکەوە بچین و بزانین لەنێو چواردیواری ئەو بینایەدا چ دەگوزەریّ؟

هەرکە لە دەرگاوە دەچیتە ژوریّ ، دەچیتە نێو ڕاڕەوێکەوە. لێرەدا ، لەپەنا دیوارەکان و زۆپاکە ، گردێك لە شڕ و شیتالّی نەخۆشخانە ، بەسەریەکدا کەڵەکە کراون.

لێرەدا دۆشەك و سەرچەف دادڕزیو و کراس و پانتۆڵی شینی خەت و پێڵاوی دادڕزیو و بەکەڵك هیچ نەماو ، بە تێکەلّ و پێکەڵی بەسەر یەکدا کەڵەکە کراون و لەحالّی دادڕزیندان و بۆنێکی یەکجار هەراسانکەریان لێوە هەڵدەستیّ.

نیکیتای پیرەسەربازی خانەنشین ، پاسەوانی ئێرەیە و بەخۆی و (یراق)ە(*) دادڕزیوەکانیەوە شەوو و ڕۆژ پاپیێك بەلالێوەوە لەسەر ئەو شڕوشیتالانە ڕاکشاوە. ڕوخسارێکی گرژ و مۆن و ژاکاوی هەیە. لوتێکی سور و برژانگێکی پڕ و درێژ ، شکلّ و شێوەی سەگی مێگەلیان بە ڕوخساری بەخشیوە. بالای بەرز نیە ، جەستەی لاواز و ماسولکەییە ، بەلاّم هەیکەلێکی پتەو و بەهێزی هەیە. لەپێڕی ئەو جۆرە مرۆڤە سادە و ساویلکانەیە کە زەبت و ڕەبت لەسەروی هەمو شتێکەوە دەبینن. لەولایەنەوە یەکلایی بونەتەوە و گەیشتونەتە ئەو ئاکامەی هەرکاتیّ کەسێك لەو یاسایانەی کە بۆی دیاری کراوە قاچی خوار دابنێت بیّ ئەملاو ئەولا بیدەنە بەر مست و شەق. ئیدی بەبیّ ڕەچاوکردنی هیچ کام لە ئەندامانی جەستە ، مست و شەقی خۆی دەوەشێنیّ و دڵنیاشە لەگەلّ ئەو کەسانەی یاسا شکێنی دەکەن ، جگە لە بەکارهێنانی مست و شەق ، بەهیچ شێوازێکی تر هێوری و ئارامی دەستەبەر ناکریّ.

(*) یراق: واتا چەك و کەلوپەلی هاوشێوەی خەنجەر و شمشێر

دواتر دەچینە ژورێکی بەرین و گەورەوە ، کە ئەگەر ڕاڕەوەکەی لەگەڵدا ئەژمار نەکەین ئەوا تەواوی ڕووبەری بیناکەی داگیر کردوە. دیوارەکانی ڕەنگێکی شینی چڵکن و بۆریان هەیە ، ساپیتەکەشی بەوێنەی ساپیتەی کوختەخانوە کۆنەکان – کە زۆپای بێ دوکەڵکێشیان تێدا بەکار دەهێنا – دوکەڵی گرتوە و ڕەش داگەڕاوە.

ئیدی لەڕۆژانی وەرزی زستاندا کاتێ زۆپا لەم ژورانەدا دادەگیرسێنن دوکەڵ دەکات و کەشوهەوای ژورەکەش پڕ دەبێت لە غاز.

میلە ئاسنینەکان ، پەنجەرەکانیان لە ژورەوە دزێو و ناشیرن کردوە. زەوی دارینی ژورەکە خۆڵەمێشیە و پڕە لە درز و کەلێن. بۆنی بۆگەنی کەلەمشۆر و دوکەڵی چرا نەوتیەکە و مێش و مەگەز و ئامۆنیاك ، مرۆڤ هەراسان دەکات. بۆنەکەی بەشێوەیەکە مرۆڤ لەکاتی هاتوچۆدا واهەستدەکات خۆی کردوە بە باخچەی ئاژەڵاندا.

پێچکەی تەختەخەوەکان بە زەویدا چەقێنراون. چەند کەسێك کە کراسی شینی نەخۆشخانەیان لەبەر دایە و کڵاوی سەردەمی دەقنانوسیان لەسەر دایە ، لەسەر تەختەخەوەکانیان دانیشتون یان ڕاکشاون. ئەمانە شێتن. ژمارەیان پێنج کەسە. یەکێکیان نەبێ کە لە ڕەسەنزادانە ، ئەوانی تر هەمویان لە چینی ناوەندن.

لەسەر یەکەمین تەختەخەوێك – کە بە تەنیشت دەرگاکەوەیە – پیاوێکی بالاَ بەرز و لاواز بە سمێڵێکی مەیلەوسوری بریقەدار و چاوانێکی فرمێسکاویەوە ، دانیشتوە و دەستی خستۆتە ژێر چەناگەی و چاوی بریوەتە خاڵێك ، شەو و ڕۆژ بیردەکاتەوە و خەفەت دەخوات و سەر بادەدات ، ئاخ هەڵدەکێشێ و پێکەنینێکی تاڵ ، پێدەکەنێ. بەدەگمەن نەبێ بەشداری گفتوگۆی

هاوژورەکانی ناکات و وەلامی پرسیارەکانیشیان ناداتەوە. ئەو خواردن و خواردنەوانەی وەریان دەگریّ ، بەبیّ ئاگاییەوە دەیانخوات و کۆخینە کورت و تاقەت پرووکێن و گۆنا بەقولداچوو و سوور هەلگەڕاوەکانی ، گوزارشت لە سەرەتای تووشبون بە نەخۆشی سیل دەکەن.

یەکێکی تری نێو ژورەکە پیرەمێردێکی چوست و چالاکە کە ریشێکی نوك تیژی ڕەشی چەشنی موی ڕەشپێستەکانی هەیە. ڕۆژانە بە نێو ژورەکەدا لە بەردەم پەنجەرەیەکەوە بۆ بەردەم پەنجەرەیەکی تر دێت و دەچیّ. یان لەسەر جێگا خەوەکەی چەشنی تورکەکان چوارمشقی دادەنیشیّ و بە بیّ ئارامیەوە چەشنی گڤەی زریان و بەفر ، فیکە لێدەدات و لەبەرخۆیەوە گۆرانی دەلێت و پێدەکەنیّ.

شەوانە ، ئەو کاتانەی بە مەبەستی نزا وپاڕانەوە لە دەرگای خودا لە خەو هەلدەستیّ – واتا بە مست بکەوێتە وێزەی سینگی خۆی و بەتوندی پەنجەی بگوشیّ بە دەرگای ژورەکەدا وەك ئەوەی بیەویّ دەرگاکە کون بکات – بە هەمان ئەندازەی ڕۆژ ، خۆشحالیەکی سەیر و مندالانە بالی بەسەردا دەکێشیّ.

ئەم یەهودیە شێتێکە بەناوی (مویسیکا) و نزیکەی بیست سالێك لەوەوبەر کاتیّ کارخانەی کلاو چنینەکەی ئاگری گرت لە خەفەتان ئەقل و ئاوەزی لە دەست دا.

لەنێو هەمو ئەم شێتانەدا ، یان بەواتایەکی تر لەنێو هەمو نیشتەجێیەکانی ئەم بینایەدا تەنیا ئەو مۆلەتی ئەوەی دراوەتیّ سنوری دەرگای حەوشە ببەزێنیّ و بچێتە دەریّ و بەنێو کوچە و کۆلانەکانی شاردا بگەڕیّ.

ئەویش لەوانەیە لەبەر ئەو هۆیە بێت کە لەمێژ سالە وەك شێتێکی بێوەی و بێگرفت لەم نەخۆشخانەیەدایە و گالتەجاڕێکە لەمێژە خەلکی شار بەبینینی

لـەنێو گـەماڕۆی سـەگەل و منداڵـە وردکانـدا ڕاهـاتون. سـاڵیانی ساڵە لـە ئیمتیازێکی لەو چەشنە بەهرەمەندە.

بە کراسە کورت و کڵاوە پێکەنیناویەکەی و پـێڵاوە سـەرپێییەکانی و هەنـدێك جـاریش بـە پێخواسـی و تەنانـەت بـەبێ پـانتۆڵیش بـەنێو کوچـە و کۆڵانانـدا بسوڕێتەوە. لەبەردەم هەمو و ماڵ و دوکانێکدا ڕادەوەستێ و سـواڵ دەکـات و دەپاڕێتـەوە. لەهەنـدێك شـوێن (کڤـاس)[*] ی دەدەنـێ و لەهەنـدێك شـوێن پارچـەیەك نـان و لەهەنـدێك شـوێنیش یـەك دو کـۆبیکی دەدەنـێ. ئیـدی وەك هەمیشە و بەرەواڵی خۆی ، بەوپەڕی تێروپڕیەوە دەگەڕێتەوە نەخۆشخانە.

بەڵام نیکیتای پاسەوان هەر لەبەردەرگاوە بەڕقـەوە گیرفانـەکانی دەپشـکنێ و دەسـت بەسـەر کەلوپەلەکانیـدا دەگـرێ و بـۆ خـۆی گلیـان دەداتـەوە. هـەمو جارێکیش سوێند بە پیر و پێغەمبەر دەخوات کە جارێکی تر ڕێگا بەو یەهودیـە شێتە نادا قاچی لەودیو دەرگا بترازێنێ و بچێتە دەرێ. ناخۆشـترین شـت لـە ژیاندا بێسەرەوبەرەیی و بەرەڵڵاییە.

مویسیکا حەزی لـە خزمـەتکردنی خـەڵکیی هەیـە. ئـاو دەداتـە هاوژورەکـانی ، کاتێ دەنون دەچێتە دیاریان و بە بەتانیەکانیان دایان دەپۆشێتەوە. بـەڵێنیان پێ دەدا هەرکاتێ لە گەڕانی کوچە و کۆڵانان هاتەوە سەرو کۆبیکێکیـان بـداتێ و سەرو کڵاوێکی نوێشیان بۆ بدورێ. بەکەوچك خواردن دەکاتـە دەمـی کـابرای ئیفلیجی لای چەپی و ئەم کارەشـی لەبـەر دڵسـۆزی و مرۆڤایـەتیی نیـە بـەڵکو بەچـاولێکەری و پـەیرەوی لـەڕەفتاری نـائیرادی (گێرمـۆڤ) – هـاوژوری لای ڕاستی– ئەنجام دەدا.

---

[*] ساردەمەنیەکی بێ کحولە و لە نان و ئاو و جۆ دروست دەکرێت.

ئیڤـان دیمتریـچ گێرمـۆڤ ، پیـاوێکی تەمـەن نزیکـەی سـی و سـێ سـاڵە و لـە خێزانێکی ڕەسەنزادە و کاتی خۆی کارمەندی جێبەجێکاری دادگا و هـەروەها کاتبی فەرمانگەی قایمقامیەت بو. هەمیشە واهەست دەکات چاودێری دەکەن و بەدوایەوەن. یان خۆی گرمۆڵە دەکات و لەگۆشەیەکی ژورەکە دەکـەوێ ، یـان بـە ئەمسـەر و ئەوسـەری ژورەکـەدا دێـت و دەچـێ. وەك ئـەوەی سـەرگەرمی گەشـت و گـەڕان بێـت بـەهیچ شـێوەیەك هـەدا نـادا ، بەدەگمـەن دادەنیشـێ. بەردەوام هەراسانە و ترسی لێ نیشتوە ، لـە چاوەڕوانیی ڕودانـی کارەساتێك یان مەترسییەکدا ، نیگەرانە. کـەمێك خشەخشـی نێـو ڕاڕەوەکـە ، یـان هـاوار کردن و بانگ کردنێکی نێو حەوشەکە ، دەبێتە هۆکاری ئـەوەی یەکسـەر قـوت بێتەوە و گوێقولآغ ڕاوەسـتێت و بکەوێتـە دودڵـی و گومانـەوە : (ناکا بـەدوای مندا هاتبن؟). لەوساتەشدا ڕق و نیگـەرانیی و ترسـێکی زۆر ، بەڕوخسـاریەوە بەدی دەکرێت.

ڕوخسارە بێ گۆشت و ڕەق و تەق و هەمیشە ڕەنگ پەڕیوو و کارەساتبارەکەیم کە ڕۆحی ڕەنج دیتوی پڕ لە هەوڵ و تەقەلا و چەوسانەوە و ترسی بەردەوام – وەك ئاوێنە تێیدا دیارە. دەکەوێتە بەر دڵ.

حاڵەتەلێکی سەرسوڕهێنەر و نەخۆشئاسایانەی هەیە. بـەلآم گـنج و لوچـەلێکی ڕون و جوان – کە لـە ڕەنـج و ئـازارێکی قـوڵ و ڕاسـتگۆیانەوە بەڕوخسـاریەوە نەخشی بەستووە – گوزارشت لە ئەقڵ و ئـاوەزی دەکـەن ، درەوشـانەوەیەکی گەرم بە چاوەکانیەوە دیارە.

جگە لە نیکیتـای پاسـەوان ، لەگـەڵ هـەمو کەسـێکی تـردا بـەڕێز و گونجاوو و ئامادەی هاوکاری و خزمەتە. هەرکاتێ یەکێکیان دوگمەیەك یان کەوچکێکیان لـێ دەکەوێتـە خـوارێ ، ئـەم خێـرا لـە جێگاکـەی خـۆی هەڵدەسـتێ و بۆیـان

هەڵدەگرێتەوە و دەیداتەوە دەستیان. بەیانیان بەیانی باش لە هاوژورەکانی دەکات و شەوانەش بەر لە نوستن هیوای شەوێکی شادیان بۆ دەخوازێ و شەوباشیان لێدەکات. جگە لەم نیشانە و خۆنواندنانە ، شێتیەکەی بە زۆر نیشانە و ڕەفتاری تریشدا بەسانایی پێوە دیارە.

هەندێك جار ئێواران ڕوپۆشەکەی بەتوندی لەخۆیەوە دەپێچێ و لە حالێکدا کە سەرتاپای جەستەی دەلەرزێ و چەقە چەقی ددانیەتی ، بەخێرایی بەنێو ژورەکەدا و بەنێو جێگا خەوەکاندا دێت و دەچێت. لەم حاڵەتەدا مرۆڤ واهەست دەکات کە توشی لەرزوتایەکی قورس هاتوە. لە ڕاوەستانی کتوپڕ و ئەو نیگایانەی دەیگرێتە هاوژورەکانی ، مرۆڤ وا هەست دەکات هەواڵێکی گرینگی پێیە و دەیەوێ لە گەڵ هاوژورەکانیدا بیهێنێتە گۆڕێ و باسی بکا ، بەڵام پاش کەمێك وەك ئەوەی گەیشتبێتە ئەو ئاکامەی کە ئەمان گرینگی بەقسەکانی نادەن ، یان لەوانەیە ئەقڵ و ئاوەزی تێگەیشتنی وتەکانی ئەویان نەبێ ، بەوپەڕی بێ حەوسەلەییەوە سەرێك ڕادەوەشێنێ و دەست بە هاتوچۆیەکەی خۆی دەکاتەوە. سەرباری ئەمەش مەیلی حەزکردن بە قسە ، بەسەر بیرکردنەوە و بۆچونەکانی تریدا زاڵ دەبێت و بێ ئیختیار بە شۆڕ و شەوقێکی زۆرەوە دەست بەقسان دەکات.

قسەکانی لە قسەی کەسێکی ئاسایی ناچن ، قسەکانی چەشنی کەسێك کە وڕێنە بکات پچڕ پچڕن و مرۆڤ هیچیان لێ تێناگات. بەڵام لەبەرامبەردا ئەوپەڕی چاکە و خۆشەویستی بە ئاوازی دەنگیەوە دیارە.

کاتێ زار هەڵدێنێتەوە ، مرۆڤ لەیەك کات دا وێنەی شێتێك و کەسێکی هۆشیاری تێدا بەدی دەکات .

ڕاڤەی وتە شێتانەکانی کارێکی دژوار و ئەستەمە ، لەبارەی پیسیی و چەپەڵی مرۆڤ و ئەو دەسەلاّتدار و ستەمکارانەی کە حەقیقەت و دادپەروەری دەخەنە ژێر پێلاّوەکانیان و دەیپلیشێننەوە و لەبارەی ئەو ژیانە بێ ئەندازە جوان و خۆشەی کە لە ئایندەدا چاوەڕوان دەکرێت و لەبارەی میلە ئاسنینەکانی پەنجەرەکانەوە – کە سات بە سات دلّڕەقی و ستەمی زۆردارەکانی ولاّت لە بیر و هزردا زیندوو دەکەنەوە – دەدوێ.

لە هەمو ئەمانە ، (پۆپۆری)[*] یەکی بێ نەزم و ناهاوسەنگ و تێکەلّ وپێکەلّ لە گۆرانیە کۆنەکان و ئەمانەی ئێستا و تا هەتایە نەوتراو ، دێتە بەرهەم.

---

[*] (پۆپـۆری) پارچـە مـوزیکێکی پێکهـاتو لـە چـەندین پارچـە مـوزیکی ناسـراو و بـەناوبانگ . فەڕەنسی.

٢

نزیکەی دوانزە تا پانزە ساڵێك لەوەبەر کارمەندێکی گران و سەنگین بەنێوی (گێرمۆڤ) ، لە خانویەکی تایبەتیی خۆیدا – کە کەوتبوە سەر یەکێك لە شەقامە سەرەکیەکانی شارەوە – دەژیا. دو کوڕی هەبون بەنێوەکانی سێرگی و ئیڤان.

سێرگی ، لە پۆلی چوار گرفتاری نەخۆشیی کوشندەی سیل بو و گیانی لەدەستدا و مەرگی ئەویش دەتگوت سەرەتای زنجیرەیەك کارەسات و کوێرەوەریە و ڕوی لە ماڵی گێرمۆڤ کردوە.

یەك هەفتە دوای مەراسیمی بەخاك سپاردنی سێرگی ، گێرمۆڤی پیرەباوکیان بە تۆمەتی ساختەیی و ساختەکردنی بەڵگەنامەی دەوڵەتیەوە گرت و دادگاییان کرد و خستیانە زیندانەوە ، دواتر هێندەی نەخایاند لە زینداندا توشی نەخۆشی سورێژە بو و لە نەخۆشخانەی زینداندا گیانی سپارد.

دەوڵەت ، تەواوی ملك و خانوو و ماڵەکەیانی هەڕاج کرد و بەم شێوەیە ئیڤان دیمتریچ و دایکی لەو هەمو سەروەت و سامانە بێ بەش کران.

پێشتر ، واتا ئەو کاتەی کە ئیڤان دیمتریچ لە زانکۆی پتروسبۆرگ دەیخوێند ، گێرمۆڤی باوکی مانگانە شەست تا حەفتا ڕۆبڵی بۆ دەنارد. ئیڤان ، لەو ڕۆژگارەدا لە واتای نەبونی و هەژاری تێنەدەگەیشت و بەتەواوی لێیی بێ ئاگا بو. بەڵام لەدوای مەرگی باوکی ناچار بو گۆڕانکاری بەسەر تەواوی شێوازی ژیانی خۆیدا بێنێت ، ناچار بو لە بەیانیەوە تا ئێوارێ لەبەرامبەر وەرگرتنی برە

پارەیەکی کەمدا وانەی تایبەتی بلێتەوە ، یان لەبەر نامە و بەڵگە نامەی خەڵکانی تر بنوسێتەوە. سەرباری ئەمەش برسێتی تینی بۆ هێنابو ، دەیویست دڵنیا بێت لەوەی کە توانیویەتی ژیانی دایکی دابین بکا ، هەربۆیە تەواوی ئەو برە پارەیەی کە وەدەستی دێنا هەر هەموی بۆ دایکی دەنارد.

سەرەنجام نەیتوانی خۆی لەژێر قورسایی ئەو بارە گرانەدا ڕاگرێ و لەدەرونەوە تێکشکا و لاواز و بێ توانا بوو و دەستی لە خوێندن هەڵگرت و گەڕایەوە شارەکەی خۆی.

لە شارە بچوکەکەشیاندا بەهۆی هاوکاری و ئامۆژگاری و ڕێنمایی خەڵکەوە ، لە خوێندنگایەکدا و لەژێر ناوی مامۆستا دا دامەزرا ، بەڵام نە توانی لەگەڵ هاوکارەکانیدا هەڵبکا و نە توانی ڕەزامەندی خوێندکارەکانیش وەدەستبێنێ.

هەربۆیە هێندەی نەخایاند کارەکەی لەدەستدا و دواتر دایکیشی بەسەردا مرد.

نزیکەی شەش مانگ بەبێ کاروکاسبی ڕایکێشا ، جگە لەنان و ئاو ، هیچ شتێکی تری بۆ خواردن وەگیر نەدەکەوت. تا ئەوەبو سەرەنجام لە بەشی جێبەجێ کردنی دادگا دا وەرگیرا و تا ئەو ساتەی کە بەهۆی نەخۆشیەوە دەریان نەکرد ، هەر لەسەر ئەو کارە مایەوە.

ئەو ، هیچ کاتێک ، چ لە تەمەنی لاویدا و چ لە سەردەمی خوێندنییدا ، ساخلەم نەدەهاتە بەرچاوان. هەمیشە ڕەنگ پەڕیو و داهەزاو و کز و لاواز و بەردەوام هەلآمەتی بو. زۆر کەمی دەخوارد و زۆر کەمیش دەنوست.

هێندە بەسبو پەرداخە شەرابێکی خواردباوە ، ئیدی سەری بەگێژەوە دەهات و توشی هیستریا دەبو.

سەرباری ئەمانەش زۆری حەز دەکرد تێکەڵی خەڵکیی بێت بەڵام بەهۆی بەدگومانی و ڕاڕایی و دەمارگرژیەوە ، هیچ کات نەیدەتوانی دو قسەی خۆش لەگەڵ هیچ کەسێك دا بکات و بناغەی دۆستایەتی داڕێژێ.

بۆچون و تێڕوانینەکانی سەبارەت بە خەڵکی شار پڕ لە ڕق و سوکایەتیی بون و دەیگوت کە ئەو گەمژەییە ناپەسند و نالەبارەی ئەوان و ئەو ژیانە ئاژەڵ ئاسایەیان ، بە ناشیرن و ناپەسند و نەفرەتاوی دەزانیێ.

ئاوازی دەنگی "زیر" بو ، بەگەرمی و بە دەنگێکی بەرزەوە قسەی دەکرد و لە هەمو حاڵەتەکاندا دەنگی گۆڕانی بەسەردا دەهات. بەڵام هەمیشە لە قسەکانیدا ڕاستگۆ بو. قسە لەبارەی هەرشتێکەوە کرابا ، ئەو سەری قسەکەی دەگەیاندەوە ئەم بابەتە: (ژیان لەشارەکەیاندا ناخۆش و بێزارکەرە ، کۆمەڵگاکەشیان ئامانجە باڵاکانی ونکردوە و درێژە بەژیانێکی بێزارکەر و بێ ئامانج و بێ ڕەونەق دەدات و ئەویش لەڕێگای بێگار و فیتنەگێڕیی داخ لەدڵانە و دوڕویی جۆراوجۆرەوە بنیات دەنێ. مرۆڤە ناپیاو و ناکەس بەچەکان ، لە ژیانێکی تێروپڕ و لەوپەڕی ئارامی و ئاسودەییدا دەژین و مرۆڤە بەشەرەفەکانیش جگە لە پاروە نانێکی ڕوت ، هیچی تریان وەگیر ناکەوێ بیخۆن. شارەکەیان لە فێرگا و شانۆ و کتێبخانەی گشتی بێبەشە و لە هەمو شتێ زیاترپێویستیان بە یەکهەڵوێستی ڕۆشنبیران و ئەو ڕۆژنامە ناوچەییانە هەیە کە هەڵگری بیر و هزری سەردەم و ئامانجە باڵاکانن . دەبێ کۆمەڵگا خۆی بناسێت و لەم خۆناسینەشیەوە دوچاری ترس و هەراسانی بێت).

لەبارەی ژن و عیشق و خۆشەویستیشەوە بە شۆڕ و شەوقییێکی گەرمەوە قسەی دەکرد ، لە حاڵێکدا کە خۆی لە ژیانیدا تاکە جارێکیش چیە عاشق نەببو.

خەڵكی شار ، بەپێچەوانەی بڕیارە بێپەروا و سروشتە توندەكەیەوە ، زۆریان خۆشدەویست. تەنانەت لەكاتی ئامادە نەبونیشیدا ، وەك ئاماژەیەك بۆ خۆشەویستی ، بە ڤانیا نێویان دەبرد.

بەڕێزیی و ئامادەی خزمەتكردن بە خەڵكیی ، گونجاوی و ڕەوشت و ڕەفتارێكی باش و چاكەتی شڕ و كۆنە و سەروشكڵێكی نەخۆشانە و بەدبەختیەكانی بنەماڵەكەی ، ببونە هۆكاری ڕاكێشانی هەستی سۆز و بەزەیی خەڵكەكە و وای لێكردبون خۆشیان بوێت. جگە لەمانەش ، پیاوێكی خوێندەوار و خوێنەر و بە بۆچونی هەموان پیاوێكی وشیار و دانا بو. زۆری دەخوێندەوە ، زۆربەی كاتەكانی ڕۆژانەی لە كتێبخانەی یانەدا بەسەر دەبرد. دادەنیشت و لەحاڵێكدا كە موی ڕیشە كورتەكەی ڕادەكێشا ، پەڕی كتێب و ڕۆژنامەكانی هەڵدەدایەوە. لەم حاڵەدا بەڕونی بەسەرتاپای جەستەیەوە دیاربو كە خەریكی خوێندنەوەی بابەتی ڕۆژنامە و گۆڤارەكان نیە ، بەڵكو بەرلەوەی بەباشی بابەتەكان بجوێ ، قوتیان دەدات.

دەبێ باوەڕ بەوە بێنین كە خوێندنەوە یەكێكبو لە خوەكانی نەخۆشیەكەی. چونكە هەر بابەتێكی وەچنگ كەوتبا – لەڕۆژنامەی كۆنەوە بگرە تا ڕۆژژمێری پارساڵ – بەوپەڕی تامەزرۆییەوە دەكەوتە خوێندنەوەی. لەماڵەكەی خۆشیدا بەردەوام ڕادەكشا و دەكەوتە خوێندنەوە.

٣

ئیڤان دیمتریچ لـە یـەکێ لەبەیانیـەکانی ڕۆژێکـی وەرزی پـایزدا لەحاڵێکدا کـە یەخەی پاڵتۆکەی بۆ سەرێ هەڵدابۆوە ، بەشلێپەشـلێپ ، بـەنێو کوچـە و کۆڵانـە قوڕاویەکانـدا هـەنگاوی دەنـان و بـەرەو دوکـانی کابرایـەکی کاسـب دەچـو تـا فەرمانی دادگـای پـێ ڕابگەیـەنێ و ئـەو بڕە پـارە سـزا خەملێنراوەشـی – کـە بەسەریدا سەپێنرابو – لێ وەرگرێ.

سەر لە بەیانی ئەو ڕۆژەش وەك بەیانیەکانی تر ، بێ کەیف و لەشی داهەزابو ، لە کۆلانێکی تەسکدا لەگەڵ دو زیندانی کەلەپچە لە دەسـت و قـاچ – کـە چـوار پاسەوانی تفەنگ بەدەست چاودێرییان دەکردن – بەرەوڕوو بۆوە.

پێشتر بەرلەوە ، هەرکاتێ زیندانیی دیتبان ، هەستی بە هاوسۆزی و هاودەردی دەکـرد ، بــەلاّم ئــەمجارەیان بینــینی ئــەو دو زیندانیــە کەلەپچــەکراوانە ، کاریگەریـەکی سـەیری لەسـەر دەرونـی دانـا. ڕوون نـەبو بـە چ هۆیەکـەوە ئـەو هەسـتە بەسـەری دا زاڵ بـو کـە لەوانەیـە بـێن و ئـەویش بگـرن و دەسـت و قاچەکانی بە زنجیر ببەستن و بەنێو کوچە و کۆڵانە قوڕاویـەکانی شـاردا بـەرەو زیندان ڕاپێچی بکەن.

دوای بەجێهێنانی ئەرکەکەی ، واتا ئـەو کاتـەی کـە بـەرەو مـاڵ دەگەڕایـەوە ، لەنزیك باڵەخانەی بنکەی پۆستە ، توشی بو بە توشـی پشـکێنەری پۆلیسـەوە کە یەکێك بوو لە ئاشناکانی.

دوای سڵاو و هەواڵپرسی ، پشکێنەر چەند هەنگاوێك لەگەڵیدا ڕۆیشت. هەر ئەم چەند هەنگاوەش بوە جێگای گومانی ئیڤان دیمتریچ.

دوای ئەوەی کە گەڕایەوە ماڵێ ، تەواوی ئەو ڕۆژە نەیتوانی دیمەنی ئەو دو زیندانیە کەلەپچەکراو و ئەو چوار سەربازە تفەنگ بەدەستانە لە بیر و هزری خۆی بەرێتە دەرێ. دڵەڕاوکێیەکی سەیر و نەناسراو دەبوە بەربەست لەبەردەم ئەوەی بتوانێ بیروهزری خۆی کۆکاتەوە و بخوێنێتەوە.

کاتێ دنیا تاریك داهات ، چرای دانەگیرساند. تەواوی ئەو شەوە خەو نەچوە چاوی و بەردەوام لەبیری ئەوە دابو نەکا بێن بیگرن و پەت و زنجیری بکەن و بیخەنە زیندانەوە. دڵنیابو لەوەی کە هیچ تاوانێکی نەکردوە و نەبۆتە هۆکاری هیچ چەشنە یاساشکێنیەك و دڵنیاش بو لەوەی کە لە داهاتوشدا نە کەس دەکوژێ ، نە ئاگر لە هیچ شوێنێك بەردەدا ، نە دەست بە دزی و ڕاووڕوت دەکا. بەڵام ئایا ناشێ مرۆڤ بە هەڵە و نائەنقەست تاوانێك ئەنجام بدات؟ ناشێ کەسێك تۆمەتێکت بۆ هەڵبەستێ؟ یان دادگا بە هەڵە فەرمانی حوکمێکی ناشایستەت بۆ دەرکات؟ لەخۆڕا نیە کەپێشینان دەڵێن: مرۆڤ هیچ کاتێك لەدەست مەترسییەکانی کیسەی سواڵ و زیندان ، پارێزراو نیە؟

بەو هەل و مەرج و ڕەوشەی کە ئەمڕۆ دادگاکان تێیدان ، هیچ دور نیە حوکمی ناشایستە و نادادوەرانە دەربکەن.

کەسانی لە چەشنی دادوەر و پۆلیس و دکتۆر چونکە پەیوەندیان لەگەڵ ڕەنج و کوێرەوەریەکانی مرۆڤ دا تەنیا پەیوەندیەکی کاربەڕێوەبەرانە (ئیداریە) ، بەگوێرەی ڕاهاتن و بە تێپەڕینی ڕۆژگار هێندە وشك دەبن تەنانەت لە حاڵەتی دەربڕینی سۆز و بەزەیی و قسەکردن لەگەڵ ئەو کەسانەدا کەسەردانییان

دەکەن ، جگە لەو شێوازەی کە لەسەری ڕاهاتون ناتوانن بە شێوازێکی تر ڕەفتار بکەن.

لەم ڕووەوە هیچ جیاوازیەکیان نیە لەگەڵ جوتیارێکدا کە لە حەوشەی چۆڵی ماڵەکەی خۆیدا مەڕێك یان گوڵکێك سەردەبڕێ و ڕژانی خوێن و پەلەقاژەی دڵتەزێنی مەرگ ، بچوکترین کاریگەریی لەسەر دانانێ.

دادوەرەکان لەپەیوەندیە فەرمی و دڵڕەقانەکانیاندا لەگەڵ تاك ، بۆ ئەوەی مرۆڤێکی بێتاوان لە تەواوی مافە ژیاریەکانی بێبەش بکەن و فەرمانی بەندکردن و دورخستنەوەی بەسەردا بدەن ، تەنیا و تەنیا پێویستیان بە یەك شتە: بە کات. بەڵێ تەنیا پێویستیان بە کاتە. تا جگە لەو موچەیەی کە وەریدەگرن بتوانن هەندێك بەرتیل و دیاری تریش بقۆزنەوە و ئیدی هەمو شتێك تەواوە. ئەوسا تۆش بۆ خۆت بڕۆ لەم شارە بچوك و پیس و دورەدەستەدا – کە نزیکترین هێڵی ئاسن لێیەوە ٢٠٠ فرست دورە – داوای داد و ماف خۆت بکە و دەرگا بە دەرگا بەدوای ماف و فریادڕەسدا بگەڕێ.

تازە کاتێ کە کۆمەڵگایەك هەمو جۆرە ژێرپێ خستنێکی ماف و هەر چەشنە زۆرداریەك بە شتێکی پێویست و سودمەند دەزانێ و هەنگاوێکی میهرەبانانەی لە چەشنی دەرکردنی حوکمی بێتاوانی تۆمەتبارێك ئەوپەڕی نیگەرانی و ناڕەزایی دەرونیی لێدەکەوێتەوە ، ئایا قسەکردن لەبارەی داد و ویژدانەوە ، جێگای پێکەنین نیە؟

ئیڤان دیمتریچ ، ڕۆژی دواتر بە ترسەوە لەخەو هەستا ، ڕوخساری ئارەقەیەکی ساردی کردبو ، دڵنیابو کە لەوانەیە هەر ئەو کاتە بێن و بەسەری دا بدەن و بیگرن. بەخۆی دەگوت: (ئێستا کە دڵەڕاوکێ و لێکدانەوەکانی دوێنێ شەوێ دەسبەرداری مێشکم نابن ، ڕونە کە دەبێ باس و خواسێك لە

گۆڕێدابێ ، ئەگینا هیچ هۆکارێك نیە تا بیرکردنەوە و لێکدانەوەی لەو چەشنە ، مێشکی مرۆڤ هەراسان بکەن).

پۆلیسێك بەکاوەخۆ بە بەردەم پەنجەرەکەی دا تێپەڕی: ئەم ماستە مویەکی تێدایە.

دو کەسی تریش لە نزیك ماڵەکەیدا لە ڕۆیشتن کەوتن و بێدەنگ بوون.

لەبەرچی بێدەنگ بوون؟

بەمشێوەیە شەوان و ڕۆژانی پڕ لە ناخۆشی و خەفەتباریی ئیڤان دیمتریچ دەستیان پێکرد. هەرکەسێك بەبەردەم پەنجەرەی ماڵەکەیدا بڕۆیشتایە ، یان بهاتایەتە حەوشەوە ، بە سیخوڕ و پشکێنەری دەزانی. ماڵەکەشی کەوتبوە سەر ئەو شەقامەی کە هەموو ڕۆژێ لای نیوەڕۆیە پشکێنەر بەگالیسکەیەکی دو ئەسپیەوە پێییدا تێپەڕ دەبو.

هەرچەندە سور دەیزانی کە پشکێنەر لە خانوەکەی دەرەوەی شاریەوە دەچێتە بنکەی پۆلیس ، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا هەمو جارێ لەمێشکی خۆی دا وای دادەنا: بەڵێ پشکێنەر سەروشکڵی خۆی گۆڕیبو.

گالیسکەکەشی بەخێراییەکی زۆرەوە دەڕۆیشت. ئەویش دەگەیشتە ئەو ئاکامەی بۆیە ئاوا خێرا دەڕوات تا بچێت هەواڵی پەیدابونی سەروکەللەی تاوانبارێکی مەترسیدار لە شاردا ڕابگەیەنێ و خەڵك لە مەترسیەکانی وریا بکاتەوە. هەرکاتێ لە زەنگی دەرگایان دابا ، یان دەرگایان کوتابا ، پەرێشان دەبوو و دڵەخورپەی پێ دەکەوت. هەرکاتێ کەسێکی نەناسی لەگەڵ خاوەن خانوەکەیدا دیبا ، خەفەتی دەخوارد و ئازاری دەچێشت. هەرکاتێ بگەیشتایەتە پۆلیس و ژاندرمان ، پێدەکەنی و فیکەی لێدەدا تا وا خۆی نیشان بدات کە هیچ بایەخیان پێنادات و ئاگای لەوان نیە.

شەوێ تا بەیانی چاوی لێك نەدەنان و چاوەڕوانبو هەر ساتێك بێت لێی وەژور کەون و بیگرن. بەڵام لە هەمانکاتیشدا چەشنی ئەو کەسانەی کە لە خەودان ، دەیکردە پرخ و هۆڕ ، تا خاوەن خانوەکەی وا تێبگا کە نوستوە. چونکە ئەو مرۆڤانەی دوچاری ئازاری ویژدان دەبنەوە خەو لە چاویان ناکەوێ.

ئاوەز و مەنتیقێکی دروست ، دەیانگەیاندە سەر ئەو باوەڕەی کە ئەو هەمو ترس و نیگەرانیە لە جێگای خۆی دا نیە و بێ بنەمایە. شتێکە لە شێوەی نەخۆشی دەرونیی و هەرکاتێ لە ڕوانگەیەکی فراوانترەوە سەیری کێشەکە بکرێت ، ڕوون دەبێتەوە کە ئەو مرۆڤەی ویژدانی ئاسودەیە نابێ هیچ کاتێ ترسی لە گرتن و زیندان هەبێ. بەڵام تا زیاتر لە ناخی خۆیدا مەنتیقیی تر و ژیرانەتر بەڵگەی دەهێنایەوە ، پەرێشانی و دڵەڕاوکێیەکەی ناخی زیاتر و ئازاراویتر دەبو. ئەمە هەموی بەکاری ڕاهیبێك دەچو کە دەیویست لە جەنگەڵێکی چڕ و دورەدەستدا ، بە بڕینی چەند درەختێك پەناگایەك بۆ خۆی دروست بکا ، بەڵام هەرچەند زیاتر هەوڵی دەدا و باشتر تەوری دەوەشاند جەنگەڵیش بە تین و تاوێکی زیاترەوە گەشەی دەکرد و دەبوژایەوە و چڕتر دەبو.

سەرەنجام کاتێ ئیڤان دیمتریچ هەمو ئەو بێ ئارامی و بێ ئۆقرەیی و دڵەڕاوکێیەی خۆی بێ سود و بێ ئەنجام بینی ، سەرەداوی هەمو شك و گومان و بەڵگەکانی بەرەڵا کرد و خۆی دایە دەستی ترس و خەمەوە. دواتر وردە وردە خۆی لە خەڵك دور خستەوە و گۆشەی تەنیایی هەڵبژارد. ئێستا نۆکەریی دەوڵەتی – کە پێشتریش زۆری ڕق لێ دەبوەوە – بە کارێکی لە توانا بەدەر دەزانی. بەردەوام لە ترسدا دەژیا ، بۆ نمونە لەوە دەترسا لەوانەیە ڕۆژێك لە ڕۆژان بێ ئەوەی بەخۆی بزانێ هەندێك پارە بخەنە گیرفانیەوە و دواتر بە

بەرتیل وەرگرتن تاوانباری بکەن. یان لە ساتی گەیاندنی نامە و بەڵگەنامە دەوڵەتیەکاندا بەخۆی نەزانیٚ و هەڵەیەك بکات کە هیچ جیاوازیەکی لەگەڵ ساختەییدا نەبێت. یان بەرلەوەی بڕە پارە وەرگیراوەکە بخاتە سندوقی فەرمانگەوە ، ونی بکات.

سەیر لەوەدایە کە بیر و هزری ، پێشتر هەرگیز بە ئەندازەی ئەمڕۆ – کە هەمیشە هەزاران بروبیانوی دادەتاشی بۆ ئەوەی نەکا کەسایەتی لەکەدار بیٚ – داهێنەر نەبو. بەلأم لە بەرامبەردا حەز و ئارەزوی بۆ دنیای دەرەوە و بەتایبەتیش بۆ کتێب خوێندنەوە ، بەشێوەیەکی بەرچاو کەمی کردبو و یادەوەریشی بە شێوەیەکی بەرچاو بەرەو داڕمان دەچو.

لە وەرزی بەهاردا ، ئەو کاتانەی کە بەفرەکان وردە وردە دەتوێنەوە و دەبنە ئاو ، لەنێو چاڵێکی دەوروبەری گۆرستانەکەدا ، دو تەرمی نیمچە داڕزیویان – کە تەرمی کوڕیژگە وپیرەژنێك بون – دۆزیەوە ، کە شوێنەواری مەرگێکی نائاسایی بە جەستەیانەوە دیار بو.

هەواڵی دیتنەوەی ئەو تەرمانە و بونی ئەو پیاوکوژە نەناسراوانە لە شاردا ، ببوە باس و خواسی سەرەکی خەڵکی شار.

ئیڤان دیمتریجیش لەترسی ئەوەی نەبادا پەنجەی تۆمەتی درێژ بکەن ، بە زەردەخەنەوە بەنێو کوچە و کۆڵانەکانی شاردا هەنگاوی دەنان و کاتیٚ لەگەڵ یەکێك لە ئاشناکانیدا تێکهەڵەنگوتبا ، ڕەنگی دێنا و دەبرد و هەوڵیدەدا بیانهێنێتە سەر ئەو باوەڕەی کە هیچ تاوانێك هێندەی کوشتنی مرۆڤە بیٚ تاوانەکان چەپەڵ و درێو نیە.

بەلأم هەر زۆر زوو لەو درۆیەش ماندوو بو و دوای بڕێك بیرکردنەوە ، گەیشتە ئەو ئاکامەی باشترین شت بۆ ئەو ئەوەیە بچێتە نێو ژێرزەمینی خاوەن

خانوەکەیی و لەوێدا خۆی بشارێتەوە. ئیدی ئەوەبو بەو سەرمایە دو شەو و ڕۆژێك لەنێو ژێرزەمینەکەدا مایەوە و پاشان سەرلەئێوارەی ڕۆژی دوەم بە ماتەمات خۆی گەیاندەوە ژورەکەی خۆی.

تا ڕۆژ هەڵات ، بە پێوە لەناوەڕاستی ژورەکەدا ڕاوەستا و لە جێگای خۆی جمە و جوڵەی نەدەکرد ، سەرتاپای جەستەی کردبوە گوێ.

سەرلەبەیانی زوو ، بەرلەوەی خۆر هەڵبێ ، کوانوسازەکان هاتنە لای خاوەن خانوەکە. ئیڤان دیمتریچ باش دەیزانی کە ئەوان بۆ دانانی کوانوی ئاشپەزخانەکە هاتون ، کەچی سەرباری ئەوەش بە کارمەندی دەوڵەتی دەزانین و وای بۆ دەچو جل و بەرگی خۆیان گۆڕیبێ و خۆیان کردبێتە کوانوساز. دواتر بە هێواشی لە ماڵ هاتە دەرێ و بەترس و لەرز و بە سەری ڕوتەوە وەنێو کۆڵانێ کەوت.

سەگەکان ، بەوەڕینەوە کەوتنە دوای ، پیاوێکی لادێیی لەدوای ئەوەوە هاوارێکی کرد ، با لەنێو گوێچکەکانیدا دەیلوراند ، لە مێشکی خۆیدا وای مەزەندە کرد هەرچی زۆردار و ستەمکاری ئەم دنیایە هەیە لە دژی وی یەکیانگرتوە و بەدوایەوەن و ڕاوی دەنێن.

سەرەنجام گرتیان و هێنایانەوە ماڵێ ، خاوەن خانوەکەیان بەدوای دکتۆردا نارد.

دکتۆر (ئەندرێی یڤیمیچ) – کە دواتر قسەی لە بارەوە دەکەین – ڕایسپاردن بە پەرۆ و ئاوی سارد ناوچەوانی تەڕ کەن و گەڵای درەختی مۆردی بۆ بکوتن و ئاوەکەی بدەنێ. دواتر لە تاوان سەرێکی بادا و بە خاوەن خانوەکەی گوت کە ئیدی سەردانی ئیڤان دیمتریچ ناکاتەوە و دڵنیایە لەوەی کە نابێ مرۆڤ کارێکی وا بکات ببێتە هۆکاری زیاتر تێکچون و شێتکردنیان.

لەبەر ئەوەی کە لە ماڵەکەی دا هیچ پـوڵ و پارەیـەك بـۆ درێـژەدان بـە ژیـان و کـڕینی داوودەرمـان وەگـیر نەدەکـەوت ، دوای چـەند ڕۆژێـك نەخۆشـەکەیان گواستەوە بۆ نەخۆشخانە و لە ژورێکی تایبەت بەو نەخۆشانەی کە هاوشـێوەی وی بون ، جێگایان بۆ کردەوە.

شەوانە خەوی لێ نەدەکەوت ، بەردەوام بەهانەی دەگرت و نەخۆشەکانی تـری بێزار دەکرد ، هەربۆیە بـە بڕیـاری دکتـۆر ئەنـدرێی یڤیمـیچ ، گواسـتیانەوە بـۆ ژوری ژمارە شەش.

دوای ساڵێك ، خەڵکی شار ئیڤـان دیمتریجیـان لـەبیر چـۆوە ، کتێبەکانیشـی – کە خاوەن خانوەکە لەسەر خێشـکە کCنەیـەك و لـە ژێـر سـاپیتەکەدا کەڵـەکی کردبونە سەریەك – بەدەستی منداڵانی گەڕەکەوە بەتاڵان چوون و و دڕاندیانن.

٤

هەروەك پێشتر لەسەری دواین و گوتمان لای چەپی ئیڤان دیمتریچ ، کابرای یەهودی ، واتا مویسیکا بوو و لای ڕاستیشی لادێیییەکی کەتەی زلە بو ، کە گەمژەیی و نەزانیی بە سەرتاپای جەستەیەوە دیار بو. ئەو ، شتێك بو هاوشێوەی گیانەوەرێکی زەغەل و ورگن و پیس کە توانای هەستکردن و بیرکردنەوەی لەمێژبێ لەدەستدابێت. هەمیشە بۆنێکی توند و هەراسانکەری لێ دەهات.

نیکیتا – کە بەردەوام خەریکی ئەوەیە فێری زەبت و ڕەبتی بکات – بە بازوە بەهێزەکانی ، بەچەشنێك دەکەوێتە وێزەی و تێی هەڵدەدات کە بەزەیی بە دەست و مستی خۆشیدا نایەتەوە. ئەوەندە تێهەڵدان دەخوات ، ئەگەر زۆر کاریگەر و مەترسیدار نەبێت – دەکرێ مرۆڤ لە گەڵ مست و شەقیشدا ڕابێت – سەیر ئەوەیە ئەو ئاژەڵە گەمژەیە نە جوڵەیەك دەکات ، نە قسەیەك دەکات ، نە ڕوخساری گۆڕانی بەسەردادێت ، تەنیا وەك بەرمیلێکی قورس بە هێواشی خلۆر دەبێتەوە بۆ ئەولاتر.

پێنجەمین و بەواتایەکی تر دواهەمین نەخۆشی ژوری ژمارە شەش پیاوێکە لە بنەماڵەیەکی ئاسایی – کورتەبالاَ و تا ڕادەیەك لاواز و قژکاڵ و خاوەنی ڕوخسارێکی میهرەبان و برێك فێڵاوی ، سەردەمانێك لە فەرمانگەی پۆستە کاری کردوە.

بە چاوە ئارام و بریسکە دارەکانیەوە – کە بە شادی و ڕونییەوە لە مرۆڤ دەڕوانن – دیارە کە یەکەم: پێناچێ ئەمە شێت بێت و دووەمیش: ڕازێکی زۆر گرینگ و سەرنجڕاکێش لە هاوژوورەکانی دەشارێتەوە. لە ژێر دۆشەك و سەرینەکەیدا شتێکی شاردۆتەوە – کە لەشەرمان نەك لە ترسی ئەوەی لێیی بڕفێنن – بە کەسی نیشان نادات. جاری وایە دەچێتە لای پەنجەرەکە و پشت لە هاوژوورەکانی دەکات و شتێك بە سینگی خۆیەوە دەکات و دواتر سەری دەچەمێنێتەوە و سەیری دەکات.

لەم حاڵەدا هێندە بەسە مرۆڤ بڕێك لێی نزیك بێتەوە تا بە حاڵەتێکی تێکەڵ بە ترس و شەرم ، لە سینگی خۆی بیکاتەوە.

ئەڵبەتە زانینی ئەو ڕاز و نهێنیە ، کارێکی هێندە دژوار و ئەستەم نیە. بەزۆری ڕوو دەکاتە ئیڤان دیمتریچ و دەڵێ: پیرۆزباییم لێ بکە ! بۆ وەرگرتنی مەدالیای (ستانسیلاڤ) ی پلە دوی ئەستێرەدار دەسنیشانیان کردوم. ستانسیلاڤی پلە دوی ئەستێرەدار ، تەنیا دەبەخشنە بێگانەکان ، دەڵێی لەو ڕووەوە مەبەستیان ئەوەیە بە دیدێکی جیاواز مامڵەم لەگەڵدا بکەن.

ئەمجار زەردەخەنەیەك دەکات و بەسەرسوڕمانەوە شانەکانی هەڵدەتەکێنێ و درێژەی دەداتێ: دانی پێدا دەنێم کە خۆشم هەرگیز چاوەڕوانی شتێکی لەو شێوەیەم نەدەکرد.

ئیڤان دیمتریچیش دەموچاوی خۆی تێکدەنێ و بە گرژیەوە دەڵێ: من هیچ سەر لەم شتانە دەرناکەم.

بەڵام کارمەندی پێشوی فەرمانگەی پۆستە فیلاویانە چاوەکانی بچوك دەکاتەوە و درێژەی دەداتێ: ئایا تۆ هیچ دەزانی لەبارەی ئەوەی کە درەنگ یان زوو دەستم بە چ ڕادەگا؟ گومانم نیە کە مەدالیای (ئەستێرەی

جەمسەریی) ی سویدم دەدەنێ. وەرگرتنی ئەو مەدالیایە شتێکی کەم نیە. خاچێکی ڕەنگ سپی بە شریتێکی ئاوریشمی ڕەشەوە ... ئای خوایە چەندە شتێکی جوانە !

پێدەچێ ژیان – جگە لەم ژوری ژمارە شەشە – لە هیچ شوێنێکی تردا هێندە یەك ڕیتم و بێ گۆڕانکاری نەبێت. جگە لە نەخۆشە ئیفلیجەکە و کابرا لادێییە کەتە و زلەکە ، بەیانیان هەر هەموویان لە ڕاڕەوی بیناکەدا لەنێو ستلێکی داریینیی گەورەدا سەروچاویان دەشۆن و دواتر بەداوێنی کراسەکەیان دەیسڕنەوە. دوای ئەوە چایەکەیان – کە نیکیتا لە نەخۆشخانەکەوە بۆیانی دەهێنێ – لەنێو پەرداخە حەڵەبیەکاندا دەخۆنەوە. نیوەڕۆیان ئاشی کەلەمشۆر و برنجێکی پەسیسەیان دەدەنێ و ئێوارانیش هەمان کەلەمشۆر و برنجەپەسیسەکەی نیوەڕۆیان دەرخوارد دەدەنەوە.
لە نێوان ژەمەکانی بەیانی و نیوەڕۆ و ئێوارێدا ، لە سەر جێگا خەوەکانیان ڕادەکشێن و دەنون و هەڵدایێژێن و دەچنە بەردەم پەنجەرەکە و دەڕواننە دەرێ و بەمسەر و ئەوسەری ژورەکەدا دێن و دەچن.
ژیانیان هەمو ڕۆژێ بەم شێوازەیە ، تەنانەت کارمەندی پێشوی پۆستەش هەموو ڕۆژێ لەبارەی مەدالیاکانیەوە هەمان قسەی ڕۆژانی پێشووی دەکاتەوە.
دەگمەن وایە لە ژوری ژمارە شەشدا کەسانی تازە ، یان بە واتایەکی تر: نەخۆشیی تازەت بەرچاو بکەوێ ، چونکە زۆر لەمێژە دکتۆر خۆی لە خەواندن و حەواندنەوەی کەسانی دەرون نەخۆشی تر دەبوێری. ئەو کەسانەی کە دەیانەوێ سەردانی بەشی نەخۆشە دەرونیەکان بکەن تەنانەت لە دنیاشدا ڕێژەیان یەکجار کەمە. دو مانگ جارێك (سیمیۆن لازارۆڤیچ) ی سەرتاش بە

مەبەستی تاشینی قژی نەخۆشەکان ، دێتە ژوری ژمارە شەش. لێرەدا نامەوێ لەبارەی چۆنێتی سەرتاشینیان و چۆنێتی هاوکاری کردنی نیکیتای پاسەوان و چۆنێتی زەندەق چون و زارەترك بونی هەموجارەی شێتەکان لەگەڵ ئەو چرکەساتەی کە چاویان بە سیمیۆن دەکەوێ ، قسە بکەم.

جگە لە سەرتاش ، هیچ کەسێکی تر رێگای ناکەوێتە ئەوێ و نەخۆشەکانیش مەحکومن بەوەی هەموو رۆژێ ، جگە لە نیکیتای پیر ، چاویان بە هیچ سەروشکلێکی تر نەکەوێت. ڕاستیەکەی لەم بەینەدا دەنگۆیەکی سەیر بڵاو بۆتەوە ، باسوخواسی ئەوە هەیە کە گوایا دکتۆر جارجار دەچێتە ژوری ژمارە شەش.

٥

چ دەنگۆیەکی سەیرە !

دکتۆر (ئەندرێی ڤیمیچ ڕاگین) مرۆڤێکی باش و شایستەیە. دەڵێن گوایا لە سەرەتای تەمەنی گەنجێتی دا کەسێکی زۆر بەدین بوە و ویستویەتی ببێتە خزمەتکاری کلیسا ، بەلاّم لە ساڵی ١٨٦٣ لە دوای تەواوکردن و بڕینی قۆناغی ناوەندی ، ویستویەتی بچێتە ئەکادیمیای زانستە ئاینیەکان ، بەلاّم لە گەڵ دژایەتی و سەرکۆنەکردن و گاڵتەپێکردنی باوکیدا – کە پزیشکی نەشتەرگەر بوە – بەرەوڕوو بۆتەوە و پاشان هەڕەشەی ئەوەی لێکردوە ئەگەر بێتو ببێتە پیاوی ئاینیی و بچێتە پێڕی کەشیشانەوە ، ئەوا هاشای لێدەکات.

گەرچی زانیاریەکی باوەڕپێکراو لەسەر ئەم قسانە لەبەردەستدا نین ، بەلاّم ئەندرێی ڤیمیچ بۆ خۆی چەند جارێك دانی بەوەدا ناوە: کە هیچ کاتێ حەزی لە زانستی پزیشکی و تەنانەت زانست بەگشتیش نەکردوە.

ئیدی هەرچی چۆنێك بێت لەدوای تەواوکردنی کۆلێژی پزیشکی ، نە بو بە کەشیش و نە هیچ کاتێك خۆی وەك کەسێکی بەدین نیشان دەدا. هەروەها لەبارەی دەسپێکی پیشەی پزیشکیەوە هیچ جۆرە وێکچوونێکی دەگەڵ پیاوێکی ئاینیدا نەبو. بەدیمەن گران و سەنگینە و لە دێهاتیەکان دەچێ ، سەروڕیشەکەی و قەدوبالاّ پتەو و دامەزراوەکەی ، مرۆڤیان دەخستەوە یادی مەیخانەچیە کەتە و تورە و تۆسنەکانی سەرشەقامەکان.

ڕوخسارێکی پڕ لە دەمار و چاوانێکی گەورە و لوتێکی سوری هەیە ، بالآی بەرز و شان و پیلی پتەو و دەست و قاچەکانیشی زۆر گەورەن.

پێدەچیٚ لە توانایدا هەبیٚ بەزەبری مستێك ڕۆحی کەسێك – کە مەبەستی بێت – بەرەو ئاسمان هەلْفڕێنیٚ ، بەلآم هەلْسوکەوتی زۆر لەبار و لەسەرخۆ و وریایانەیە. کاتیٚ لەنێو ڕاڕەوە تەسك و تروسکەکەی نەخۆشخانەدا لەگەلْ یەکێکدا تێکدەئالْقیٚ بەڕێزەوە خۆی لادەدات و ڕێگاکەی بۆ چۆلْ دەکات. لەو ساتەشدا لەبری بەکارهێنانی دەنگێکی گڕ – وەك ئەوەی چاوەڕوان دەکریٚ – بەدەنگێکی نەرم و هێدیەوە دەلْیٚ: (داوای لێبوردن دەکەم).

گرێیەکی بچوك بەگەردنیەوەیە و دەبێتە ڕێگری ئەوەی کە نەتوانیٚ کراسی زبری ئاهاردار بپۆشیٚ ، هەربۆیە بەردەوام کراسی کەتانی نەرم ، یان (چیت) لەبەر دەکات. بەکورتی دەکریٚ بلْێین لەو بارەیەوە بە دکتۆران ناچیٚ. دو دەست جل و بەرگ ، بەشی دە سالْی دەکات. جل و بەرگی نویٚ – کە زۆربەی جاران لە کۆگای یەهودیەکان دەیکڕیٚ – چەشنی پارچە پەڕۆیەکی کۆنە و داڕزیو لە بەریدا باوکەڕۆیانە. بەهەمان ئەو جل و بەرگەی کە بەیانیان لەبەری دەکات ، نەخۆشەکان دەبینیٚ و نان دەخوات و دەچێتە میوانی ، هۆکاری ئەم پەرپوتیی و شەپرێویەشی ڕەزیلی نیە ، بەلْکو هۆکاری ئەوەیە کە هیچ بایەخێك بە سەر و شکلْی خۆی نادات.

ئەو ڕۆژەی کە ئەندرێی یڤیمیچ هاتە ئەو شارە ، ڕەوشی بەڕێوەبردنی نەخۆشخانەکە لە بارودۆخێکی زۆر خراپدا بو. بۆنی بۆگەنیی ، بە چەشنێك ڕاڕەوو و ژورەکان و حەوشەی نەخۆشخانەکەی داگرتبو ، کە مرۆڤ نەیدەتوانی هەناسە بدات. پاککار و پەرستیارانی نەخۆشخانەکە و مندالْەکانیان ،

لەژورەکانی نەخۆشاندا دەنوستن. هەر هەمویان داد و هاواریان بو لە دەست مێش و مەگەز و مشك و سیسارك.

لە بەشی نەشتەرگەری دا نەخۆشی ئاگرە هێڵەی دەکرد و بەهیچ کلۆجێك بنبڕ نەدەکرا. سەرتاسەری ئەو نەخۆشخانەیە تەنیا دو دانە نەشتەری تێدابو ، گەرمیپێو هەر هەواڵیشی نەبو ، تەشتە زلە (ڤان) ە کانی نێو حەمامەکانیان کردبونە عەمباری پەتاتان. بەرپرسی دارایی و ئەمینداری بەشی پۆشاك و یاریدەدەری دکتۆر ، لەسەر ڕوتاندنەوەی نەخۆشەکان پێشبڕکێیان بو. لەبارەی دکتۆرەکەی پێش ئەندرێی یڤیمیچیشەوە ، یان بەواتایەکی تر دکتۆرەکەی پێشترەوە دەیانگوت گوایا بەدزیەوە کحولی دەفرۆشت و حەرەمسەرایەکی باشیشی لە ژنە نەخۆشەکان و پەرستیارانی نەخۆشخانە ، بۆخۆی ساز کردبو. گەرچی خەڵکی شار زۆرباش ئاگاداری ئەم ڕەفتارانەی بون و تەنانەت لەوبارەیەوە کێچیکیان دەکرد بە گایەك و زیاتریشیان پێوە دەنا ، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا سەبارەت بەو ڕەوشە هیچ کاردانەوەیەکی ئەوتۆیان نەبو.

بەشێکی خەڵکەکە ، بە بەهانەی ئەوەی کە گوایا ئەو نەخۆشخانەیە تەنیا جێگای خەواندنی کەسانی بەتەمەن و دێهاتیەکانە ، چاوپۆشیان لەو بێ سەرەوبەرەیی و بەرەڵلاییە دەکرد و خۆیان لەو باسە دەبوارد ویێیان وابو هەلومەرجی ژیانی ماڵەوەی ئەو نەخۆشانە چەند بەرابەر لە هی نێو نەخۆشخانەکە خراپترە. یان بەواتایەکی تر: ئەو کاتانەی کە نەخۆشن و لە نەخۆشخانەن زۆر خۆشتریان لێدەگوزەرێ. هەربۆیە لەم بارەیەوە نابێ هیچ جۆرە ناڕەزاییەك نیشان بدرێ. خۆ ناکرێ زگی هەموان بە گۆشتی کەو و سوێسکە تێر بکرێ.

بەشێکی تری خەڵکەکەش ، سەبارەت بە ڕەوشی خراپی خزمەتکردنی نەخۆشەکان و ئەو بەرەڵلاییەی سایەی بەسەر تەواوی نەخۆشخانەکەدا کردبو وای بۆ دەچون کە: شار بەبێ یارمەتی و دەسگیرۆیی (زمستۆڤۆ)(*) توانای ماڵیی و بەڕێوەبردنی نەخۆشخانەیەکی لەو شێوەیەی نیە و دەرۆستی بڕی تێچونی خزمەتگوزاریەکانی نایەت. زۆر شکور بۆ خودا کە ئەو نەخۆشخانە خراپەش هەیە. زمستۆڤۆی تازە وەسەرپێ کەوتوش بە پاساوی ئەوەی کە گوایا شار نەخۆشخانەی خۆی هەیە ، خۆی لە ڕۆنانی هەمو پرۆژەیەکی تەندروستی تازە لە ناوچەکە دەدزیەوە.

ئەندرێی یڤیمیچ ، دوای گەڕانێك بەنێو نەخۆشخانەکەدا گەیشتە ئەو ئاکامەی ئەم نەخۆشخانەیە دامەزراوەیەکی نائەخلاقیە و بون و مانەوەشی ، جگە لە زیان ، هیچ سودێکی تری بۆ تەندروستی و ساخلەمی هاولاتیان نابێت. بەبۆچونی ئەو ئاوەزمەندانەترین و گونجاوترین ڕێگاچارە ئەوەبو نەخۆشەکان ڕەوانەی ماڵەکانیان بکرێنەوە و دەرگای نەخۆشخانەکەش دابخەن. بەلاَم کاتێ ویژدانی خۆی کرد بە دادوەر بۆی دەرکەوت کە لەم بارەوە تەنیا حەز و مەیل و ئیرادەی وی بەس نیە تا بیرۆکەیەکی لەو شێوەیە بخرێتە واری جێبەجێکردنەوە. جگە لەوەش تازە کارێکی لەو شێوەیە هیچ بەرهەمێکی نابێت. چونکە گەندەڵیی ڕۆحی و جەستەیی ، ئەگەر لە لایەکیشەوە بنبڕ بکرێت لەلایەکی ترەوە سەر دەردێنێتەوە. بۆیە دەبێ مرۆڤ بتوانێ و ئەوەندە بە حەوسەلە بێت تا وردە وردە گەندەڵی بۆخۆی لەبەرین دەچێت و نامێنێ.

(*)(زمستۆڤۆ) لە ڕوسیای بەر لە شۆڕشدا چەند ئەنجومەنێکی پێکهاتو لە ڕەسەنزادە و خاوەن زەویەکان بون ، بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری ناوچەکان.

جگە لەمانەش کە خەڵك لەم شارەدا بەناو نەخۆشخانەیەکیان هەیە و بونیشی لەم شارەدا قبولّ دەکەن ، دیارە بەکەڵکیان دێت.

ئەم شك و گومان و ئەم ناکەس بەچەییانە و ئەم شێوازە ژیانە گەندەلّ و چەپەڵانەیە ، لەو شتانەن کە بە تێپەڕینی ڕۆژگار ، چەشنی تۆوێك کە بەزەویدا دەوەشێنریّ ڕۆژێك دادیّ ئاڵوگۆڕیان بەسەردا دێت و دەبنە شتێکی بەسود. لەم بارەیەشەوە لەم دونیایەی ئێمەدا هیچ شتێکی باشت وەگیر ناکەویّ کە سەرتۆپ و سەرقافڵەی ئەو گەندەڵی و چەپەڵیە نەبێت.

ئەندرێی یڤیمیچ ، لەو ساتەوەی کە دەسبەکار بو ، خۆی بە چارەسەر کردنی ئەو بەرەڵڵایی و بێسەرەوبەرەیییەی کە تەواوی نەخۆشخانەکەی گرتبۆوە ، سەرقالّ نەکرد و بایەخی بە چارەسەرکردنیان نەدا و تەنیا لەوبارەیەوە داوای لە پاککار و پەرستیارەکان کرد کە چیدی لەنێو ژورەکانی نەخۆشاندا نەنون و هەروەها دو گەنجینەی ئامادەی – تایبەت بە کەلوپەلەکانی نەشتەرگەری – بۆ نەخۆشخانەکە وەرگرت. بەڵام بەرپرسی دارایی و ئەمینداری بەشی پۆشاك و یاریدەدەری دکتۆر و ئەو نەخۆشی ئاگرەیەی کە لە هۆڵی نەشتەرگەریدا گاڵەی دەکرد ، وەك جاران ، لە شوێنی خۆیاندا بەچارەسەر نەکراوی مانەوە.

ئەو ، کەسێکە زۆر دەربەستی ئابڕو و کەسایەتی خۆیەتی بەڵام بۆ ئەوەی بتوانیّ کەش و هەوایەکی مرۆڤانە و پڕ لە هەست و ڕێز ، لە چواردەوری خۆیدا بخولّقێنیّ ، نە ئیرادەی تەواوی هەیە و نە متمانەی تەواویشی بە مافەکان و دەستنیشان کردنەکانی خۆی هەیە. بەکورتی و بەگشتی: پێداگریی و قەدەغە کردن و فەرمان دەرکردنی لێنایەت ، وەك ئەوەی سوێندی خواردبیّ لەژیانیدا دەنگ بەرز نەکاتەوە و فەرمان نەدات. دەربڕینی وشەگەلی لە چەشنی (بمدەریّ) یان (بیهێنە) ی یەکجار بەلاوە قورسە. کاتیّ برسی بێت چەند

جارێـك دەكـۆخێ و ڕوو دەكاتـە چێشـتلێنەرەكە و دەڵێـت: (چـۆنە چـایەك بخۆمەوە؟) یان: (چۆنە نانی نیوەڕۆ بخۆم؟). بەهیچ شێوەیەك لەڕوی نایـەت و لەخۆی ڕانابینێ كە بەرپرسی دارایی نەخۆشخانە لە دزی و فزیـەكانی ئاگـادار بكاتەوە و نەهێڵێ چیتر لەو كارە قێزەونانە بـەردەوام بێـت. یـان لـە كارەكـەی دوری بخاتەوە و دەری بكات. یان بەواتایەكی تر: ئـەو گۆشـتەزیادەیە لەسـەر جەستەی نەخۆشخانەكە ببڕێ.

هەركاتێ فریوی بدەن ، یـان كاتێك بـە زمـانی لـوس ستایشـی بكـەن و پێییـدا هەڵبڵێن ، یان وەسلێكی ساختەی – بە مەبەستی واژۆ كـردن – بخەنـە بـەردە ست ، ڕەنگی وەك تەماتە سور هەڵدەگەڕێ و هەست بە تاوان و گونـاه دەكـات ، بەلأم سەرباری زانینی ئەمانەش ، دەست بەڕویانەوە نانێ و نـاتوانێ واژۆیـان بۆ نەكات.

كـاتێ نەخۆشـەكان دێنـە لای و لەدەسـت برسـێتی و خراپـی خۆراكـەكانیان و ڕەفتاری ناشایستەی پەرستیارەكان ، سكالاّ و گلەیی لا دەكـەن ، دەپەشـۆكێ و بە دەنگێكـی تێكـەڵ بـە هەسـتكردن بـە تـاوان و گوناهـەوە و لـەژێر لێـوەوە دەڵێت: زۆر باشە ، زۆر باشە دواتر لێپێچینەوەیان لەگەڵدا دەكەم ... لەوانەیـە ناحالّیبونێك لە ئارادا بێت ...

لەڕۆژەكانی سەرەتای دەسبەكار بونیەوە لەنەخۆشخانەكەدا ، زۆر بە ڕاسـتی و دروستی كاری دەكـرد. لەبەیانیـەوە تـا ئێـواریّ دەرگاكـەی بـەڕوی نەخۆشـاندا كراوە و لەسەر پشت بو.

چەندین نەشتەرگەریی دەكرد و تەنانەت هەندێك جار مامانیشی دەكرد. ژنگـەل لەبارەی ویەوە دەیانگوت: دكتۆر ئەندریێ دكتۆرێكی زۆر میهرەبانە و جۆرەهـا

نەخۆشی بەتایبەتی نەخۆشیەکانی ژنان و منداڵان زۆر بە دروستی دەسنیشان دەکات.

بەڵام بەتێپەڕینی ڕۆژگار ، دکتۆر ئەندرێی ڤیمیچ ، لە کاری یەکڕیتم و بێپسانەوە و بەردەوام و بێسودی نەخۆشخانە شەکەت بوو. ئەگەر ئەمڕۆ سی نەخۆشی هەبا ، بەدڵنیاییەوە سبەی ژمارەیان دەبوە سیوپێنج نەخۆش و دوسبەی دەبوە چل. ئیدی بەم شێوازە ، ڕۆژ بە ڕۆژ و ساڵ بە ساڵ ، ژمارەی نەخۆشەکان زیادیان دەکرد. کەچی سەرباری ئەوەش نە ڕێژەی مردنی خەڵکی شار کەمی دەکرد ، نە سەردانی نەخۆشخانەشیان.

بینین و چارەسەر کردنی ڕاستەقینەی نزیکەی چل نەخۆش لە ڕۆژێکدا و ئەویش لە نێوان بەیانی تا نیوەڕۆدا کارێکی نزیك لە مەحاڵ و لەکردن نەهاتوە ، بۆیە بەرهەمی کارێکی لەو شێوەیە ، جگە لە تەفرەدان ، ناکرێ هیچ ناوێکی تری لێبنرێ.

ئاماری ساڵانەی نەخۆشخانەکە ، نیشانی دەدا کە لە ساڵێکدا دوانزە هەزار کەس سەردانی نەخۆشانەیان کردوە ، ئەمەش بەو واتایە دێت کە لەو ساڵەدا دوانزە هەزار کەس فریودراون و تەفرەیان خواردوە. جگە لەمانەش خەواندنی نەخۆشە سەختەکان و چارەسەر کردنیان بەپێیی شێواز وپێوانە زانستیەکان نەدەکرا ، چونکە ئەگەر پێوانەش هەبا ، ئەوا هیچ خەبەر و باسێك لە زانست نەبو.

ئەگەر مرۆڤ بیەوێت فەلسەفیانە قسە نەکات و وەك دکتۆرەکانی تر بڕێك کار بە پێوانە زانستیەکان بکات ، ئەوێ ، بەر لە هەر شتێك پێویستی بە پاکوخاوێنی و هەواگۆڕکێیە نەك پیسی و بۆگەنی ، پێویستی بە خوردوخۆراکی باش و بەهێزکەرە نەك کەلەمشۆری بۆگەن ، پێویستی بە هاوکاری کەسانی باش و

دڵسۆزە نەك كۆمەڵێك دز و جەردە. جگە لەمانەش ئەگەر دان بەوەدا بنێیین كە مردن كۆتاییەكی یاسایی و سروشتی هەمو بونەوەرێكی ڕۆحلەبەرە ، ئیدی بۆچی دەبێ پێشی پێبگرین؟ چ سودێكی هەیە فلانە بەقاڵە ، یان فلانە كارمەندە ، پێنج ساڵ یان دەساڵ زیاتر بژی؟ ئەگەر دامانا زانستی پزیشكی ئامانجی ئەوەیە بەهۆی دەرمانەوە ئازارەكان كەمكاتەوە ئەوا ئەوسا بەبێ ویستی ئێمە پرسیاری بەم شێوەیە سەر هەڵدەدا: (یەكەم: چ پێویست دەكا ئازارەكان كەم بكەینەوە كە دەگوترێ: ئازار مرۆڤ بەرەو كەماڵ دەبا. دوەم: ئەگەر بەڕاستی مرۆڤایەتی ڕاهاتبا لەسەر كەمكردنەوەی ئازارەكانی لە ڕێگای دەرمانەكانەوە ئەوا ئەوسا بەتەواوی دەسبەرداری فەلسەفە و ئایین دەبو. كە ئەم دوانە نەك هەر لە بەلا و ئازار دەمانپارێزن بگرە سەرچاوەی ئاسودەییشن).

پۆشكین ، بەر لە مردن ڕەنج و ئازارێكی زۆری كێشاوە. هاینە ، چەندین ساڵ لەسەر جێگا كەوت و ئیفلیجیی برستی لێ بری. ئەگەر فلانە (ئەندرێی ڤیمیچ) یان (ماتریۆڤنا ساڤشینا) ئەو دوانەی كە وا دادەنرێ ژیانیان پروپوچە ، ئەگەر ئازار نەبوایە ئەوا ژیانیان وەكو ژیانی (ئەمیبا) كان بەتەواوی بێ مانا دەبوو.

ئەم جۆرە بیركردنەوانە ، بونە هۆكاری ئەوەی كە دكتۆر ئەندرێی ڤیمیچ ئەو تین و تاو و حەزەی جارانی بۆ كارەكەی نەمێنێ و تا وردە وردە وایلێهات كەمتر بچێتە نەخۆشخانە و تەنانەت زۆر ڕۆژان هەرنەچێت.

٦

کارەکانی ڕۆژانەی بەم شێوازەیە: ڕۆژانە بەزۆری لای کاتژمێر هەشت لەخەو هەڵدەستێ و نانی بەیانی دەخوات ، دواتر لە ژوری کتێبخانەکەیدا دەکەوێتە خوێندنەوە ، یان دەچێتە نەخۆشخانە.
نەخۆشەکان لەڕاڕەوە تەسك و تروسکەکەی نەخۆشخانەکەدا بەپێوە ڕاوەستاون و چاوەڕوانی هاتنی دکتۆرن. لەم کاتەدا پاککار و پەرستیارەکان – کە تەقەتەقی بەردەوامی پاژنەی قۆندەرە و پاپوچەکانیان ڕۆژەڕێیەك دەڕوات – بەخێرایی بەنێو یەکدا دێن و دەچن و مەیت و لەگەنەپیساییەکان دەبەنە دەرێ. نەخۆشە داهەزاوو و بێ تواناکانیش بەخۆیان و جل و بەرگە تایبەتیەکانی نەخۆشخانەیانەوە ، هەروا لەوێ سەرگەردانن.
منداڵەکان دەگرین و بایەکی تا ڕادەیەك توندیش ، لەهەمو کون و کەلێنەکانی نەخۆشخانەکەوە گڤەی دێت و دێتە ژورێ.
دکتۆر ئەندرێی زۆرباش دەزانێ کە ئەم هەل و مەرجە بۆ ئەو نەخۆشانەی کە تادارن یان نەخۆشی سیلیان هەیە ، زۆر خراپ و بەئازارە ، بەڵام چ بکا؟
(سێرگی سێرگییێڤیچ) بەخۆی و باڵاکورت و خڕیلەکەی و ڕیشە تاشراوو و گۆنا پاك و لوس و گۆشتنەکەی و ڕەفتاری نەرم و نیان و چاکەت وپانتۆڵی فش و نوێوە – کە زیاتر لە سیناتۆرێك دەچێ نەك دکتۆر – لەزۆری بینینی نەخۆشەکاندا ، پێشوازی لە دکتۆر ئەندرێی ێڤیمیچ دەکات.

ئەو ، لەناو شاردا نۆرینگە (عیادە) ی تایبەتی خۆی هەیە ، کراواتی سپی لەمل دەکات و لەبەرئەوەی کە دکتۆر ئەندرێی ێڤیمیچ نۆرینگەی تایبەت بەخۆی نیە ، خۆی لەو بەزیرەکتر دەزانێ.

لەگۆشـــەیەکی ژورەکـــەدا تابلۆیـــەك لەچوارچـــێوەی تایبەتـــدا بـــەدیوارەوە و بەتەنیشـت ئەویشـەوە چـرایەکی قـورس و مێزێکـی بچـوك – کـە سەرچـەفێکی سـپی بەسـەرەوەیە – بەرچـاو دەکـەوێ. چـەند وێنەیـەکی ئەسـقەفە گـەورە و ناودارەکـان و دیمـەنی دێـری (سـویا تۆگۆرسـکی) و تاجـە گوڵینەیـەکی وشـك هەڵگەڕاوی لە گوڵەگەنم دروستکراو ، بەدیوارەکەوە هەڵواسراون.

سێرگی سێرگیێڤیچ ، مرۆڤێکی بەدینە و شێت و شەیدای ڕێوڕەسمە ئاینیەکانە و سەرجەم ئەو دیمەن و تابلۆیانـەی بـەدیوارەوەن ، بـەپارەی گیرفـانی خـۆی کڕیونی و هەڵیواسیون. هەمو یەکشـەممانێك نەخۆشـێك ڕادەسـپێرێ بـەدەنگی بەرز یەکێك لـە سـرودە ئاینیـەکانی کلیسا بچـڕێت. دوابـەدوای کۆتـایی هـاتنی ڕێـوڕەسمی سـرودخوێندن ، بۆخـۆی دەچـێ مەشـخەڵێك هەڵـدەگرێ و تـەواوی ژورەکانی نەخۆشخانە دەگەڕێ و (کندر) دادەگیرسێنێ و بـۆنی خـۆش بـەنێو ژورەکاندا بڵاو دەکاتەوە.

کـات کەمـە و ژمـارەی نەخۆشـەکانیش زۆر ، هەربۆیـە بینـینی نەخۆشـەکانیش سنوردار دەکرێـت بـە چـەند پرسـیاری کـورت و ڕوکەشـانە و پڕکردنـەوەی بـێ سودی ڕەچێتە بەچەند دەرمانێکی لەچەشنی مەرهەم و ڕۆن گەرچەك.

ئەنـدرێی ێڤیمـیچ دادەنیشـێت ، دەسـتی دەکاتـە کۆڵەکـەی سـەری و بـەدەم بیرکردنەوەوە و بێ ئەوەی هیچ ئاگای لەخۆی بێت ، پرسـیار لـە نەخۆشـەکان دەکات.

سێرگی سێرگیێڤیجیش دادەنیشێت و دەستەکانی دەگوشێ و جار جار خۆی دەخزێنێتە نێو پرسیار و وەڵامەکانی نێوان دکتۆر ئەندرێیی و نەخۆشەکان و دەڵێ: هۆکاری هەمو ئەو کوێرەوەری و هەژاری و لەشبەباریەمان ئەوەیە بە دروستی خودا ناپەرستین! ئەی چۆن بەڕێز!.

دکتۆر ئەندرێی ڤیمیچ ، لە کات و ساتی بینینی نەخۆشان دا دەست بۆ کاری نەشتەرگەری نابات ، جگە لەوەش زۆر دەمێکە وازی لەنەشتەرگەری نەخۆشان هێناوە ، دیتنی دیمەنی خوێن بەجارێ پەرێشانی دەکات. کاتێك بۆ ڕوانینە گەروی منداڵێك ناچار دەبێت دەمی لێك بکاتەوە ، چەند منداڵە نەخۆشەکە بگری و هاوار بکات و بیەوێت بەدەستە بچوکەکانی بەرگری لەخۆی بکات ، ئەم زیاتر سەری بەگێژەوە دەچێت و فرمێسك بەچاوەکانیدا ڕێچکە دەبەستێ. لەم جۆرە حاڵەتانەدا هەر خێرا ڕەچێتەی چارەسەری بۆ دەنوسێ و بەدەستیش ئاماژەیان بۆ دەکات تا هەرچی زووە بیبەنە دەرێ.
بەیانیان کە دەست بە کاری ڕۆژانەی خۆی دەکات ، هەر زوو لەو نەزانی و ترس و خۆفەی نەخۆشەکان و لە بونی سێرگی سێرگیێڤیجی بەدین و لەخواترس و لەو دیمەن و تابلۆ هەڵواسراوانەی دیوار و لەو پرسیارانەی کە بیست ساڵی ڕەبەقە دوبارەیان دەکاتەوە ، شەکەت و ماندوو دەبێت و دوای بینینی پێنج شەش نەخۆش خێرا ژوری بینینی نەخۆشەکان جێدێڵێ و بینینی نەخۆشەکانی تر بە یاریدەدەر دەسپێرێ.
لەخۆشی ئەوەی کە شکور چەند ساڵە نۆرینگەی تایبەتیی نیە و کەس لێی نابێتە موی لوت ، شاد و بەکەیف دەگەڕێتەوە ماڵێ.

یەکسەر بەرەو ژوری کارەکەی دەچێت و لەپشت مێزی نوسینەکەیەوە دادەنیشێ و دەکەوێتە خوێندنەوە. هەمیشە بەهەستکردن بە چێژێکی زۆرەوە دەخوێنێتەوە ، نیوەی پارەی موچەی مانگانەکەی بە کرینی کتێب دەڕوات. سێ ژوور لە کۆی شەش ژوری ئاپارتمانەکەی پڕپڕن لە کتێب و گۆڤاری کۆن. زیاد لە هەر بوارێکی تر حەزی لە خوێندنەوەی بەرهەمە مێژویی و فەلسەفیەکانە. لەنێو سەرجەم چاپەمەنیە پزیشکیەکاندا تەنیا پشکدار (اشتراك) ی لە گۆڤاری (پزیشك) دا هەیە و بەردەوامیش لە لاپەڕەی کۆتاییەوە دەست بە خوێندنەوەی ئەو گۆڤارە دەکات*.

چەندین کاتژمێر دەخوێنێتەوە و هەست بە ماندوبون ناکات. ئەم – بەپێچەوانەی ئیڤان دیمتریجەوە – کە بە هەڵپە و جۆش و خرۆشێکی زۆرەوە کتێبی دەخوێندەوە – بەووردی و سەرنجدانێکی زۆرەوە دەخوێنێتەوە. لەسەر مێزەکەیی و بەتەنیشت کتێبەکەیەوە هەمیشە دۆلکەیەك ڤۆدکا و چەند دانە خەیارشۆرێك ، یان چەند سێوی وشکی لەئاوکراو – بەبێ قاپ – لەسەر مێزەکەیدا دەبینرێن. هەر نیو کاتژمێر جارێك بەبێ ئەوەی چاو لەسەر کتێبەکەی هەلگرێ پەرداخەکەی پڕ لە ڤۆدکا دەکات و دەینێت بەسەریەوە ، دواتر بەهەمان شێوە بێ ئەوەی چاو لەسەر کتێبەکەی هەلگرێ ، خەیارشۆرێك هەڵدەگرێ و دەیخوات.

(گۆڤاری پزیشك) بەردەوام هەواڵگەلی لەچەشنی دامەزران و گواستنەوە و مردنی پزیشکان لە ڕوسیادا و دوایین هەواڵ و ڕوداوە گرینگەکانی جیهانی تەندروستی لە لاپەڕەی کۆتاییدا چاپ دەکران

لای کاتژمێر سێ ، بەشەرم و لەڕووداماننەوە ، بەرەو لای دەرگای چێشتخانەکە دەچێت و کۆخەیەك دەکات و دەڵێ: ئەرێ داریۆشکا ! چۆنە نانێك بخۆم؟ ... هەر کە بە پەلەپڕوزێ نانەکەی خوارد ، دەستەکانی لەشێوەی خاچ دەنێتە سەر سینگی و بەنێو ژورەکانی ئاپارتمانەکەدا ، دەکەوێتە پیاسەکردن و بیرکردنەوە. زەنگی کاتژمێرەکە ، کاتژمێر چوار و دواتر پێنج ڕادەگەیەنێ بەڵام ئەو هەروا خەریکی پیاسەکردنی خۆیەتی و لەنێو دەریای بیرکردنەوەدا نقوم بوە. جارناجارێك لایەکی دەرگاکە بەجیڕەجیڕێکی ناخۆش و بێزارکەرەوە دەکرێتەوە و ڕوخساری سور و خەواڵوی داریۆشکا دەردەکەوێ و دەپرسێ: کاتی ئەوە نیە بیرەیەك بخۆیتەوە؟

: نا ئێستا نا ... پەلەم نیە ... پەلەم نیە ...

جاری واش هەیە دەمەدەمی ئێوارە ، (میخائیل ئۆریانیچ) ی بەڕێوەبەری فەرمانگەی پۆستەی شار دێتە سەردانی.

میخائیل ئۆریانیچ تاکە کەسە لەو شارەدا کە دکتۆر ئەندرێی ڤیمیچ لە دیدار و هاونشینی لەگەڵیدا بێزار نابێت. ئەو کاتی خۆی یەکێك بوە لە ئاغاوەتە دەوڵەمەندەکان و لە لەشکری سوارەدا خزمەتی کردوە ، بەڵام دواتر لێکەوتوە و لەناچاریا بۆتە بەڕێوەبەری فەرمانگەی پۆستە. قەدوقیافەیەکی گەنجانە و ساخڵەم و ڕەفتار و ئاکاری بەڕێزانەیە.

پیاوێکی میهرەبان و هەستیار و لەهەمانکاتیشدا توندە تەبیاتە. کاتێ لەشوێنی کارەکەیدا یەکێ لە هاوڵاتیان – کە کاروباریان کەوتۆتە ئەوێ – سەبارەت بە فەرمانێك نارەزایی بنوێنێ یان دیدێکی جیاوازی هەبێ یان بیەوێ بەڵگەیەك بێنێتەوە و نارازیی بێت ، میخائیل ئۆریانیچ لەپێستی خۆی دەچێتە دەرێ و جەستەی دەکەوێتە لەرزین و بەدەنگێکی بروسکەئاساوە دەشیرێنێ:

(بێدەنگبە). هەربۆیە دەمێکە لە فەرمانگەی پۆستەی شاردا بۆچونی جیاواز و تەنانەت شك و دودڵیش ترس دێنێتە ئاراوە.

میخائیل ئۆریانیج ، دکتۆری بەهۆی ئەو زانست و زانیاریەی کە لایەتی و ئەو سروشتە جوامێرانەیەی کە هەیەتی ، خۆشدەوێ. خۆیشی ڕەفتار و هەڵسوکەوتی لەگەڵ سەرجەم دانیشتوانی شاردا – جگە لەدکتۆر – هێندە گەورانە و خۆبەزلزانانەیە ، چەشنی کارمەند و فەرمانبەرەکانی ژێردەستی خۆی ڕەفتاریان لەگەڵدا دەکات. کاتێ دێتە ماڵی دکتۆر ئەندرێی یڤیمیچ ، دەڵێ: ئەوە هاتم! سلاو گیانە ! پێدەچێ لێم وەڕەز بوبیت و بێزارم کردبی؟

دکتۆر وەڵام دەداتەوە: تۆ هەمیشە ڕێزت هەیە ، نا بابە ، بەپێچەوانەوە زۆر خۆشحاڵم بەهاتنت ، هەمیشە بە دیتنت دڵم دەکرێتەوە.

چەند خولەکێك بە بێدەنگی لەسەر کاناپەکە دادەنیشن و دوکەڵی جگەرە بەبا دەکەن ، سەرەنجام دواتر دکتۆر بێدەنگیەکە دەشکێنێ و بانگ دەکا

: داریۆشکا ! چۆنە هەندێك بیرەمان بۆ بێنی؟

بتلی یەکەم بە بێدەنگی دەخۆنەوە.

دکتۆر ، نقومی نێو دەریای بیرکردنەوەیە و میخائیل ئۆریانیجیش شاد و خۆشحاڵ سەروشکلی لە کەسێك دەچێت کە زۆری لابێ بۆ قسەکردن.

دەرگای قسە ، هەمیشە دکتۆر دەیکاتەوە ، لەحاڵێکدا کە سەر ڕادەوەشێنێ و دەڕوانێتە چاوەکانی وی – لەکاتی قسەکردندا هەرگیز چاو نابڕێتە چاوی بەرامبەرەکەی و سەیری شوێنێکی تر دەکا – بەئارامی و هێدی هێدی دەست بە قسان دەکا: جێگای داخە ... میخائیل ئۆریانیجی خۆشەویست بەڕاستی جێگای داخە ئەم شارەی ئێمە خاڵیە لەو جۆرە کەسانەی کە دەتوانن لەبارەی بابەتێکی گرینگ و پڕبایەخەوە دانیشن و دوو قسەی شیاو بکەن. ئەمە

بەدچانسیەکی گەورەیە بۆمان. تەنانەت ڕۆشنبیرەکانیشمان جگە لە قسەی پوچ و بێ سود ، هیچی تریان پێ نیە. دڵنیات دەکەمەوە ئاستی ڕۆشنبیری و تێفکرینی رۆشنبیرەکانمان ، جیاوازیەکی ئەوتۆی لەگەڵ ئاستی ڕۆشنبیری و تێفکرینی ناپەسندترین چینی کۆمەڵگاکەماندا نیە.

: زۆر ڕاستە ، منیش هەمان بۆچونی تۆم هەیە.

دکتۆریش لەسەرخۆ و هێدی هێدی ، درێژەی دەداتێ: بێگومان خۆشت دەزانی کە لە دنیای ئێمەدا هەمو شتەکان جگە لە دیاردە ڕۆحی و ئاوەزیەکان ، خاڵین لە نرخ و بایەخ. هەست و ئاوەز ، تاکە شتێکە کە هێڵێکی سنوری و جیاکردنەوە لەنێوان مرۆڤ و ئاژەڵدا دەکێشێ و هەر ئاوەزیشە کە مرۆڤی بالآتر کردوە لە ئاژەڵ ، تا ئاستێکیش توانیویەتی قەرەبوی ئەو نەمریەی بۆ بکاتەوە کە بونی نیە. لێرەوە دەگەینە ئەو ئاکامەی کە ئاوەزی مرۆڤ تاکە سەرچاوەیە بۆ گەیشتن بە چێژ. بەلآم لە دەوروبەری ئێمە ، نە هەست ، نە درک ، بە ئاوەز ناکرێ. کەواتە ئێمە بێبەشین لە چێژ. ڕاستە کتێبمان هەیە بەلآم خوێندنەوەی کتێب لەگەڵ بەریەك کەوتنی ڕاستەوخۆ لەگەڵ خەڵکیدا و قسە کردن لەگەڵیاندا ، جیاوازی نێوان زەوی و ئاسمانە. ئەگەر ڕێگام پێ بدەیت لێکچواندنێکیان لە نێواندا بکەم – ئەگەر زۆریش دروست نەبێت – ئەوا دەڵێم: کتێب بە نۆتەکانی موزیك دەچێت و گفتوگۆش بە گۆرانی.

: زۆر ڕاستە.

دواتر ، جارێکی تر بێدەنگی فەرمانڕەوایی بەسەر کەش و هەوای ژورەکە و نێوانیاندا ، دەکات. لەم کاتەدا داریۆشکا بە سیما و ڕوخسارێکی لێوانلێو لە خەم و پەژارەی بێ ماناوە ، لەچێشتخانەکە دێتە دەرێ و لەنێو دەرگاکەدا ڕادەوەستێ تا گوێ بداتە گفتوگۆکەیان.

میخائیل ئۆریانیچ ، ئاهێك هەڵدەكێشێ و دەڵێت: ئایا بەڕاست تۆ چاوەڕوانی ئاوەزت لەوان هەیە ! پاشان دەكەوێتە گێڕانەوەی ئەوەی كە چێژ و لەزەتی ژیان لەڕابردودا چۆن بوە و چەندە بێ گیروگرفت و خۆش بوە و سەرزەمینی روسیا خاوەنی چ ڕۆشنبیرەلێكی زیت و وریا و چالاك و بەهرەمەند بوە. ئەم ڕۆشنبیرانە ، سەبارەت بە چەمكی خۆشەویستی و شەرەف ، چ تێڕوانینێكی جوان و شایستەیان هەبوە و هەمیشە زۆر زیاتریان بەخشیوە لەوەی وەریان گرتوە و هاوكاری نەكردن و دەسگیرۆیی نەكردنی هاوڕێیەكی لێقەوماویان چەندە بەكارێكی شورەیی و چەپەڵانە زانیوە.

ئای لەو گەشتانە ، لەو سەركێشیانە ، لەو بەریەككەوتنانە ، ئای بۆ ئەو هاوڕێ و ژنانە ! قەفقاز! ئای لەو سروشتە جوانە ! بیرمە ژنی فەرماندەی تیپێك – كە بەڕاستی ژنێكی سەیر بو ، جل و بەرگی ئەفسەری لەبەر دەكرد و بەتاقی تەنیا و بەبێ بەڵەد و كەسی شارەزا ، دەچوە كوێستانان و دەیانگوت گوایا لە دێیەكی ئەو كوێستانانە پەیوەندی خۆشەویستی لەگەڵ یەكێك لە فەرماندە بچوكەكاندا هەیە.

داریۆشكا ئاهێك هەڵدەكێشێ و دەڵێ: یامریەمی پیرۆز هاوارە ...

: چ بادەنۆشینێك! چ سفرە وخوانێكی ڕازاوە ! چ كەسانێكی لیبراڵی بوێر و بەدل !

ئەندرێی یڤیمیچ ، گوێی شلكردوە و لەهەمانكاتیشدا هیچ نابیستێ ، هۆشی لە شوێنێكی ترە ، فرِ فرِ بیرە دەخواتەوە ، بەڵام لەناكاو قسە بە میخائیل ئۆریانیچ دەبڕێ و دەڵێ: دەزانی من هەمیشە خەون بەوەوە دەبینم سەروكارم لەگەڵ كەسانی وریا و هۆشیاردا هەبێت و لەگەڵیاندا دابنیشم و قسەیان لەگەڵدا بكەم ، من باوكم بوە هۆكاری ئەوەی كە خوێندنی باڵا تەواو بكەم ، بەڵام لەژێر

کاریگەری تێڕوانین و بۆچونە زاڵەکانی ئەوکاتی کۆمەڵگادا ، واتا سالآنی ١٨٦٠ تا ١٨٧٠ دا ناچاری کردم ببمە دکتۆر. وا هەست دەکەم ئەگەر ئەوسا سەرپێچیم لە بڕیار و ڕێنماییەکانی کردبا ، ئەوا ئەمڕۆ لە یەکێك لە گرینگترین ناوەندە فکریەکاندا جێگای خۆمم کردبۆوە ، یان لەوانەیە بوبامە مامۆستای زانکۆ. ئەڵبەتە دەبێ ئەوەش بڵێم هەست و ئاوەز شتێکی بەردەوام و هەمیشەیی نیە بۆ مرۆڤ ، بەڵکو شتێکە بەردەوام مەترسی نەمان و لەبەینچونی لێدەکرێ. بەلآم ئێستا خۆت ئاگاداری کە بە چ هۆکارێکەوە حەزی لێدەکەم. ژیان داوێکی پەژارەهێنەرە ، کەسێك کە توانای بیرکردنەوەی هەبێت ، کاتێ تەمەنی هەرزەهزری تێپەڕدەکات ، ئەوسا بەبێ ویستی خۆی درك بەوە دەکات کە کەوتۆتە نێو داوێکەوە دەرباز بون لێی ئەستەمە. لەڕاستیدا مرۆڤ بەدوای زنجیرە ڕوداوێکەوەیە و بەبێ ئەوەی خواست و ئارەزوی خۆی لەونێوەدا بچوکترین ڕۆڵی هەبێت ، لە نەبونەوە بانگێشتی ژیان کراوە ... بۆچی؟ هیچ ... ئەو دەیەوێ لە فەلسەفەی هەبونی خۆی تێبگات ، بەلآم پرسیارەکانی بێ وەلآم دەمێننەوە ، یان ئەوەتا کۆمەڵێك قسەی قۆڕ و بەلاش و بێ بنەما دەرخواردی مێشکی دەدەن. دەرگاکان دەکوتێ ، بەلآم هیچ دەرگایەکی بەڕودا ناکەنەوە. سەرەنجام بەبێ حەز و خواستی خۆی – وەك چۆن سەرەتا هاتە ژیانەوە – دەمرێ و مەرگ دەبێتە میوانی.

چۆن کۆت و پێوەندی هاوبەش ، بەندیەکان کۆدەکاتەوە و بۆ ئەوەی برێك هەست بە ئارامی و ئۆقرەیی بکەن ، لەدەوری یەکتر کۆدەبنەوە ، ئاوهاش ئەو مرۆڤانەی کە حەز بە شیکردنەوە و جیاکاری و تاووتوێ کردن و گشتاندن دەکەن ، لای یەکتر کۆدەبنەوە و کاتەکانیان بە ئاڵوگۆڕ کردنی بیر و بۆچونەکانیان بەسەر دەبەن و ئەوسا هەست ناکەن کە کەوتونەتە داوی

ژیانەوە. هەربۆیە لـەم ڕوانگەیـەوە ، هـزر و ئـاوەز ، چـێژێکی کـەم وێنەیـە بـۆ مرۆڤ.

: زۆر ڕاستە.

دکتۆر ، بەبێ ئەوەی سەیری ڕوخساری میخائیل ئۆریانیچ بکات ، هێدی هێـدی قسەی دەکرد و لەبارەی حەزکردن بە قسـە و گفتوگـۆوە لەگـەڵ کەسـە وریـا و هۆشیارەکانەوە دەدوێ و ئاشناکەشی بەوردی گوێی بـۆ شـلکردوە و جـار جـار سەرێکی بۆ دەلـەقێنێ و دەڵـێ: (زۆر ڕاسـتە) ، بـەڵام ئـەمجارەیان دەپرسـێ: ئەرێ بەڕاست دکتۆر! تۆ باوەڕت بە نەمریی ڕۆح هەیە؟

: نـا میخائیـل ئۆریـانیچی خۆشەویسـت! بـاوەڕم پێیـی نیـە ، چـونکە هـیچ بەڵگەیەکم لەسەر ڕاستی و دروستی ئەو باوەڕە پێ شك نایەت.

: ئەگەر ڕاستیەکەیت دەوێ منیش لە شك و گوماندام ، جـاری وایـە هەسـتێکی وام لەلا دروست دەبێ کە دەڵێم من هەرگیز نامرم ، جاری واش هەیـە بـەخۆم دەڵـێم: چـیتە پیرەمێـردی خەڵـەفاو! قاچـت لەسـەر لێـوی گـۆڕە! هێنـدەت نەماوە غەزەلی خودا حافیزی بخوێنی ، بەڵام دەنگێکی کز و لاواز لە ناخمـەوە دێت و دەڵێ: (نا باوەڕ مەکە! هەرگیز باوەڕ مەکە! تۆ هەرگیز نامری).

لای کاتژمێر دەی شەو ، میخائیل ئۆریانیچ هەڵدەستێ و خوداحافیزی دەکات و دەڕوات. لەنێو ڕاڕەوەکەدا و بەدەم لەبەرکردنی باڵتۆکەی و ئـاخ هەڵکێشـانەوە ، دەڵـێ: سـەیری ئـەم چارەنوسـە نەفرەتیـە بکـە و بزانـە هەڵیداوینەتـە چ گۆشـەیەکی تـەریك و دورەدەسـتەوە؟ بەڕاسـتی ئـەوەی لەهـەموو شـتێك ناخۆشترە و مایەی داخ و پەژارەیە ئەوەیە مرۆڤ لەم شارەدا بمرێت ... ئاخ ... ئاخ.

٧

دکتۆر ، میخائیل ئۆریانیچ بەڕێدەکات و دواتر خۆشی دەگەڕێتەوە سەر مێزەکەی و دەست بە خوێندنەوە دەکاتەوە.

هیچ دەنگێك ، کپی و ئارامی دەمەدەمی ئێواریٚ و دواتریش بێدەنگی شەو ناشلّەقێنیٚ. پێدەچیٚ کات لەجولّە کەوتبیٚ و چەشنی دکتۆر ئەندرێی سەری بەسەر کتێبەکەی دەستیدا لار بوبێتەوە و ڕۆچوبێتە نێو بێدەنگیەکی ڕەهاوە. وەك ئەوەی لەو کتێب و چرا و تیشکی سەوزی چرایە بترازیٚ ، هیچ شتێکی تر لەم دونیایەدا بونی نەبێت.

سیمای گرژ و مۆن و لادێییانەی دکتۆر ، لەبەرابەر بزوتنەوە فیکری و ئەندێشە مرۆڤانەکاندا ، وردە وردە بە زەردەخەنەیەکی پڕاوپڕ لە جۆش و خرۆش و کاریگەری ، ڕوناك دەبێتەوە. دەکەوێتە بیرکردنەوە: (ئاه! نازانم لەبەرچی مرۆڤ نەمر نیە؟). ئەگەر چارەنوس وابوە کە ئەو نێوەند و ڕاڕەوانەی مێشك و ئەو هەستی بینین و توانای قسەکردن و بیرکردنەوە و ئەو ڕەوش و هەلومەرج و بلیمەتیانەی مرۆڤ بچێتە ژێر گلّەوە و دواتر ببێتەوە بەخۆلّ و دوای ملیۆنان سالّ بیٚ ئامانج و بیٚ واتا ، هاوکات لەگەلّ گۆی زەویدا بە خێراییەکی زۆرەوە بەدەوری خۆردا بسوڕێتەوە ، کەوابیٚ هەمو ئەمانە سودەکەیان لەکوێدایە؟ ئەگەر تەنیا مەبەست بونەوە بەخۆلّ و سوڕانەوەیە بەچواردەوری خۆردا ، چ زەروریەتێکە کە وا پێویست دەکات مرۆڤ بەو هەموو بلیمەتی و داناییە خوا

ئاسـايەيەوە ، لـە نەبونـەوە بخـولقێنێ و دواتـريش هـەر بـۆ گاڵتـە و فشـقيات بيكاتەوە بە خۆڵ؟).

گـۆڕانی شـكڵ و مـادە ! دڵخۆشـكردن بـە تيـۆری ساختەچـيانەی (نـەمريی) ئەوپەڕی ترسنۆكيە ! كار و كاردانەوە نەستيەكان كە لە سروشتدا ڕودەدا ، لە جێگاو شوێن و ئاستێكی چەپەڵتر لـە گەمژەييـەكانی مـرۆڤ ، جێگـای گرتـوە. چونكە لەم جۆرە گەمژەييانەدا هەرچۆنێك بێت شوێنەوارێك لە هەست و متمانە بەخۆبون بەدی دەكرێت ، بـەڵام لـە كـار و كاردانـەوەی سروشـتيدا نـە ئـەميان هەيە نە ئەو. تەنيا ئەو مرۆڤەی لـە مـردن توقيـوە دەتـوانێ دڵـی خـۆی بـەوە خۆشكات كە لەوانەيە دوای مردنی ، بە تێپەڕينی ڕۆژگار ، جەسـتەی لەبـەرگی گوڵ و گيا و بۆق و شتی لەوجۆرەدا درێـژە بـەژيانی خـۆی بـدات. بەسـتنەوەی نەمريی بە گۆڕانی شكڵ و مادەوە ، بە ئەندازەی شـكاندنی ڤيـۆلينێكی بـەنرخ لەبەر خاتری قەباغەكەی ، جێگای سەرسوڕمانە.

هەرجارێ كە دەنگی زەنگی كاتژمێرە ديواريەكە بەرز دەبێتەوە ، دكتۆريش بۆ ئەوەی بتوانێ هەندێك بيربكاتەوە ، پشت دەداتەوە بەمۆبلەكـەوە و چـاوەكانی لەسەريەك دادەنێ. لەناكاو لەژێر كاريگەری ئەو بۆچون و ئەندێشە باڵايانەدا كە لە كتێباندا خوێندبونيەوە ، لە خۆی دەڕوانێ ، ڕابردويەكی سەرتاپا نەفرەتاوی هەبو و باشتر وابو هەر بيريشی لێ نەكاتەوە و خەفەتی زياتری لێ نەخوات.

ئەو ، زۆر باش دەزانێ لەوكاتـەوەی كـە ئەندێشـەكانی وی كـە هاوكـات لەگـەڵ گۆی زەويدا بەدەوری خـۆردا دەسـوڕێتەوە ، چـەند هـەنگاوێك لـەولای شـوێنی مانەوەيەوە ، واتا لەبينای سەرەكی نەخۆشخانەدا ، كەسانێك هەن كـە لـە نێـو چنگی نەخۆشی و لەش بەباری و پيسـی و هەوكردنـدا ، پـەل دەكوتن و ئـازار

دەچێژن. لەوساتەدا نەخۆشـەكان لەگـەڵ پەرسـتیارەكاندا كەوتونەتـە قومـار و بادەنۆشی.

ئاماری سالأنە نیشانی دەدا كە لە سالّی ڕابردودا نزیكـەی دوانـزە هـەزار كـەس سەردانی نەخۆشخانەیان كردوە ، ئەمە دروست بەواتای فریو خـواردنی دوانـزە هەزار كەس دێت لە سالّێكدا. ئەگەر بەشـێوەیەكی گشـتی بـدوێین ، كاروبـاری نەخۆشخانە ، دروست چەشنی بیست سالّ لەوەوبـەر لـە سـەر بناغـەی دزیـی و ڕیسوایی و ماستاوچێتی و كلك لێـك گرێـدان و فرِوفێـڵ و چـەوتی ڕاوەسـتاوە. خودی نەخۆشخانەكەش چەشنی بیست سالّ لەوەوبەر دامەزراوەیـەكی ناكۆكـە بە بنەما ئەخلاقیەكان و مەترسی و زیانێكی گەورەیە لەسەر ساخلەمی ئەوانەی تێیدا كار دەكەن و جێگیرن.

ئەو ، زۆر باش دەزانێ كە لە ژوری ژمارە شەشدا و لـەودیو میلـە ئاسـنینەكانی پەنجەرەكانـەوە، نیكیتـا نەخۆشـەكان دەداتـە بـەر شـەق و زلـە و مویسـیكای یەهودیش هـەمو ڕۆژێ دەچـێتە دەرێ و مـاڵ بـە مـالّی شـار دەگـەڕێ و سـوالّ دەكات.

لەلایـەكی تـرەوە دكتـۆر ئەنـدرێی زۆر بـە باشـی ئاگاداری دوایـین پێشـكەوتنە سەرسـوڕهێنەر و بەرچـاوەكانی ٢٥ سـالّی ڕابـردوی بـواری تەندروسـتیە و دەزانێ لە دونیادا چ باسە. ئـەو كاتـەی لـە كۆلیـژی پزیشـكی دەیخوێنـد ، وای مەزەنـدە دەكـرد درەنـگ یـان زوو ، زانسـتی پزیشـكیش گرفتـاری هـەمان چارەنوسی بوارەكانی كیمیاگەری و میتافیزیك ، دەبێتەوە و هەمان چارەنوس چاوەڕوانیەتی. بـەلأم ئیـدی ئێسـتا كـە شـەوەكانی ژیـانی ، بـە خوێندنـەوەی كتێبان بەڕێدەكا ، سەركەوتن و پێشكەوتنەكانی دونیای تەندروسـتی دەیخاتـە جۆش و خرۆش و سەرسوڕمان و تەنانەت حالّەتی شاگەشكەبونەوە.

چ سەرکەوتنەلێکی پرشینگداری چاوەڕوان نەکراو! چ شۆڕشێك! ئێستا ئیدی پزیشکە نەشتەرگەرەکان بە پشتیوانی و سود وەرگرتن لە دەرمانەلی نوێی دژە هەوکردن خۆیان لەقەرەی نەشتەرگەری وا دەدەن کە (پیرۆگۆف)[*] ی مەزن ئەنجامدانی نەشتەرگەری لەوشێوەیەی لە داهاتودا بە کارێکی مەحاڵ دەزانی.

ئیدی ئێستا ، دکتۆری شارۆچکەکانیش دەوێرن ئەژنۆی نەخۆشان ببڕنەوە. ئێستا لە کۆی سەد نەخۆشی بریینی گەدە ، تەنیا یەکێکیان دەمرێ و نەخۆشیی بەردی مەسانەش چارەسەرکردنی هێندە ئاسان بوە تەنانەت گۆڤارەپزیشکیەکانیش ئامادە نین هیچی لەسەر بنوسن و بڵاو بکەنەوە ، نەخۆشی (سیفلیس) بەشێوەیەکی بنبڕ و یەکجاری کۆتایی پێدێت و چارەسەر دەکرێت. جگە لەوە نابێ میتۆدی بۆماوەیی و هیپنۆتیزم و دۆزینەوەی ڕێگاکانی کولاندن و ساردکردنەوەش لەبیر بکەین و بەهەندیان نەگرین.

نەخۆشیە دەرونیەکان ، بە میتۆدە دۆزراوە و ناسراوەکانیانەوە و چارەسەر کردنیان بە گوێرەیی ئەوپلەبەندیە نوێیانەی کە تا ئێستا وەدەست هاتون ، جیاوازیان لەگەڵ ڕابردودا ئاسمان و ڕیسمانە. ئیدی ئێستا باوی ئەوە نەماوە بۆ چارەسەر ئاوی سارد بکەن بەسەری شێتەکاندا و کراسی تایبەتیان بکەنەبەر.

---

[*] (پیرۆگۆف*) ١٨١٠ – ١٨٨١ پزیشکی نێودار و نەشتەرگەری بەناوبانگی ڕوسیا لە سەردەمی جەنگ.

لەم سەردەمەدا بەشێوەیەکی ژیرانە و مرۆییانە و نەرمونیان ڕەفتار لەگەڵ ئەو کەسانەدا دەکرێ کە ئەقڵ و ئاوەزیان لەدەستداوە ، تەنانەت بەگوێرەی وتەی ڕۆژنامەکان کۆڕی ئاهەنگ و سەماشیان بۆ ساز دەکەن.

ئەندرێی یڤیمیچ دەزانێ نەبونی توانا و حەوسەلە و ڕوانینێکی سەردەمیانە ، دەبێتە هۆکاری ئەوەی لەشارێکی بچوکی چەشنی شارەکەی خۆیاندا – کەنزیکترین ڕێگای ئاسن دو سەد ڤرست لێیەوە دوورە – ئەستەمە شوێنێکی پیستر و نەفرەتیی تر لە چەشنی ژوری ژمارە شەش ، بونی هەبێت.

بەرپرس و ئەندامانی ئەنجومەنی ناوچەیەکی لەم شێوەیە ، هێندە نەزان و گەمژەن کە وەك کاهینێك لە دکتۆر دەڕوانن و تەنانەت ئەگەر مزی تواوەش بکات بەگەرووی مرۆڤدا ، دەبێ بێ چەندوچۆن متمانەی پێبکرێ. ئەگەر هاتبا و ئەم باستیلە بچوکە لەشوێنێکی تردا بوایە ، بەبێ شك و گومان خەڵکی ناوچە و ڕۆژنامەکان زۆر لەمێژبو لەگەڵ خاکدا یەکسانیان کردبو.

دکتۆر لێرەدا ، چاوەکانی دەکاتەوە و لەخۆی دەپرسێ: (چی ببێت؟ ئەم قسانە سودیان چیە؟ ماهیەتی کار نە گۆڕانکاری بەسەر دەرمانی دژە هەوکردندا هێناوە ، نە دۆزینەوەی کولاندن و ساردکردنەوە. نەخۆشیی و مردن ، هەمان ئەو شتەی جاران کە هەبون. کۆڕی ئاهەنگ و سەما بۆ شێتەکان ساز دەکەن بەڵام ئامادەنین ئازادیان بکەن. کەوابێ هەمو ئەم شتانە قسەی قۆڕن و ڕاستیەکەی ئەوەیە باشترین دەرمانگای شاری ڤیەنناش جیاوازیەکی ئەوتۆی لەگەڵ نەخۆشخانەکەی مندا نیە.

بەڵام خەفەت و هەستێکی لە چەشنی ئێرەیی ، دەبێتە ڕێگر لەوەی کە بێ لایەن بمێنێتەوە و لەوانەیە خەفەتەکەشی لە ماندوێتیەوە سەرچاوەی گرتبێ.

سەری گێژ و قورسی دکتۆر ، بەسەر کتێبەکەی دەستیدا لار دەبێتەوە و هەردو ناولەپی دەستی دەنێ بە ڕومەتەکانیەوە و لەگەڵ خۆیدا دەکەوێتە بیرکردنەوە: (کەوابێ من کەسێکی زیانبەخشم و بەهۆی ئەو کەسانەوە موچە وەردەگرم کە فریویان دەدەم ، من کەسێکی شەرەفمەند نیم ... بەلاَم خۆ من بەتاقی تەنیا هیچم پێناکرێت و ناچارم ببمە بەشێك لەو گەندەڵیەی کە هەیە. هەمو کارمەندەکانی شاریش بەهەمان شێوەی من زیانبەخشن و موچەیەکی مفت و خۆڕایی وەردەگرن ... لەم ڕووەوە ئۆباڵی ئەم گەندەڵییە لەئەستۆی ڕۆژگار دایە نەك من ... کێ دەزانێ ئەگەر هاتبا و دوسەد ساڵی تر هاتبامە دونیاوە ، چ مرۆڤێك دەبوم؟).

لەوکاتەدا کاتژمێرە دیواریەکە ، کاتژمێر سێی دوای نیوەشەو ڕادەگەیەنێ ، دکتۆر چراکە دەکوژێنێتەوە و دەچێتە ژووری نوستن ، بەلاَم خەو ناچێتە چاوی.

٨

نزیکـەی دو سـاڵ لەوەبـەر سـەرەنجام زمسـتۆڤۆ ، نـەرم بـوو و بڕیاریـدا تـا فراوانکردن و دەسبەکار بونی نەخۆشـخانەی وابەسـتە بـە زمسـتۆڤۆ ، سـاڵانە سێسـەد ڕۆبـڵ لـەژێر نـاوی هاوکـاری بـۆ کارمەنـدان ، بخرێتـە خزمـەت نەخۆشخانەکەوە. لـەنێو ئـەو کارانەشـیاندا (یـۆگینی فیـۆدۆرۆڤیچ خۆبۆتـۆڤ*) کەپزیشکی یەکێك لە شارەدێیەکان بو ، بانگ کرایە شـار تـا وەك یاریـدەدەری دکتۆر ئەندرێی یڤیمیچ دەسبەکار بێت. ئەو پیاوێکی گەنجە – تەمەنی لـە سـی ساڵ کەمترە – پرچ ڕەش و باڵابەرز و ڕوخسارێکی ڕەق و وشك و بێ گۆشـت و چـاوانی گـەورە ، پێدەچـو بـاب و بـاپیرانی بیـانی بـن. بـەخۆی و جانتایـەك و گیرفانێکی بەتاڵەوە هاتـە شـار. ژنێکـی گـەنجی ناشیرنیشـی لەگەڵدابو کـە لـە هەمو شوێنێکدا بە چێشـتلێنەری خـۆی بەخـەڵکی دەناسـاند. ژنـە ، منـداڵێکی شیرەخۆرەی هەبو. یۆگینی فیۆدۆرۆڤیچ کاسکێت لەسەر دەکات و پـێڵاوی بـن بـەرز لـە پـێ دەکـات و زسـتانان قەمسـەڵەی چـەرم لەبـەر دەکـات. ئـەو زۆر بەزوویی لەگـەڵ سـێرگی سێرگییڤیچدا بناغـەی ناسیاوەتی دادەڕێـژێ. بـەڵام ڕوون نیـە بـە چ هۆکارێکەوەیـە کـە کارمەنـد و فەرمانبـەرەکانی تـر بـە ئەریسـتۆکرات نێودەبـا و خـۆی لێیـان نزیـك ناخاتـەوە. لـەنێو ئاپارتمانەکەیـدا تەنیا یەك دانە کتێب هەیە : (نوێترین جۆری دەرمانی دەرمانخانـەکانی ڤیـەننا لە ساڵی ١٨٨١ دا) . هەرکاتێ بچێتە لای نەخۆشێك حەتمەن ئەم کتێبە لەگەڵ خۆیدا دەبات. ئێواران سەرێك لە یانە دەدات و هەندێك یـاری بلیـارد دەکـات ،

بەڵام حەزی بەیاری کاغەز نایەت. زۆر حەزدەکا لە تویێی قسەکانی ڕۆژانە و بینینی نەخۆشاندا دەستەواژەی لەچەشنی (حەبی سەرێشە) و (پەڕۆی بەسرکە تەڕکراو) و (بڕۆ ئەولاوە سێبەر مەکە) بەکار بێنێ.

هەفتەی دو جار دەچێتە نەخۆشخانە و سەرێك لە ژوورەکان دەدات و لە تەندروستی نەخۆشەکان ورد دەبێتەوە. زۆر نیگەرانە لە ونبونی ڕاستەوخۆی کەمۆڵەکان و ئەو پیسی و بۆگەنیەی سەرتاپای نەخۆشخانەکەی گرتۆتەوە ، بەڵام لەترسی زوویربون و ڕەنجانی دکتۆر ئەندرێی ێڤیمیچ ، لەخۆیەوە بڕیار دەرناکا. ئەو سەرۆك و هاوکارەکەی خۆی ، یان بەواتایەکی تر دکتۆر ئەندرێی ێڤیمیچ به (تەڵەکەبازی پیر) نێو دەبا و وای بۆ دەچێ سەروەت و سامانێکی زۆری وەسەر یەك نابێ. لەژێرەوە ئێرەیی پێ دەبا و بەتەواوی حەزەوە ئامادەیە جێگای بگرێتەوە.

٩

لە دەمەوئێوارانێکی یەکێ لە ڕۆژەکانی وەرزی بەهاردا کە بەفرەکان ببونەوە بە ئاو و ڕیشۆڵەکان لە نێو باخچەی نەخۆشخانەکەدا کردبویانە هاتوهاوار و فرفرِ ، دکتۆر ئەندرێی لەنێو ئاپارتمانەکەی خۆیدا بەمەبەستی بەرێکردنی میخائیل ئۆریانیچ ، هاتە دەرێ. لەم کاتەدا مویسیکای یەهودی – کە لە سوالّ کردن دەهاتەوە – گەیشتەوە ناو حەوشە ، هیچی لەسەردا نەبو ، پاتەیەکی – کە بەئاستەم قاچەکانی داپۆشی بو – بەبێ گۆرەوی لەپێدابو و تورەکەیەکی بچوکی سوالّکردنیشی بەدەستەوە دەبینرا. بە لەرزین و پێکەنینەوە ڕوی کردە دکتۆر و گوتی: کۆبیکێکم بدەرێ!

دکتۆر ئەندرێی یێفیمیچ ، کە هەرگیز دەستی بەڕووی کەسەوە نەدەنا ، دە کۆبیکییەکی خستە نێو دەستی مویسیکاوە. پاشان چاوی بڕیە قاچە ڕووت و گوێزینگە سور هەڵگەڕاوەکانی و لەگەڵ خۆیدا کەوتە بیرکردنەوە: (بەڕاستی خراپە! خۆزگە زەویەکە تەڕ نەدەبو!). لە دەرونەوە هەژا و بەهەستێکی تێکەڵ بە سۆز و میهرەبانی و هاوکات نەفرەت و بێزاریەوە و بەدەم سەیرکردنی جار جارەی سەری تاشراو و جار جاریش گوێزینگی قاچی کابرای یەهودیەوە ، دوابەدوای وی خۆی کرد بە ژوری ژمارە شەشدا.

لەگەڵ گەیشتنی ویدا ، نیکیتا ، کە لەسەر جل و بەرگە کۆن و کەڵەکەکراو و شڕوشیتاڵەکانی تر پاڵیدابۆوە ، بەرزەپێ ڕاستبۆوە و چەشنی سەربازان ئامادە ڕاوەستا. ئەندرێی یێفیمیچ بە دەنگێکی نەرم و هێدیەوە گووتی: سلاّو

نیکیتا! ئـەریٚ چـۆنە چـەکمەیەك بدرێتـە ئـەو یەهوودیـە! دەترسـێم سـەرمای بێت!.

: بەسەرچاو بەڕێزم ، فەرمانی بەڕێزت بە بەرپرسی دارایی ڕادەگەیەنم.

: تکایە پێی بلٚێ. لەزاری منەوە تکای لێبکە و پێیی بلٚێ کە من ڕامسپاردوی.

دەرگای ژووری ژمارە شەش لەسەرپشت بو ، ئیڤان دیمتریچ لـە جیگـای خـۆی قووت بۆوە و شپرزە و نیگەران گوێی بۆ ئەو دەنگە نائاشنایە شل کرد و دواتر دەنگی دکتۆری ناسیەوە و لە ڕقان لەرزی لیٚ نیشت و لە جێگاخەوەکەی هاتـە خواریٚ و بەڕوخسارێکی سوورهەلٚگەڕاوو و چاوانی دەرپەڕیوەوە هاتە نێوەنـدی ژورەکە و دەستی کردە پێکەنین و هاواری کرد: دکتۆر هات! سەرەنجام هات! برواینە پیرۆزباییتان لێدەکەم دکتۆر هات و ڕزگاری کردین.

بـەلاٚم پـاش کـەمێك هـاواری کـرد: ئـەی مـاری نـەفرەتی! پاشـان بـەجۆش و خرۆشـێکی زۆرەوە کـە پێشـتر هـیچ کـات وێنـەی لـە ژووری ژمـارە شەشـدا نەبینرابو ، قاچەکانی کووتـا بـە زەویـدا و درێـژەی دایـە: ئـەم مـارە نەفرەتیـە دەبیٚ بکوژریٚ! نا نـەخێر! نـا! شـایانی کوشـتن نیـە ، دەبـیٚ بخرێتـە چالٚی ئاودەستەوە!.

دکتۆر ئەنـدرێی یڤیمـیچ کـاتیٚ ئـەم قسـانەی بیسـت ، لەڕاڕەوەکـەوە سـەرێکی کێشایە ژوریٚ و بەنەرمی پرسی: لەبەرچی؟

ئیڤان دیمتریچ لەحالٚێکدا کە ڕوخسـاری شـکلٚ و شـێوەی سـوکایەتی پێکردنـی بەخۆوە گرتبو ، بەلەرزەلەرز و بەدەم لیباس لە خۆ وەرپێچانەوە ، بـەرەو لای دکتۆر ڕۆیشت و هاواری کرد

: لەبەرچی؟

پاشان لێوەکانی بەشێوەیەك لێك کردنەوە ، وەك ئەوەی تف بکات و دواتر بەحاڵەتێکی لێوانلێو لە بێزاریەوە درێژەی دایە: لەبەرچی؟ لەبەر ئەوەی کە تۆ دزی ، حۆقەبازی ، جەلادی.

دکتۆر ئەندرێی ڤیمیچ بە زەردەخەنەیەکی تێکەڵ بە ڕق و شەرم و هەستکردن بە گوناهەوە ، گووتی: ئارام بگرە ، دڵنیات دەکەمەوە لەژیانمدا دزیم نەکردوە و لەبارەی ئەو تۆمەتانەی تریشەوە کە داتە پاڵم ، دەبێ بڵێم زۆر لە هەڵەدایت. دەبینم لێم توڕەیت ، تکات لێدەکەم ئەگەر لەتواناتدا هەیە برێك دان بەخۆتدا بگرە و هۆکاری ئەو ڕق و توڕەییەتم بەهێمنیی بۆ روون بکەرەوە.

: لەبەرچی لێرە ڕاتگرتوم؟ بۆ ئازادم ناکەیت؟

: لەبەر ئەوەی کە نەخۆشیت.

: ڕاستە نەخۆشم ، بەڵام خۆ ڕۆژانە بە دەیان و بگرە سەدان شێت بەکەیفی خۆیان بەنێو شاردا دێن و دەچن! ئەمەش لە ئەنجامی گەمژەیی و نەزانی بەڕێزتەوەیە کە توانای لەیەك جیاکردنەوەی مرۆڤە شێت و ئاقڵەکانت نیە. نازانم لەبەرچی لەنێو ئەو هەموو شێتانەدا دەبێ تەنیا ئەم چەند بەدبەختە لێرەدا بەند بکرێین؟ کەسی لە ئێمە بەدبەختترت چنگ نەکەوت؟ لە کاتێکدا کە خودی خۆت و یاریدەدەرەکەت و بەرپرسی دارایی و تەواوی پاککار و پەرستیار و کارمەندە ناکەسبەچەکانی نەخۆشخانەکەتان لەلایەنی ئاکاریەوە زۆر زۆر لە ئێمە نزمتر و خراپترن ، ئەدی لەبەرچی ئێمە لەنێو ئەم چوار دیوارەدا بەند بکرێین و ئێوەش بۆخۆتان بەئازادی تەڕاتێن بکەن؟ ئایا ئەمە ڕاستە؟

: ئەم بابەتە پەیوەندی بە ئاکار و ڕاستیی و مەنتیقەوە نیە ، هەمو ئەمانە پەیوەستن بە ڕێکەوتەوە ، ئەوەی خرابێتە نێو چواردیوارەوە ئەوە گرفتارە و

ئەوەیشی کە نەخراوە بۆخۆی ئازادانە دەگەڕێ. وەك دەبینی من دکتۆرم تۆش نەخۆشێکی دەرونیت ، ئەمە نە پەیوەندی بە بنەما ئەخلاقیەکانەوە هەیە ، نە بە ڕاستی و مەنتیقەوە ، بەڵکو سەرەنجامی ڕێکەوتێکە.

ئیڤان دیمتریج ، بە دەنگە گیراوەکەیەوە گووتی: هیچ سەر لەو قسە بێسودانەت دەرناکەم ...

ئەمەی گووت و لەسەر جێگاخەوەکەی دانیشت ، لەم کاتەدا مویسیکا – کە نیکیتای پاسەوان لەبەر دکتۆر لەڕووی هەڵنەهاتبو گیرفانەکانی بپشکنێ – هەندێك ورتکەنان و پارچەکاغەز و چەند قلە میوەیەکی لە سەر جێگاخەوەکەیدا ڕیز کردبون و لەحاڵێکدا کە هێشتا لەسەرمان دەلەرزی ، بەتۆنێکی چەشنی ئاواز و گۆرانی ، بە زمانی عیبری قسەی دەکرد. پێدەچو لەخەیاڵی خۆیدا خاوەن دوکان بێت و سەرگەرمی کاروکاسبی بێت.

ئیڤان دیمتریج ، بەدەنگێکی لەرزۆکەوە گووتی: بۆ ئازادم ناکەیت؟

: ناتوانم.

: بۆچی ناتوانی؟ لەبەرچی؟

: ئازادکردنی تۆ لە توانای مندا نیە ، خۆت بڕیار بدە ! دامنا هەر ئێستا ئازادم کردی ، بەڵام وەرە بیری لێبکەرەوە و بزانە چ بەرژەوەندیەکی تۆ لەوەدایە؟ دامنا هەر ئێستا ئازادم کردی و چویتە دەرێ بەڵام دڵنیا دڵنیابە کە خەڵکی شار خۆیان یان پۆلیس دەسگیرت دەکەن و دەتگەڕێننەوە ئێرە.

ئیڤان دیمتریج ، نێوچاوانی خۆی سڕی و لەژێر لێوەوە گووتی: بەڵێ ، ڕاست دەکەی ... بەڕاستی ترسناکە ! ئەدی کەوایە چ بکەم؟ چارەنوسم چیە؟

دکتۆر ، دەنگی ئیڤان دیمتریج و ڕوخساری گەنجانە و زیتەڵانەی و ئەو حاڵەتی گۆڕانکاریە جوانانەی کە جار جار بەسەر ڕوخساری خۆیدا دێنا ، کەوتە بەردڵ

و حەزی کرد دڵی ئـەم گەنجـە بداتـەوە و ئـارامی بکاتـەوە ، لەتەنیشـت ئـەو و لەسەر لێواری جێگاخەوێك دانیشت ، ساتێك کەوتە بیرکردنەوە و دواتر گووتی: تۆ پرسیت چارەنوسم چیە؟ منیش دەڵـێم بـەو ڕەوش و هەلومەرجـەی کـە تـۆ تێیدایت ، باشترین ڕێگاچارە ئەوەیە لێرە ڕابکەیت ، بەلاَم نا ... بەداخەوە ئەم کارەش بێ ئەنجامـە ، چـونکە دەسـگیرت دەکەنـەوە ، کۆمەڵگایـەك کـە ڕووی خۆی لە تاوانباران و دەروننەخۆشان و بەگشتی کەسانی نائاسـایی ، وەرگێـڕێ و پشتیان تێبکات هیچ کاتێك پشـتی بـەزەوی ناکـەوێ. تـۆ تـەنیا یـەك ڕێگـات لەبەردەمدایە: دڵخۆشکردن بەوەی کە مانـەوەت لێـرەدا پێویسـتە ، بـەوە دڵـی خۆت بدەرەوە و دان بەخۆتدا بگرە.

: بەلاَم ئاخر مانەوەی من لێرەدا پێویست نیە.

: دڵنیابە کاتێ زیندانێك یان نەخۆشخانەیەك درووست دەکەن ، دەبێ هەنـدێك کەسی تێ بخزێنن – ئیدی من بم یان تۆ یان هەر کەسـێکی تـر بێـت – باشـتر وایە بتوانی تا ئەو دەمەی کە لە داهاتوودا هیچ هەواڵێك لە تیمارگەی دەرونی و زیندانـەکان نـامێنێ ، دان بەخۆتـدا بگریـت. ئیـدی ئـەوکات نـە میلەئاسـنی پەنجـەران شـوێنەواریان دەمـێنێ ، نـە کراسـی شـۆڕی تیمارگـە دەرونیـەکان. بەدڵنیاییەوە ڕۆژێکی لەوچەشنە درەنگ یان زوو هەر دێت.

ئیڤان دیمتریچ ، زەردەیەکی تەوساویی کرد و چاوەکانی برێك گچکە کردنەوە و گوتی: گاڵتە دەکەی. کەسانی بەڕێزی لەچەشنی ئێـوە و نیکیتـای بەردەسـتان کارتـان بەسـەر ئایـندەوە نیـە ، بـەلاَم بـەڕێز! دڵنیابـە لـەوەی کـە ڕۆژگـار و سەردەمێکی باشتر بەڕێوەیـە و – دامنـا لەوبارەیـەوە زیـادڕەویم کـرد و تـۆش ئازادی پێکەنینت بەو قسانەم بێت – کازیوەی ڕۆژێکی نوێ بەڕێوەیە و ڕاسـتی سەردەکەوێت و وەك دەڵێن جەژن و شادی کۆلاَنی ئێمەش دەگرێتـەوە. دەزانم

ئەستەمە من ئەو ڕۆژە ببینم ، تا ئەوکات دەمرم ، بەڵام نەوەکانی داهاتو ئەو ڕۆژە بەچاوی خۆیان دەیبینن. منیش بە تەواوی بونمەوە سڵاویان بۆ دەنێرم و شادی و ئاهەنگیان بۆ دەگێرم! بۆپێشەوە هاوڕێیان خودا پشتوپەناتان بێت!
ئەمجارەیان لەحاڵێکدا کە چاوەکانی پڕیشکیان دەهاویشت و تروسکەیان دەدا ، قیت بۆوە و دەستەکانی بەرەو لای پەنجەرەکە درێژ کردن و بەدەنگێکی تێکەڵ بە جۆش و خرۆشەوە درێژەی دایە: لەم دیوی ئەم میلە ئاسنانەوە نزای خێرتان بۆ دەکەم ، بژی ڕاستی ، من دەیکەمە شادمانی.
دکتۆر – کە دڵی بەو هەڵسوکەوت و ڕەفتارانەی ئیڤان دیمتریچ کرابۆوە و لای خۆیەوە بەجوڵە و بزاوتی ئەکتەرانە و نمایشی چواندبو – گوتی: هیچ هۆیەکی دیاریکراو بۆ دەربڕینی ئەم شادی و خۆشیەت نابینم ، بەڵام لەگەڵتدام منیش پێموایە لەداهاتودا جێگا و شوێنی لەچەشنی ئێرە و زیندانەکان ، ئاسەواریان نامێنێ و وەك تۆ ئاماژەت پێکرد حەق و ڕاستی سەردەکەون ، بەڵام کرۆکی شتەکان گۆڕانکاریان بەسەردا نایەت و یاساکانی سروشت وەك خۆیان دەمێننەوە. لەداهاتوشدا وەك ئەمڕۆ ، مرۆڤەکان پیر دەبن و نەخۆش دەکەون و سەرەنجام دەمرن. دامنا کازیوەی ڕۆژێکی نوێش ئایندەی روناك کردنەوە ، بەڵام کۆتاییەکەی ئەوەیە کە تەرمەکانیان دەخەنە نێو تابوت و شۆڕیان دەکەنەوە بۆ نێو گۆڕ .
: ئەدی (نەمریی) چی بەسەر دێت؟
: دەتوخودا بەسە!
: ئەگەر تۆ باوەڕت بە نەمریی نیە من باوەڕم پێیەتی ، یەکێك لە پاڵەوانەکانی داستایڤسکییە یان ڤۆڵتێرە دەڵێ: (ئەگەر خودا بونی نەبا مرۆڤەکان خۆیان

دروستیان دەکرد*) ، بەلاّم من باوەڕێکی پتەوم هەیە و دلّنیام ئەگەر نەمرییش بونی نەبێت ، ئەوا ئەقلّ و ئاوەزی گەورەی مرۆڤ درەنگ یان زوو دایدەهێنێ.

ئەندرێی ڤیمیچ ، لەڕوی ڕەزامەندیەوە سەرێکی لەقاند و گووتی: زۆر جوانت گووت ، زۆرم پێخۆشە کە باوەڕداری. مرۆڤی باوەڕدار ئەگەر بیخەنە درزی دیوارێکیشەوە دیسان دەتوانێ درێژە بەژیانێکی ئارام و بێ گرفت بدات. ئەرێ بەڕاست تۆ لەکوێ خوێندوتە؟

: لەزانکۆ دەمخوێند ، بەلاّم نەمتوانی تەواوی بکەم و بەنیوەچلّی جێمهێشت.

: تۆ مرۆڤێکی هۆشیار و وریای ، ئەگەر لە ژیاندا هەر کێشە و گرفتێکت بێتە بەردەم توانای ئەوەت تێدایە لەناخی خۆتدا ئارامیی وەدەست بێنی. بیرکردنەوە و ئەندێشەی ئازاد و قولّ کە ئامانجەکەی تەنیا درك کردنی ژیان بێت وە هەستکردن بە نەفرەتێکی ڕەها بەرامبەر بە کێشە و ئاشوبە گەمژانەکانی دونیا ، دو نیعمەتن کە مرۆڤ هیچ کاتێك لەوان بالاّتری نەبینیوە. من پێموایە ئەگەر بتخەنە ئەودیو ئەو سێ ڕیزە میلە ئاسنانەشەوە دیسان دەتوانی لەو دو نیعمەتە بالاّیە بەهرەمەند بیت. (دەیوژن)(*) لەنێو بەرمیلێکدا دەژیا کەچی لە هەمو پاشاکان خۆشبەختتر بو.

(*)(دەیوژن*) یان دیوجانس فەیلەسوفێکی یۆنانی بو کە ماڵ و ملّك و کەرەستەکانی خۆشگوزەرانی هیچ گرینگیەکیان نەبوە لەلای و هیچ بایەخێکی بە مادیات نەداوە و لەنێو بەرمیلێکدا ژیاوە. دەگێڕنەوە کاتێ ئەسکەندەری مەکدۆنی چوّتە لای و سەردانی کردوە ، پێی گوتوە: پێویستیت بە چیەپێمبلێ؟ ئەویش لەوەلاّمدا گوتویەتی: تەنیا دەمەوێ لێرە بڕۆیت و بەری خۆرەکەم لێنەگری. پاسەوانانی ئەسکەندەر دەیانەوێ پەلاماری بدەن ، بەلاّم ئەسکەندەر پێشیان پێدەگرێ و دەلّێ: لێیگەڕێن ئەگەر هاتبا و ئەسکەندەر نەبام ئەوا حەزمدەکرد ببمە دەیوژن. و ك .

ئیڤان دیمتریچ ، نێوچاوانی تێکنا و گووتی: ئەو دەیوژنەی تۆ مرۆڤێکی زۆر گەمژە بو ، ئەم قسە بێ سود و بێ هودانە چین کە لە بارەی درك و تێگەیشتن و نازانم چیەوە لەگەڵ مندا دەیانکەیت؟

ئەمەی گووت و لەناکاو تورە بو و هەستایە سەرپێ و درێژەی دایە: من ژیانم خۆشدەوێ ، عاشقانە حەزی لێدەکەم ، من دوچاری ئەو شێتیە هاتوم کە وا هەست دەکەم بەردەوام چاودێریم دەکەن و بەدوامەوەن ، بەردەوام لە ترس و دڵەڕاوکێدا دەژیم ، بەڵام هەندێك جار تینوێتی بۆ ژیان وەها جەستەم دادەگرێ کە دەترسێم شێت بم. من ژیانم زۆر خۆشدەوێ ، لە ڕادەبەدەر ژیانم خۆشدەوێ. دواتر لەحاڵێکدا کە بەجۆش و خرۆشەوە بەنێو ژورەکەدا هەنگاوی دەنان ، بەهێواشی گوتی: کاتێ گرفتاری خەون و خەیاڵات دەبم ڕۆحەکان دێنە لام ، دەنگە دەنگی جۆراو جۆر و نەوای موزیك دێتە بەر گوێم و وا هەست دەکەم بەنێو جەنگەڵەکان و کەناری دەریاکاندا پیاسە دەکەم ، لەم حاڵەشدا لەنێو ئاگری حەزی کار و تەقەللا دا دەسوتێم ... ڕاستیەکەی حەزم لێیە لەبارەی ئەوێوە قسەم بۆ بکەیت! چ باسە؟

: مەبەستت لە هەواڵەکانی شارە یان هەواڵەکان بەگشتی؟

: سەرەتا هەواڵەکانی شار و پاشان هەواڵەکان بەگشتی .

: زۆر باشە ئەگەر لەبارەی شارەوە دەپرسی ئەوا دەبێ بڵێم شارێکی ناخۆش و بێزارکەرە ... نە کەست وەگیر دەکەوێ قسەی بۆ بکەیت ، نە گوێگرێك گوێت بۆ ڕادێرێ ، کەسەکان هەمان کەسی جارانن و کەسی تازەیان تێدا نیە ... ئەڵبەتە ماوەیەك لەمەوبەر دکتۆرێکی لاو بەنێوی خۆبۆتۆف هاتۆتە شار.

ئەمە شتێکی تازە نیە ، مرۆڤێکی گرژ و مۆن و بێ شەرم دیارە وەنیە؟

: بەڵێ کەسێکی بێ ڕێزە ... دەزانی زۆر سەیرە ... لەکارەکانیانەوە دیارە کە لە (پایتەختەکانی ئێمەدا *) بیر و ئەندێشە ، ئارام گرتنیان نیە. بەڵکو بەردەوام جوڵە و پێشکەوتن هەیە ، لەبەر ئەمە دەبێ لەو جۆرە شوێنانەدا مرۆڤەلی واقیعی بونیان هەبێ بەلآم تێناگەم لەبەرچی و بە چ هۆکارێکەوە هەرجارە و کەسێك دەنێرنە لام کە تەنانەت توانا و حەوسەلەی سەیرکردنی ڕوخساریشیم نەبێ؟ شارێکی ناخۆشمان هەیە.

ئیڤان دیمتریچ ئاهێکی هەڵکێشا و بە پێکەنینەوە گوتی: بەڕاستی ناخۆشە ، ئەی دەنگوباسی تر چی هەیە؟ ڕۆژنامە و گۆڤارەکان چ دەنوسن؟

نێو ژورەکە تاریك داهاتبو ، دکتۆر هەستا و هەر بەپێوە هەندێك لەبارەی هەواڵ و وتاری ڕۆژنامە ناوخۆیی و دەرەکیەکان و هەروەها لەبارەی ئاراستە فیکریە نوێیەکانەوە – کە باوی ڕۆژن – دوا.

ئیڤان دیمتریچ بەووردی گوێی شلکردبو و جار جار پرسیارێکی دەکرد ، بەلآم ئەمجارەیان لەناکاو – چەشنی ئەوەی شتێکی ترسناکی بیرکەوتبێتەوە – سەری خستە نێو دەستەکانی و لەسەر جێگاخەوەکەی پاڵکەوت وپشتی کردە دکتۆر .

دکتۆر ئەندرێی پرسی: چیە! چیتە بۆ واتلێهات؟

ئیڤان دیمتریچ بەدەنگێکی تێکەڵ بەرقەوە وەلآمی دایەوە: ئیدی ئامادە نیم هیچ قسەیەکت لەگەڵدا بکەم لێمگەڕێ و برۆ وازم لێبێنە.

(پایتەختەکانی ئێمە)* مەبەست لە هەردو پایتەختی زستانە و هاوینەی ڕوسیای سەردەمی قەیسەرە ، واتا هەردو شاری مۆسکۆ و پترۆسبۆرگ.

: ئاخر پێم بڵێ بزانم لەبەرچی؟

: گوتم برۆ و وازم لێ بێنە ! بۆ دەستم لێ هەڵناگری؟

دکتۆر شانەکانی هەڵتەکاندن و ئاهێکی هەڵکێشا و لەژورەکە وەدەرکەوت.

کاتێ بە ڕاڕەوەکەدا تێپەڕ دەبو ، ڕویکردە نیکیتا و گووتی: چۆنە ئێرە هەندێك خاوێن بکەیتەوە؟ بۆنێکی زۆر قورس و ناخۆشی هەیە.

: فەرمانتە بەڕێزم.

دکتۆر لەکاتی گەڕانەوەیدا بۆ ماڵ ، کەوتە بیرکردنەوە: لاوێکی چەندە ئێسك سوکە ! پێدەچێ لەتەواوی ئەو ماوەیەی لێرەم بەسەر بردوە تاکە کەس بێت کە شایانی ئەوەبێت مرۆڤ دو قسەی لەگەڵدا بکات. ئەم لاوە دەزانێ پاڵپشت و بەڵگە بۆ قسەکانی بێنێتەوە و تێبینیەکانیشی دروستن و لەجێگای خۆیاندان و گرینگی بەو شتانە دەدات کە گرینگن و شایانی بایەخ پێدانن.

ئەو شەوە ، چ لەکاتی خوێندنەوە ، چ لە کاتی چونە نێو جێگا ، جگە لە ئیڤان دیمتریچ ، ئەو گەنجە ڕەزا سوکە ، بیری لە هیچ شتێکی تر نەدەکردەوە. بەیانی ڕۆژی دواتریش ، هەرکە لەخەو هەستا ، بیری کەوتەوە کە لەگەڵ کەسێکی زیرەك و وریادا بۆتە ئاشنا ، بۆیە لای خۆیەوە بڕیاری دا لە یەکەمین دەرفەتێکدا کە بۆی دەرەخسێ جارێکیتر سەری لێبداتەوە.

١٠

ئیڤان دیمتریج ، چەشنی شەوی پێشتر سەری خستبوە نێو دەستەكانی و قاچەكانیشی بەخۆیەوە جووت كردبون و ڕوخساری بەدی نەدەكرا. دكتۆر وەژوركەوت و گوتی: سلاو هاوڕێی خۆشەویست خۆ نەنوستبوی؟

ئیڤان دیمتریج ، چۆن سەری بە سەرینەكەوە نوساندبو ، هەروا وەلامی دایەوە: یەكەم من هاوڕێی تۆ نیم و دوەمیش ئەو هەوڵ و تەقەلالایەی دەیدەییت بێ سوودە چونكە ئامادە نیم یەك وشە چیە لەگەڵتا بدوێم.

: سەیرە ... دوێنێ وتووێژەكانمان دۆستانە بوون ، تێناگەم چی ڕوویدا كە ئاوا كتوپڕ لێم زوویر بویت و چیتر قسەت لەگەڵدا نەكردم ... ناكا ئاگام لەخۆم نەبوبێت و قسەیەكی نەشیاوم بەدەمدا هاتبێ ، یان دژی بۆچونەكانت بوبم!...

ئیڤان دیمتریج لەسەر جێگا خەوەكەی قیت بۆوە و بە پەرێشانیەوە نیگای چاوە سوورهەڵگەڕاوەكانی تێبڕی و وەلامی دایەوە: پێتوایە بەو ئاسانیە باوەڕ بە قسەكانت دەكەم؟ ئێرە ئەو شوێنە نیە كە بتوانیت بەئارەزووی خۆت جاسوسیی تێدا بكەیت و خەڵكی تێدا ئەشكەنجە بدەیت ، ئیدی تۆ لێرە هیچ كارێكت نیە ، دوێنێ بۆم دەركەوت بە چ مەبەستێك هاتبویتە ئێرە.

دكتۆر زەردەیەكی كرد و گووتی: تۆ چ بوختان و تۆمەتی سەیروسەمەرە بۆ مرۆڤ هەڵدەبەستی؟ بە جاسوسم تێگەیشتوی؟

: بەڵێ ، بۆ هیچ جیاوازیەك هەیە لەنێوان ئەشكەنجەدانی دكتۆرێك و كارمەندێكی دەزگا تەناهیەكاندا؟

: بمبورە ... بەلآم بەڕاستی تۆ مرۆڤێکی سەیر و سەمەرەیت!

ئەمجار لەسەر لێواری جێگاخەوێك دانیشت و سەرێکی بادا و گوتی: دامنا هەق بەتۆیە ، دامنا نیازی ئەوەم هەیە قسەت لێ دەربێنم و بیکەمە ڕاپۆرت و بیدەمە پۆلیس ، دواتر چ دەقەومێ؟ بێ گومان دێن و دەسگیرت دەکەن و ڕەوانەی دادگات دەکەن و دواتر دەتخەنە زیندانەوە ، بەلآم ئایا تۆ پێتوایە لە دادگا و زینداندا ڕەوشی ژیانت لێرە خراپتر بێت؟ من واهەست دەکەم و لەسەر ئەو باوەڕەم ئەگەر دوریشت بخەنەوە و تەنانەت بتخەنە ژێر کاری زۆرەملێشەوە دیسان ڕەوشی ژیانت لێرە خراپتر هەر نابێت! نا! نەخێر خراپتر نابێت! ئیدی نازانم تۆ لە چی دەترسێییت؟

پێدەچو قسە و وتەکانی دکتۆر کاریگەریان لەسەری دانابێت چونکە تا ڕادەیەکی باش هێوور بۆوە و پاشان دانیشت.

کات نزیك بە پێنجی ئێوارە بو. ڕۆژانی تر ئەم کاتانە ، دکتۆر بەنێو ژورەکانی ئاپارتمانەکەیدا دەهاتوو و دەچوو و داریۆشکا پرسیاری لێدەکرد کاتی ئەوە نیە بیرەیەك بخواتەوە.

کەش و هەوای دەرێ ، ڕون و ئارام بو.

دکتۆر گوتی: دوای نانخواردن حەزمکرد هەندێك پیاسە بکەم ، هەروەك دەبینی بەسەر ڕێگای خۆمەوە ویستم سەرێك لە تۆش بدەم ، چ بەهارێکی خۆشە!

: ئەرێ بەڕاست لە چ مانگێکداین؟ ئازار؟

: بەڵێ ئاخر و ئۆخری مانگی ئازار.

: لەوانەیە حەوشەی نەخۆشخانە پڕ لە گوڵ و گیا بێت!

: نا بەو شێوەیەش نیە ، باریکە ڕێگاکانی نێو حەوشە سفت و وشك بونە.

ئیڤان دیمتریج ، چەشنی کەسێك کە تازە لەخەو هەستابێ ، چاوە سوور هەڵگەڕاوەکانی هەڵگلۆفت و گوتی: لەم کات و ساتانەی ساڵ و لەم کەش و هەوایانەدا ، مرۆڤ حەز دەکات گالیسکەیەك بگرێت و بەدەوروبەری شاردا بسوڕێتەوە و دواتر بەرەو ماڵەکەی ، بەرەو ژورە گەرم و گوڕەکەی خۆی بگەڕێتەوە و ... بۆ ئەوەی ڕزگار بێت لەو ژانە سەرەی کە گرتویەتی بچێتە لای دکتۆرێکی باش ... زۆر لەمێژە وەك مرۆڤان نەژیاوم. بەڕاستی ئێرە کەش و هەوا و ڕەوشێکی نەفرەتاوی و قێزەونی هەیە !

دوای ئەو جۆش و خرۆشەی شەوی ڕابردو ، لاواز و بێ توانا دەهاتە بەرچاوان ، زۆر بەبێ مەیلی و بێتواناییەوە قسەی دەکرد ، پەنجەکانی دەلەرزین و ژانەسەرێکی قورس ، لەچاوەکانیدا هەست پێدەکرا.

ئەندرێی یڤیمیچ گوتی: ژووری گەرموگوڕ و ئاسودە ! ئەم ژورانە هیچ جیاوازیەکیان لەگەڵ یەکتردا نیە ، دەبێ لەناخی خۆتدا بۆ ئارامیی و ئاسودەیی بگەڕێی نەك لە دەرەوە.

: چۆن؟

: سەیرکە ! مرۆڤە ئاساییەکان باشی و خراپی ڕەوشی ژیانیان لە دەرەوەی بوونی خۆیاندا واتا لە گالیسکەی تایبەتی و ژوری کار و شتی لەو شێوەیەدا دەبیننەوە بەڵام مرۆڤە زیرەك و هۆشمەندەکان لەناخی خۆیاندا.

: بڕۆ بانگەشەی ئەم فەلسەفەیە لەو یۆنانەدا بکە کە کەش و هەوایەکەی گەرم و لێوانلێو لە بۆنی بەهاریی نارنجە ، ئەو فەلسەفەیەی تۆ لەگەڵ کەش و هەوای ئێرەدا ناگونجێ ، ئەرێ بەڕاست لەگەڵ کێدا بو لەبارەی دەیوژنەوە قسەمان دەکرد؟ تۆ بوی؟

: بەڵێ ! دوێنی شەوێ هێندێك لەبارەی دەیوژنەوە دواین.

: دەیوژن لەبەر گەرمیی کەش و هـەوا و بـۆنی خۆشـیی ولأتەکـەی ، پێویسـتی بەوە نەبو خۆی بترنجێنێتـە نێـو ژورێکـی گـەرموگوڕەوە بۆیـە لـەنێو بەرمیلـدا دەژیا ، بۆخۆی هەر پرتـەقاڵ و زەیتـونی دەخـوارد ، بـەلأم بـا هاتبایـە ڕوسـیا ئەوسا بزانە چۆن سەرما پرزەی لێدەبڕی و نەك تەنیا لە وەرزی زستاندا بـەڵکو لە چلەی هاوینیشدا ئاخی بۆ ژورێکی گەرموگووڕ هەڵدەکێشا.

: نا ، بەو شێوەیە نیە. دەکرێ مرۆڤ هەست بە سـەرما و بەشـێوەیەکی گشـتی زۆر شتی تریش نەکات. (مارك ئۆرلیۆس)[*] دەیگوت: (هـیچ شـتێك نیـە نـاوی ئازار بێت ، جگە لە بەرجەستە کردنی ئازار لە مێشکی خۆتدا. بۆ گـۆڕینی ئـەم بۆچونە و ڕزگاربون ، هێندە بەسە مـرۆڤ متمانـەی بـەخۆی هـەبێت و بـیری لـێ نەکاتەوە و نالە ناڵ نەکات). وتەیەکی دروستە. نەفرەت و ڕق لـە ئـازار و ژان ، دروسـت ئـەو شـتەیە کـە کەسـێکی زانـا و تێگەیشـتوو لـە کەسـانی تـر جیـا دەکاتەوە ، مرۆڤەلی لەو چەشـنە هەمیشـە ڕازیـن و هـیچ پێشـهاتێك نایانخاتـە حاڵەتی سەرسوڕمان و حەپەسانەوە.

: لەبەرئـەوەی مـن کەسـێکی نـاڕازیم و ئـازار دەچـێژم لەدەسـت خراپـی و بەدڕەفتاری مرۆڤـەکان و توشـی سەرسـوڕمان دەبم ، ئەگـەر بـە گـوێرەی ئـەو بۆچونەی تۆ بێت ئەوا من یەکێکم لە گەمژەکان!

: نـا مەبەسـتم ئـەوە نـەبو ، ئەگـەر خـۆت لەسـەر بیرکردنـەوە ڕابـێنی ، بـۆت دەردەکەوێت هـەمو ئـەو هۆکـارە دەرەکیانـەی دەمانخەنـە جـۆش و خـرۆش ، چەندە بێ بایەخ و پڕو پوچن!. دەبێ ئامانجی مرۆڤ درك کردنی ژیان بێت. کە ئەمە خۆی لەخۆیدا گەورەترین نیعمەتی ڕاستەقینەیە.

---

[*](مارك ئۆرلیۆس) ئیمپراتۆری ڕۆم (١٢١ – ١٨٠) ز.

ئیڤان دیمتریچ ، ڕووی خۆی گرژ کرد و گوتی: درك ... دەرونی ... دەرەکی ... ببورە هیچ سەر لەم قسانەی تۆ دەرناکەم. دواتر هەستا و بە نیگایەکی پڕ لە ڕقەوە سەیرێکی دکتۆری کرد و درێژەی دایە: من تەنیا ئەوەندە دەزانم کە خوداوەند ئێمەی تەنیا لە هەندێك خوێنی گەرم و دەمار دروستکردوە. بەڵێ ، بەڵام چنینی دەمارەکان – ئەڵبەتە مەبەست لە چنینێکە کە توانای ژیانی هەبێت – دەبێ لەبەرامبەر هەرجۆرە ڕق و ئاژاوەچێتیەکدا کاردانەوەی هەبێت. منیش کاردانەوەم هەیە! ئازار بە فرمێسك و گریان وەڵام دەدەمەوە ، چەپەڵی بە ڕق ، ناکەسبەچەییش بە بێزاری و قێزکردنەوە. دڵنیام ژیان جگە لەمە شتێکی تر نیە. هەرچی ئۆرگانیزمەکانی جەستە لاوازتر بێت بەهەمان ئەندازە هەستیاری و کاردانەوەکانیشی لەبەرابەر ئەوپێشهات و شتانەی ڕق دەبزوێنن لاوازتر دەبێت. ئەمە لەحاڵێکدایە کە کاردانەوەی ئۆرگانیزمی بەهێز لە ڕوبەڕوبونەوە لەگەڵ ڕوداوەکانی دەوروبەردا توندترە. تۆ چۆن ئەم شتانە نازانی؟ چۆن دەبێ مرۆڤ دکتۆر بێت و لەم شتە سواو و بێ بایەخانە بێئاگا بێت؟

بۆ نەبونی هەستی ڕق و نەفرەت لە دەرد و ئازار ، بۆ دڵنیایی بەردەوام ، بۆ نەپەشۆکان و دانەمان لە ئاست پێشهات و ڕوداوەکاندا ، مرۆڤ دەبێ ... لێرەدا لەحاڵێکدا کە ڕووی کردبوە پیاوە لادێییە کەتە و زلەکە – کە لە سەر جێگاکەیدا ڕاکشابو – ئاماژەی بۆ کرد و درێژەی دایە: دەبێ توشی چارەنوسێکی لەم شێوەیە بێت و لەگەڵ ڕەنج و ئازاردا ڕابێت و هەستیاری لەبەرامبەردا لە دەست بدات ، یان بە واتایەکی تر: بە چەشنێك خو بە ڕەنج و کوێرەوەریەوە بگرێت هەودای ژیانی بپسێ ...

دواتر بەڕق و تورەیییەوە لێی زیاد کرد: ببورە من نە دانام نە فەیلەسوفیشم ، بەشێوەیەکی گشتیش سەر لەم دو بابەتە دەرناکەم و ئیدی لەو تەمەنەشدا نیم توانای مشتومڕ و دەمەتەقێم هەبێ.

: نا تکایە ، گفتوگۆیەکی زۆر باش دەکەیت.

: ڕەواقیەکان ، کە تۆ بە تەوس و پێکەنینەوە نێویان دەبەی ، مرۆڤەلی زۆر باش بون ، بەڵام زانست و فێرکردنیان لە دو هەزار ساڵ لەمەوبەرەوە سڕ بوو و نەك تەنیا گەردیلەیەك پێشقەچونی بەخۆوە نەبینی بەڵکو لە داهاتوشدا چاوەڕوانی هیچ پێشقەچونێکی لێ ناکرێت ، چونکە زانست و فێرکردنیان دەکار نەخراوو و بەکەڵکی ژیان نەهاتوو بو. ئەم قسانە لای کەمینەیەکی بچوك کە سەراسەری ژیانی خۆیان دەخستە خزمەت فێربون و زانستی جۆراوجۆرەوە جێگای بایەخ بوو و سەرکەوتو دەبو ، بەڵام زۆرینەی خەڵك درکیان بە گرینگی و بایەخی ئەم فەلسەفەیە نەدەکرد. فەلسەفەیەك کە بایەخ نەدان بە سامان و خۆشگوزەرانی و بەهێند نەگرتنی ڕەنج و کوێروەری بکاتە ئامانجی خۆی ، بەدڵنیاییەوە بۆ زۆرینەی خەڵك شایانی تێ نەگەیشتنە ، چونکە ئەم زۆرینەیە لە تەواویی ژیانی خۆیاندا نە سەروەت و سامانێکیان چنگ کەوتبو ، نە ڕۆژێك لە ڕۆژان بەخۆشی ژیابون!. ئەمما لەڕوانگەی ئەم کۆمەڵە کەسەوە بەهەند نەگرتنی ئێش و ئازارەکانی ژیان ، بە واتای بێزاریە لە خودی ژیان. چونکە هەستکردن بەبرسێتی ، گەرما ، سەرما ، ڕەنج و کوێرەوەری و زیانەکان و ترسی بەر لە مردن – چەشنی ئەو ترسەی کە هاملێت دوچاری ببۆوە – هەمو بونی مرۆڤ پێکدەهێنێ. سەرتاپای ژیانی مرۆڤ پێکهاتەیەکە لەم جۆرە هەستانە ، لەوانەیە لێیان بێزار بیت ، بەڵام ناتوانی دەسبەرداریان بیت. جارێکی تر دوبارەی دەکەمەوە: فەلسەفەی ڕەواقیەکان پێشبینی هیچ ئایندەیەکی گەشی

لێ ناکرێت ، بەڵام لە بەرامبەردا هەروەك دەبینی ، تێکۆشان و هەستیاری سەبارەت بە ئازار و توانای نیشاندانی دژکردەوە لەبەرامبەر ڕق و تورەییدا ، لە سەدەکانی سەرەتاوە تا ئەمڕۆ زیادی کردوە و بەرەو پێش ملی ناوە.

لێرەدا لەناکاو هەودای بیرکردنەوەکانی پسا و لە قسە کەوت ، بە بێتواناییەوە دەستێکی بە تەوێڵی خۆیدا هێنا و درێژەی دایە: دەمویست بابەتێکی گرینگت لەگەڵدا بێنمە گۆڕێ بەڵام سەرەداوەکەم لێ ون بو! ئەرێ لەبارەی چیەوە دەدوام؟ بەڵێ بیرم کەوتەوە یەکێك لە ڕەواقیەکان بەخواستی خۆی و بۆ ڕزگار کردنی یەکێك لە هاوڕێ نزیکەکانی ، لەبری هاوڕێکەی ببوە کۆیلە ، ئیدی دەبینی کە یەکێك لە ڕەواقیەکانیش لەبەرابەر ڕق و نەفرەت و کاریگەریە دەرەکیەکان دژکردەوە نیشان دەدا ، چونکە بۆ نیشاندانی هیمەت و جوامێریەکی لەو شێوەیە واتا خۆکردنە قوربانی لە پێناوی یەکێك لە خۆشەویستاندا ، دەبێ مرۆڤ ڕۆحێکی لێوانلێو لە خۆشەویستی و میهرەبانی و هەستی هاودەردی هەبێت. من هەمو ئەو شتانەی کە دەمزانین بەهۆی ئەم زیندانەوە ، هەموم لەبیر چونەوە ، گەرنا بۆی هەبو شتی تریشم وەبیر هاتبایەوە. وەرە با عیسای مەسیح بەنمونە وەرگرین: ئەویش لەبەرامبەر کاریگەریە دەرەکیەکان و ڕوداوەکانی ژیاندا دژکردەوەکانی گریان و خەفەت و پێکەنین و تورەبون و دڵتەنگیی بو ، هیچ کات بە زەردەخەنەوە پێشوازی لە ڕەنج و کوێرەوەری نەدەکرد ، مەرگیشی بەسوکی چاو لێنەدەکرد بەڵکو لە باغی جنسیمان دا دەست بە نزا دانیشتبو و دەپاڕایەوە تا لە چارەنوسی کارەساتباری خۆی ڕزگاری بێت.

لێرەدا بزەیەکی کرد و دانیشت و درێژەی دایە: داماننا ئارامی و ئاسودەیی مرۆڤ لە بونی شتە دەرەکیەکاندا نیە و لە ناخی خۆیدایە ، داماننا ڕەنج و ئازار

و کوێرەوەریـەکانی بەهەنـد نـەگرت و هـیچ ڕوداو وپێشـهاتێکیش بچـوکترین کاریگەری لەسەر دانەنا ! دەوەرە فەرموو بزانم بەڕێزت ئـەم زانسـتە لەسـەر چ بنەمایەك دەکەیتە پەند و وانە و دەیدەیتـە خـەڵکانی تـر؟ مەگـەر تـۆ دانـا و فەیلەسوفی؟

: نا من فەیلەسوف نیم ، بەڵام پێویستە هەموان ئەم شتانە بکەنە سەرمەشقی ژیانی خۆیان چونکە هەست و مەنتیقی تێدایە.

: من مەبەستم ئەوە نەبو بەڵکو دەمەوێ بزانم هـۆی چیە کـە خـۆت لـە بابەتـە پەیوەندیدارەکان بە مەنتیق و بەهەند نەگرتنی ڕەنج و ئـازار و شـتی لەوبابەتـە بە لێزان و خاوەن بۆچـون دەزانـی؟ تـۆ لـەواتای ئـازار و مەینـەت تێدەگـەیت؟ ئاخۆ هیچ کات لە سەردەمی منداڵیدا ڕوبەڕوی تەمبێ کردن بویتەوە؟

: نا ! نەخێر دایك و باوکم ڕقیان لە تەنبێ کردنی جەستەیی منداڵ دەبۆوە.

: بەڵام من باوکم بێبەزەییانە دارکـاری دەکـردم ، بـاوکم کارمەنـد بـو ، تـوڕە و تۆسـن بـو ، لـوتێکی درێـژ و گـەردنێکی زەردی هـەبو ، بەدەسـت نەخۆشـی مایەسیریەوە گرفتار ببو ، بـەڵام بـا واز لـەو بێـنین و بێینـەوە سـەر باسـەکەی خۆمـان تـۆ لـە ژیانتـدا کـەس پیتکەیـەکی لێنـەداویت و کـەس سـوکایەتی پێنەکردویت و کەس نەیداویتە بـەر شـەق و مست و چەشـنی گامێشـێکی سـاغ لەژێر پەروباڵی بابتدا گەورەبویتە و بەپارەی ئەو خوێندنت تەواو کردوە و دوای تـەواو کردنـی خوێنـدنیش خێـرا پیشـەیەکی پـڕ دەرامـەت و بـێ گرفـت و بـێ دەردەسەریت چنگ کەوتوە. بیست سـاڵ زیـاترە لـە ئاپارتمـانێکی بەلاشـی بەهرەمەند لە ئاوو و ڕوناکیی و پێداویستیەکانی تری ژیاندا دەژیت و سـەرباری ئـەم شـتانەش هـەم ڕێـزت هەیـە لای خـەڵکی و هـەم موچـەش وەردەگریت. هەرکاتێ حەزت لێبێت دەچیە نەخۆشخانە و هەرکاتێ حەزت لێنـەبێت ناچیت.

تۆ هەر بە سروشت کەسێکی زەغەڵ و تەوەزەلی هەربۆیە هەوڵتداوە ژیانت بە شێوەیەك ڕێکبخەیت کە هیچ شتێك نەتوانێ ببێتە هۆکاری تێکدانی ئارامی و ئاسودەییت و ناچارت نەکات لەجێگای خۆت بتجولێنێ. تەواوی کاروبارەکانت بە یاریدەدەر و ئەو داماو و قورپەسەرانەی تری نەخۆشخانە دەسپێریت و خۆشت لە ژورێکی گەرموگوڕدا لێی دانیشتویت و پارەوپول وەسەریەك دەنێی و دەخوێنیەوە و بیر لە شتی قوڕ و گەورەتر لە ئاست و توانای بیرکردنەوەی خۆت دەکەیتەوە و ... لێرەدا سەیرێکی لوتە سورەکەی دکتۆری کرد و درێژەی دایە: چێژ لە خواردنەوە وەردەگری ، وەك ئەوەی ژیانت هەر نەدیبێت و نەتناسیبێت ، ئاشناییت بە ڕاستیەکانی ژیان ئاشناییەکی ڕوکەشانەیە ، بەلاّم لەبەرچی ڕەنج و ئازار بەهەند ناگری و هیچ شتێك ناتحەپەسێنێ؟ وەلاّمەکەی زۆر سادەیە: کێشە و دۆخە و ڕاکەڕاك و ئاژاوە و ئاشوبەکان و بەهەند نەگرتنی ژیان و ڕەنج و ئازار و مەرگ و هەستپێکردنیان ، جا چ خۆبادان و خۆنواندن بێت بە چەمکی بەهەند نەگرتنی ژیانەوە ، یان پێچەوانەکەی – خۆشبەختی ڕاستەقینە و قسەگەلی لەو بابەتە ، فەلسەفەیەکی گونجاو و لەبارە بۆ تەوەزەلەکان. بۆ نمونە دەبینی وا جوتیارێك خەریکی دارکاری کردنی ژنەکەیەتی ، بەخۆت دەڵێی من هەقم چیە بەسەر ئەو ژنەوە! با تێروپڕ بیکوتن ، هەرچیەك بێت درەنگ یان زوو هەردوکیان دەمرن ، لەم حاڵەتەشدا کاری کابرای لێدەر سوکایەتی کردنە بە خۆ ، نەك کەسی لێدراو. تۆ پێتوایە و وا بیردەکەیتەوە کە مەیخواردنەوە و مەستبون کارێکی گەمژانە و نەشیاوە ، بەلاّم مرۆڤ چ بخواتەوە و چ نەخواتەوە سەرەنجامەکەی هەر مردنە. یان بۆ نمونە ژنێك ددانی ئازاری هەیە و بۆ چارەسەر دێتە لای تۆ ... تۆش دەڵێیی: چیە؟ چی بوە؟ ئازار هیچ نیە

جگە لە بەرجەستەبونی هەست کردن بەئازار لە مێشکدا. بەگشتی لە دونیای ئێمەدا هیچ مرۆڤێك بەبێ نەخۆشکەوتن ناتوانێ بژی ، دەی برۆ دەرەوە ژنەکە برۆ بێزارم مەکە و لێم گەڕێ با ڤۆدکایەکەم بخۆمەوە. یان بۆ نمونە لاوێك داوای هاوکاری فکریت لێ بکات و بیەوێ بزانی لەم دونیایەدا چ بکات و چۆن بژی ، ئەگەر ئەم پرسیارە لە هەرکەسێکی تر بکرێت ماوەیەك بیردەکاتەوە و دادەمێنێ و پاشان ڕێنمایی لاوەکە دەکات ، بەلآم تۆ وەلآمەکەت ئامادەیە بۆی: هەولدە لەواتاکانی ژیان و نیعمەتی ڕاستەقینە تێبگەیت و خۆشبەختی ڕاستەقینە بدۆزیتەوە. بەلآم ئەگەر بێتو لێت بپرسن: خۆشبەختی ڕاستەقینە چیە؟ دۆش دادەمێنیت و وەلآمێکت نیە بۆی.

ئێمە دەخرێینە ئەودیو میلە ئاسنینەکانەوە و ئازار و ئەشکەنجەمان دەدەن و دامان دەڕزێنن و سەرباری هەمو ئەمانەش ئەم کارەی خۆتان بەلاوە ئاسایی و مەنتیقیە. چونکە تۆ وابیر دەکەیتەوە کە هیچ جیاوازیەك نیە لەنێوان ئەم ژورەی ئێمەی تێداین و ئەو ژورە گەرموگوڕەکەی تۆدا. تەماشا ! چ فەلسەفەیەکی ئاسودە و بێ کێشە ! بە خۆدانەپاڵ فەلسەفەیەکی لەم چەشنە بەتیرێك چەند نیشانان دەشکێنی: هەم کار ناکەیت ، هەم ویژدانت بەتەواوی ئاسودەیە ، هەم خۆشت بە پیاوێکی هۆشمەند ئەژمار دەکەیت ... ئەمە نە ناوی فەلسەفەیە ، نە بیرفراوانی! بەڵکو ناوی تەوەزەلی و شێوە ژیانی دەروێشانە و نەشئەی خەوە ... بەڵێ! برێك بێ دەنگ بوو و پاشان بە ڕقێکی زیاترەوە دەستی پێکردەوە: ڕەنج و ئازار بەهەند ناگریت بەلآم ئەگەر پەنجەت بکەوێتە بەر دەرگایەك تا تینت تێدایە هاوار دەکەی.

دکتۆر پێکەنینێکی لەباری کرد و وەلآمی دایەوە: لەوانەیە هاواریش نەکەم.

: ناکرێ هاوار نەکەیت ، بەڵام ئەگەر خۆت دوچاری گۆجی و ئیفلیجیی بیت ، یان کەسێکی زۆردار و دەسڕۆیشتو بەسود وەرگرتن لە پلەوپایەی باڵای خۆی ، بەبەرچاوی خەڵکەوە سوکایەتیت پێ بکات و تۆش سوور بزانیت لەسەر ئەو کردەوەیەی هیچ سزایەك نادرێت ، ئەوسا بۆت دەردەکەوێت ناردنی خەڵك بەدوای (تێگەیشتن لە واتاکانی ژیان و دەسڕاگەیشتن بە خۆشبەختی ڕاستەقینە) چ تامێکی هەیە.

دکتۆر ئەندرێی یڤیمیچ کە چێژی لەقسەکانی وی وەردەگرت و دەستەکانی لێکدی دەسوی ، گوتی: قسەکانت خۆش و چێژبەخشن ، ئەو هۆگریە زۆرەت بۆ ئەو بابەتانە سەرسامم دەکات. ئەو قسانەی کە لەسەر کەسایەتی من کردت بەڕاستی درەوشاوە بون. نامەوێ ڕاستیەکەت لێ بشارمەوە زۆرم کەیف بە هاونشینی و گفتوگۆ هەیە لەگەڵ تۆدا. زۆر باشە ، تا ئێرە من گوێم بۆ شلکردی و تۆ قسەت کرد ، لێرە بەدواوە نۆرەی تۆیە گەورەیی بنوێنیت و گوێم بۆ ڕاگری...

١١

گفتوگۆی نێوان ئەو دوانە نزیکەی کاتژمێرێکی تـر درێـژەی کێشا و دیـاربو کـە دکتـۆر ئەنـدرێی ێفیمـیچ بەقورسـی کـەوتبوە ژێـر کاریگـەری قسـەکانی ئیڤـان دیمتریجەوە. لەوەبەدوا هـەموو بـەیانیان و دوانیوەڕۆیـان دەچـوە ژوری ژمـارە شەش و گفتوگۆکانی لەگەڵ ئەو کەسـانەی لەوێـدابون ، زۆر جـاران تـا ئێـواری درێژەی دەکێشا. لـەڕۆژەکانی سـەرەتادا ئیڤـان دیمتریـج زۆر خـۆی لـە دکتـۆر ئەندرێی نزیك نەدەکردەوە و گومانی لە نیاز و مەبەستی وی دەکـرد و نـەفرەت و دژایەتی خۆی بە ئاشکرا و بێ پـەردە ڕادەگەیاند ، بـەڵام دواتـر وردە وردە هۆگری بوو و سەرەنجام ڕەفتار و قسە توندەکانی پێشتر جێگـای خۆیـان دایـە ڕەفتارێکی تێکەڵ بە تەوس و گاڵتە پێکردن.

زۆر زوو لەنێو نەخۆشخانەدا دەنگۆی ئەوە بڵاوبووەوە کەوا دکتۆر ئەندرێی زوو زوو سەردانی ژوری ژمارە شەش دەکات. یەك تاقە کەسیان – نـە یاریـدەدەر نە نیکیتا نە پەرستیارەکان – تێنەدەگەیشتن لـەوەی بۆچـی دکتـۆر ئەنـدرێی سـەردانی ژوری ژمـارە شـەش دەکـات ، بۆچـی مـاوەی چـەند کاژێرێك لەوێـدا دەمێنێتەوە و لەبارەی چیەوە قسەیان لەگەڵدا دەکات ، ئەگەر بۆ چارەسەری نەخۆشەکان دەچێت بۆچـی ڕەچـێتەی دەرمـان بـۆ هـیچ کـام لـە نەخۆشـەکان نانوسـێ؟ بـەکورتی ڕەفتارەکـانی زۆر سەیروسـەمەرە دەهاتنـە بەرچـاوان.

میخائیل ئۆریـانیجی لێپرسـراوی پۆسـتەی شـار و هـاوڕێی خۆشەویسـتیی ، تـا دەهاتـە سـەردانی لـەماڵێ نـەبو – پێشـتر هـیچ کاتێـك ئەمـە ڕوینـەدەدا – و

داریۆشکاش زۆر هەستی بە نیگەرانی دەکرد چونکە ئیدی دکتۆر هیچ کات بیرەکەی لەکاتی خۆیدا نەدەخواردەوە و تەنانەت زۆرجاران بۆ خواردنی نانی نیوەڕۆیەش درەنگتر لەکاتی خۆی دەگەڕایەوە ماڵ.

ڕۆژێکیان – لەوانەیە کۆتاییەکانی حوزەیران بوبێت ، دکتۆر خۆبۆتۆف بەهۆی کارێکەوە دەیویست دکتۆر ئەندرێی ببینێ. لەبەرئەوەی لەماڵێ نەبو لەنێو حەوشەی نەخۆشخانەکەدا چاوی بۆ دەگێڕا. ئیدی ئەوەبو پێیان گوت پیرە دکتۆر چۆتە سەردانی نەخۆشە دەروونییەکانی ژوری ژمارە شەش.

کاتێك دکتۆر خۆبۆتۆف گەیشتە دالآنەکە ، گوێی لە ئیڤان دیمتریچ بو کە بەدەنگێکی تێکەڵ بەڕقەوە دەیگوت: من و تۆ هیچ کات بەیەکەوە ناسازێین ، مەحاڵە بتوانی بیر و باوەڕەکانی خۆتم بەسەدا بسەپێنی و بمهێنیتە سەر بیروباوەڕی خۆت ، بەشێوەیەکی گشتی تۆ ئاشناییت بە ڕاستیەکانی ژیان نیە ، لەژیانتدا ڕەنج و ئازارت نەکێشاوە و ماندو نەبویت بەڵکو وەکو زالو بەسەر ئێش و ئازارەکانی خەڵکەوە خوێنت مژیوە. بەڵام من لەو ڕۆژەوەی کە چاوم کردۆتەوە تا ئەمڕۆ بەردەوام لەنێو ڕەنج و کوێرەوەریدا ژیاوم ، هەربۆیە ڕك و ڕاست پێت دەڵێم کە بەراورد بە تۆ خۆم لە ئاستێکی زۆر بەرزتردا دەبینمەوە و لەزۆر لایەنەوە خۆم لە تۆ بەئەزمونتر و زیرەکتر دەزانم. تۆ کێی تا دەرسی مندا دادەیت و بتەوێ من فێر بکەی؟

ئەندرێی یڤیمیچ ، بەهۆی ئەوەی کە واتێگەیشت ئیڤان دیمتریچ نایەوێ لەقسەکانی وی بگا ، بەئارامی و تۆنێکی تێکەڵ بە داخ و حەسرەتەوە ، گوتی: من هەرگیز نەمویستوە بیر و بۆچونەکانی خۆم بەسەر تۆدا بسەپێنم ، بەهیچ شێوەیەکیش باسەکە لەسەر ئەوە نیە کە تۆ بیرت لێ کردۆتەوە گیانەکەم. کێشە لەسەر ئەوە نیە کە تۆ ڕەنجت کێشاوە و من نەمکێشاوە ، ڕەنج و شادی

هەردوكیان بەزوویی تێدەپەڕن ، وەرە با واز لەوان بێنین و لێیان گەڕێین بۆ خودا ، بڕوانە كێشەكە ئەوەیە من و تۆ هەردوكمان توانای بیركردنەوەمان هەیە و دەتوانین لەبونی یەكتردا مرۆڤەلێك ببینین و بدۆزینەوە كە توانای بیركردنەوە و بڕیاردانیان هەیە و ئەمەش – سەرباری جیاوازی بیر و بۆچونەكانمان – بەسە تا هەستی هاودەردی و هاوپشتیمان تێدا دروست بكا. هاوڕێ ، خۆزگە دەتزانی چەندە لە ناهۆشیاری و گەمژەیی و نەزانیی ئەم خەڵكە پەستم! خۆزگە دەتزانی ئەو ساتانەی لەگەڵ تۆدا دادەنیشم و دەكەومە گفتوگۆوە چ چێژێكی زۆر وەردەگرم.

خۆبۆتۆف بەئاستەم لایەكی دەرگاكەی كردەوە و ڕوانیە ژورێ ، پیرە دكتۆر و ئیڤان دیمتریچ بەخۆی و كلاوەكەیەوە بەتەنیشت یەكترەوە دانیشتبون. پیاوە شێتەكەی بینی كە بەشێوەی سەیر سەیر ئاڵوگۆڕی بەسەر دەموچاوی خۆی دا دەهێنا. جوڵەی سەیر سەیری دەكرد و شانەكانی هەڵدەتەكاندن و كراسی شۆڕی نەخۆشخانەی بەلەرزەلەرز لەخۆیەوە دەپێچا ، ئەمە لەكاتێكدا كە دكتۆر بێ جووڵە دانیشتبو و سەری بەردابۆوە ، ڕوخساری سور هەڵگەڕابوو و غەمبار دیاربو.

خۆبۆتۆف ، شانێكی هەڵتەكاند و زەردەیەكی كرد و سەرنجێكی دایە نیكیتا و نیكیتاش شانێكی هەڵتەكاند.

بەیانی ڕۆژی دواتر خۆبۆتۆف لەگەڵ یارییدەدەردا پێكەوە چونە پشت دەرگای ژوری ژمارە شەش و لەڕاڕەوەكەدا ڕاوەستان و گوێیان ڕاگرت. دوای ماوەیەك ، كاتێ خۆبۆتۆف قاچی لە دەرگای بینای ژوری ژمارە شەش ترازاند و چوە دەرەوە ، ڕوو بە یاریدەدەر گوتی: پێدەچێ ڕیش سپیەكەمان بەتەواوی خەڵەفابێت!

سێرگی سێرگییێڤیجی پۆشتە و پەرداخیش ئاهێکی هەڵکێشا و لەکاتێکدا کە خۆی لە قوڕ و چڵکاوەکان دەپاراست و نەیدەویست پێڵاوە بۆیاغکراو و بریسکەدارەکانی قوڕاویی بن ، وەڵامی دایەوە: خوایە گیان! لەگوناهی هەمو بەندەکانت خۆشبە ! یۆگینی فیۆدۆرۆڤیج من لەمێژبو چاوەڕوانی پێشهاتێکی لەو شێوەیەم دەکرد.

١٢

لەوەبەدوا ، ئەندرێی ێڤیمیچ خۆی لە کەشوهەوایەکی نهێنی ئامێزدا دۆزیەوە. هەرکاتێ لادێیی و پەرستیار و نەخۆشەکان لە نێو نەخۆشخانەدا توشی هاتبان ، سەرنجێکی پڕ لە پرسیاریان دەدایە و لەگەڵ یەکتردا دەکەوتنە چپەچپ. پێشتر دکتۆر هەرجارێ کە ماشای کچە بچکۆلەکەی بەرپرسی دارایی دەبینی بەزەردەخەنەوە بەرەو لای دەچوو و دەستێکی دڵسۆزانە و نەوازشگەرانەی بەسەریدا دەهێنا ، بەڵام ئێستا ڕوون نەبو بە چ هۆکارێکەوەیە هەرکە چاوی بە دکتۆر دەکەوت تا تینی تێدابو ڕایدەکرد. میخائیل ئۆریانیجی بەرپرسی پۆستەی هاوڕێی ئیدی تا گوێی بۆ قسەکانی ڕاگرتبا نەیدەگوت: ((زۆر ڕاستە)) بەڵکو بە پەرێشانی و شپرزەییەکی نادیار و لێڵەوە دەیکردە مینگە مینگ و دەیگوت: ((بەڵێ ، بەڵێ ، بەڵێ)). لەوحاڵەتەشیدا نیگای بەئازار و خەمخۆرانەی دەبریە دکتۆر و بەبێ بونی هیچ هۆکارێکی دیاریکراو ئامۆژگاری هاوڕێکەی دەکرد کە خۆی لە خواردنەوەی ڤۆدکا و بیرە بپارێزێ و لەبەرئەوەی مرۆڤێکی بەڕێز بو لەڕوی نەدەهات ڕاستەوخۆ بۆچونەکانی خۆی دەربڕێ و ڕاشکاوانە قسان بکات بۆیە بە ئاماژە و نمونە هێنانەوە قسەی دەکرد. ئیدی جاری وابو نمونەی بە فەرماندەی کەتیبەیەك یان کەشیشی لەشکرێك دەهێنایەوە و باسی لە چاکی و بەڕێزییان دەکرد و باسی ئەوەی بۆ دەکرد کە چۆن بەهۆی زیادڕەویان لە خواردنەوەدا گرفتاری نەخۆشی ببون و چۆن دوای

وازهێنان لە خواردنەوە جارێکی تـر گەڕابونـەوە دۆخـی جـاران و تەندروسـتیان باش ببو.

لـەم نێـوەدا هاوکارەکـەی ، واتـا دکتـۆر خۆبۆتـۆڤیش دو سـێ جـاران هاتـە سەردانی و ئامۆژگاری کرد کە خۆی لە خواردنەوە کحولیەکان بپـارێزێ و بـەبێ هیچ بەڵگەیەکی ڕونیش دەرمانی (برێم دو پۆتاس)[*] ی بۆ نوسی.

لە مانگی ئابدا نامەیەك لە سەرۆکی ئەنجومەنی شارەوە گەیشتە دەستی دکتۆر ئەندرێی و تیایدا داوایان لێکردبو سەردانی ئەنجومەنی شار بکات بۆ ڕاوێـژکردن لە سەر بابەتێکی گرینگ.

دکتۆر ئەندرێی ، لەکاتی دیاریکراودا سەردانی ئەنجومەنی شـاری کـرد و لەوێدا فەرماندەی بنکەی شار و بەڕێوەبەری فێرگای دەوڵەتی و یـەکێك لـە ئەنـدامانی ئەنجومەنی شار و دکتۆر خۆبۆتۆف و هەروەها پیـاوێکی زلـەی مـوزەرد کـە بـە دکتـۆر بانگیـان دەکـرد ، لـەوێ بـون. ئـەو دکتـۆرە بـەخۆیی و نـاوە قورسـە پۆڵەندیەکەیەوە لـە دامـەزراوەی چـاکردنی نـەژادی ئەسـپدا – کەنزیکـەی سـێ کیلۆمەترێك لەشارەوە دوور بو – نیشتەجێ بو. دیاربو دەیویست چەند ڕۆژێك لەشـاردا بمێنێتـەوە. دوای سـڵاو و هەواڵپرسـی ، هـەمویان لـەدەوری مێزەکـە دانیشتن.

ئەندامی ئەنجومـەنی شـار ڕویکـردە ئەنـدرێی یڤیمـیچ و گـوتی: سـەبارەت بـەو دامـەزراوەی کـە لـەژێر سەرپەرشـتی تۆدایـە نامەیـەکمان لایـە و یـۆگینی فیۆدۆرۆڤیچ لەسەر ئەو باوەڕەیە کە شوێنی ئێستای دەرمانخانە لـەنێو بینـای

---

[*] (برێم دو پۆتـاس*) دەرمانێکـە دەدرایـە ئـەو کەسـانەی گرفتـاری نەخۆشـی دەروونـی دەبون و ئەقڵ و ئاوەزیان نەدەما.

سەرەکی نەخۆشخانەدا زۆر بەرتەسکە و دەڵێ دەبێ بگوازرێتەوە یەکێك لە بیناکانی تەنیشتی ، ئەڵبەتە گواستنەوەی دەرمانخانەکە کارێکی هێندە دژوار نیە ، بەڵکو کێشەکە ئەوەیە ئەو بینایە پەڕپوتە و دەبێ نوێ بکرێتەوە.

ئەندرێی یڤیمیچ هەندێك بیری کردەوە و پاشان گوتی: ڕاست دەکەیت ، جگە لە نوێکردنەوە هیچ چارێکی تری نیە ، ئەگەر بێتو بیناکەی تەنیشت باڵەخانەی سەرەکی نەخۆشخانە ، بکەینە دەرمانخانە ئەوا بە بۆچونی من دەبێ بەلانی کەمەوە بڕی پێنسەد ڕۆبڵی بۆ تەرخان بکرێ ، کە ئەمە خۆی لەخۆیدا پارە بەفیڕۆدانە.

بڕێك بێدەنگ بوو و پاشان هێدی هێدی درێژەی بەقسەکانی دا: بەندە نزیکەی دە ساڵ لەمەوبەر ئەو شانازیەم پێبڕا ڕاپۆرت بەرز بکەمەوە و تێیدا بنوسم کە نەخۆشخانەکەمان سەربارى ئەو ڕەوش و هەلومەرجەی تێیدایە بەلاّم دیسان لەلایەن خەڵکی شارەوە وا سەیر دەکرێ کە خزمەتگوزاری زیاد لەتوانای خۆی پێشکەش دەکات. ئەم نەخۆشخانەیە لە ساڵی ١٨٤٠ وە دروستکراوە ، کە لەوکاتەدا هیچ هەواڵێك لەم کەلوپەلانەی ئەم سەردەمە نەبو. بەڕاستی لەم شارەدا پارەیەکی زۆر بۆ دروستکردنی بینا و باڵەخانەی ناپێویست و کاروباری زیادە ، بەهەدەر دەدرێ. من پێموایە دەتوانرێ لە هەلومەرج و ڕەوشێکی تردا بەو پارەیە دو نەخۆشخانەی نمونەیی دروست بکرێ.

ئەندامی ئەنجومەنی شار هەڵیدایە: ئێ باشە ، فەرمون با ئەو هەل و مەرج و ڕەوشەی تر بڕەخسێنین!

: بەندە بەر لەمە ئەو شانازیەم پێبڕا ڕاپۆرت بەرزکەمەوە و پێشنیاری ئەوە بکەم کە بواری تەندروستی بخرێتە ژێر چاودێری و سەرپەرشتی زمستۆڤۆوە.

دکتۆره موزەردەکە پێکەنی و گوتی: بەڵێ کاکە ، بودجە بخرێتە ژێر دەستی زمستۆڤۆوە تا هەموو پارەکە – تادوا فلسی – لوش بدەن.

نوێنەری ئەنجومەنی شاریش بزەیەکی کرد و وتەکانی دکتۆری سەلماند: بەڵێ کاکە ، فێرن ئیدی.

ئەندرێی یێفیمیچ بەنیگەرانی و گرژیەوە سەیرێکی دکتۆره موزەردەکەی کرد و وەڵامی دایەوە: مرۆڤ دەبێ ئینسافی هەبێ.

جارێکی تر بێدەنگی دایگرتنەوە.

لەم کاتەدا چایان هێنا و فەرماندەی بنکە کە دوچاری دڵەڕاوکێیەکی نادیار ببو ، لەسەر مێزەکەوە دەستی درێژ کرد و بەنەرمی دەستی دکتۆر ئەندرێی گرت و گوتی: دەزانی دکتۆر بەتەواوی ئێمەت لەبیر کردوە ! تۆ وەك ڕاهیبان دەژیت ، نە دەست بۆ یاری دەبەی! نە خۆت لەژنان نزیك دەخەیەوە ! پێدەچێ حەزت لە هاوڕێیەتی کەسانی وەك ئێمە نەبێت.

لەم کاتەدا هەموان کەوتنە گلەیی و گازندە لەوەی کە هەمو مرۆڤێکی بەئاکار و شایستە لە ژیانی ئەم شارە وەڕەز و ماندو دەبێ ، نە شانۆی هەیە ! نە کۆنسێرتێك ! نە موزیکێك ، لەدوایین ئاهەنگی سەماشدا کە بەم دواییانە لە یانە سازکرابو ، لە بەرامبەر بیست ژندا ، تەنیا دو پیاو لە تەلاری سەمادا بون. لەم جۆره ئاهەنگانەدا لاوەکان لەبری سەماکردن ، لەبەردەم بوفەی خواردنەوەدا کۆدەبنەوە یان خەریکی قومار دەبن.

ئەندرێی یێفیمیچ ، ئارام و هێدی بێ ئەوەی لەکەس بڕوانێ ، دەستی بە قسە کرد و گوتی بەلای ئەوەوە جێگای داخ و نیگەرانیە کە خەڵکی شار تەواوی وزە و توانای ژیانی خۆیان و هەستەکانی دڵیان لەڕێگای قومار و قسە و هەواڵ و شتی پوچ و لابەلا دا بەهەدەر دەدەن و نایانەوێ و ناتوانن کاتەکانی خۆیان

تەرخان بکەن بۆ خوێندنەوە و شتێکی بەسود ، حەزیان لەو شتانە نیە کە ئاسۆی بیری مرۆڤ ڕونتر دەکەن ، تەنیا ئاوەز و ئەندێشەیە کە سودێکی بۆ مرۆڤ تێدا بێت ئەگینا ئەوانی تر سەرلەبەریان شتێکی بێ نرخ و بێ بایەخن.

دکتۆر خۆبۆتۆف ، کە بەوردی گوێی دابوە قسەکانی هاوکارەکەی ، لەناکاو پرسی: ئەرێ بەڕاست ئەندرێی یڤیمیچ ئەمڕۆ چەندی مانگە؟

دوای ئەوەی کە ئەندرێ یڤیمیچ وەلآمی پرسیارەکەی ئەوی دایەوە ، خۆبۆتۆف و دکتۆرە موزەردەکە بەتۆنی دەنگێکی لەچەشنی دەنگی ئەوکەسانەی کە تاقیکردنەوە بەخەڵك دەکەن و درکیان بە بێتوانایی خۆیان کردبێ ، چەند پرسیارێکی تریان لێ کرد. بۆنمونە دەیانپرسی: ئەمڕۆ چەند شەممەیە؟ یان ساڵ چەند ڕۆژە؟ یان ئایا ڕاستە دەڵێن پێغەمبەرێکی شایستە لە ژووری ژمارە شەش دا دەژی؟

ئەندرێی یڤیمیچ لەگەڵ بیستنی دواهەمین پرسیاریاندا ، ڕوخساری سور هەڵگەڕا و وەلآمی دانەوە: بەڵێ ڕاستە ! گەرچی نەخۆشە ، بەلآم لاوێکی بیرڕونە.

کاتێ ئەندرێی یڤیمیچ لەڕاڕەوەکەدا خەریکی لەبەرکردنی باڵتۆکەی بو ، فەرماندەی بنکە دەستێکی خستە سەر شانی و ئاهێکی هەڵکێشا و گوتی: کاتی ئەوە هاتوە ئێمەی پیرەمێرد خانەنشین بکرێین و بچینەوە ماڵێ و پشو بدەین.

دواتریش هەرکە لە باڵەخانەی ئەنجومەنی شار وەدەرکەوت هەستیکرد ئەو کۆبونەوەیە بەمەبەستی هەڵسەنگاندنی ئاستی هزر و ئاوەزی ئەو ساز کرابو. ئەو پرسیارانەی وەبیر خۆی هێنانەوە کە لەوێ لێیان کردبو ، ڕوخساری سور هەڵگەڕا و بۆ یەکەمین جار لە ژیانیدا بەزەیی بەحاڵی زانستی پزیشکیدا هاتەوە.

بـیری کەوتـەوە کـە بـە چ شـێوازێك ئـەویان تـاقی کردبـۆوە و هـزری ویـان هەڵسـەنگاندبو ، بـەخۆی گـوت: ((ئـای خودایـە ! خـۆ ئەمانـە هێنـدە نـابێ بەناخێری گیانیان دەروونناسیان خوێندوە و لەتاقیکردنـەوە دەرچـونە؟ ئـەدی کەوایە ئەم هەمو گەمژەییەیان لەچیەوە سەرچاوە دەگرێ؟ بۆچی هیچ چەشنە زانیاریەکی ئەوتۆیان لە سـەر دەروونناسـی نیـە؟)) بـۆ یەکـەمین جـار لەژیانیـدا خۆی بەتورەیی و سوکایەتی پێکراوی بینیەوە.

سـەرلەئێوارەی هـەمان ڕۆژ میخائیـل ئۆریـانیجی بەرپرسـی پۆسـتەی شـاری هاوڕێی ، لەماڵەکـەی خۆیـدا هاتـە سـەردانی و بـێ سـڵاوو و هەواڵپرسـی ، لـە دکتـۆر ئەنـدرێی نزیـك بـۆوە و هـەردو دەسـتەکانی ئەنـدرێی خسـتنە نێـو دەسـتەکانی خـۆی و بـەدەنگێکی پـڕ لـە جـۆش و خرۆشـەوە گـوتی: هـاوڕێی خۆشەویست! گیانەکەم ، وەرە بۆم بسەلمێنە کە بـە هـاوڕێی خـۆتم دەزانـی و گومانت لە دڵسۆزیم نیە ... هـاوڕێی خۆشەویسـت! دواتـر بـێ ئـەوەی مۆڵـەتی قسەکردن بداتە ئەندرێی ، گوتی: من تۆم بـەهۆی خوێنـدەواری و دڵسـافیتەوە خۆشدەوێ ، گوێبگرە هـاوڕێ! سـەیرکە بزانـە چ دەڵـێم! زانسـتی پزیشـکی و یاساکانی ، پزیشکەکان ناچار دەکـات ڕاسـتیەکانت لـێ بشـارنەوە ، بـەڵام من چەشنی سەربازان ڕك و ڕاست پێت دەڵێم: تۆ نەخۆشیت! لێم ببـورە هـاوڕێ ، بەڵام چیبکەم ئەمە ڕاستیە! تەواوی کەسـانی دەوربـەرت لەمێـژە درکیـان پـێ کردوی ، کاتژمێرێك لەمەوبەر یۆگینی فیۆدۆرۆڤیچم بینی پێیگوتم باشترین شـت بۆ گێڕانەوەی بارودۆخی تەندروستی جارانت گەشت و گوزار و پشودانە. ڕاسـت دەکات! بەڵام شتێکی تر من بریارە لەم ڕۆژانەدا مۆڵەتێکی چەندڕۆژی وەرگرم و گەشـتێك بکـەم و کـەش و هەوایـەك بگـۆڕم ، تـۆش وەرە لەگـەڵ مـن دا تـا

دۆستایەتی بسەلمێ ، وەرە با پێکەوە بڕۆین و گەرد و تۆزی کۆنی چەند ساڵە ، لەخۆمان بتەکێنین.

ئەندرێی یڤیمیچ ، ساتێك بیری کردەوە و پاشان وەڵامی دایەوە: من پێموایە لەلایەنی تەندروستیەوە هیچ گرفتێکم نیە. ناتوانم بێم ، بەڵام مۆڵەتم بدەیە تا بەهێزیی و پتەوی هاوڕێیەتیی و دڵسۆزی خۆمت بە شێوازێکی تر بۆ بسەلمێنم.

بارگەی گەشت پێچانەوە و خۆئامادەکردن ، بێ هۆکارێکی دیاریکراو و بەتایبەت بۆ شوێنێکی نادیار و ئەویش بێ کتێب و بێ داریۆشکا و بێ بیرە و تێکدانی ڕەوش و شێوەژیانی نزیك بە بیست ساڵەی ژیان ، بیرۆکەیەکی سەیر و خەیاڵیی بو بەلایەوە. بەڵام کاتێ گفتوگۆکەی ئەنجومەنی شار و ئەو خەمە قورسەی لەکاتی گەڕانەوەیدا دوچاری هات ، هێنایەوە یادی خۆی و بیرۆکەی جێهێشتنی شارێك کە دەستەیەك مرۆڤی گەمژە و نەزان تیایدا ئەو بە شێت لەقەڵەم دەدەن ، داواکاریەکەی میخائیل ئۆریانیجی پەسند کرد و لێی پرسی: نیازی کوێت هەیە؟

: مۆسکۆ ، پترسبۆرگ ، وارشۆ ... ماوەی پێنج ساڵ لە شیرنترین و شادترین سەردەمی ژیانم لە وارشۆ بەسەر برد. چ شارێکی خۆش! ... دودڵ مەبە ! لەم گەشتەدا لەگەڵمابە.

١٣

هەفتەیەك دواتر پێشنیاریان بە دکتۆر ئەندرێی کرد تا پشو بدات ، یان بە واتایەکی تر: دەست لە کار بکێشێتەوە. ئەو پێشنیارەکەی زۆر بەساردیەوە وەرگرت و هەفتەی دواتر لەگەڵ میخائیل ئۆریانیج دا لەنێو گالیسکەیەکی پۆستەدا دانیشتبو و بەرەو نزیکترین رێگای ئاسن بە رێگاوە بون.

کەش و هەوا فێنك و ئاسمان ساف و شین بو و لەدورەوە ئاسۆ بەرونی دەبینرا. بە دو رۆژ توانیان نزیکەی دوسەد ڤرست رێگای نێوان شار و وێستگەی شەمەندەفەر ببڕن و دو شەوەکەش لێی نوستن.

ئەگەر هاتبا و لە وێستگەیەکی پۆستەدا چایان لەنێو پەرداخی لەکەدار و پیسدا بۆ هێنابان ، یان ئەسپەکانیان درەنگ بە گالیسکەکەوە بەستبا ، میخائیل ئۆریانیج بەلەسە دەبوو و بەڕوخسارێکی سورهەڵگەڕاوەوە سەرتاپای جەستەی دەلەرزی و دەیشیڕاند: (بێدەنگبە گەمژە).

لەنێو گالیسکەکەشدا ساتێك چیە بێدەنگ نەدەبو ، بێ پسانەوە لەبارەی گەشتەکانی خۆیەوە بۆ قەفقاز و ولاتی شاهانەی پۆڵەنداوە دەدوا . چ دۆست و ئاشنایەلێکی هەبو! چی بەسەر هاتبو! هەموی لەنوکەوە و بەدەنگێکی بەرز دەگێڕایەوە. لەوکاتەشدا حاڵەتێکی تێکەڵ بەسەرسامی و حەپەسان ، بەروخساریەوە بەدی دەکرا کە وای لە مرۆڤ دەکرد شك و گومان لەڕاستی و دروستی قسەکانی بکات. جگە لەمەش کاتێ قسەی دەکرد هالاوی هەناسەی بەڕوخساری ئەندرێی یڤیمیچ دەکەوت و لەبن گوێی ئەودا دەیدایە تریقەی

پێکەنین. دکتۆر زۆر لەو حاڵە بێزار بو ، نەیدەتوانی فکر و هۆشی خۆی کۆکاتەوە.

لەدرێژەی گەشتەکەیاندا بە مەبەستی ئەوەی برێك دەستیان بەگیرفانیانەوە بێت ، سواری شەمەندەفەری پلە سێ بون ، جگەرەکێشان لەو فارگۆنەی ئەواندا قەدەغە بو. نزیکەی نیوەی سەرنشینانی شەمەندەفەرەکە دیمەن و سەروشکڵێکی ڕێکوپێکیان هەبو. میخائیل ئۆریانیچ زۆر بەزوویی بناغەی دۆستایەتی لەگەڵ هەمویان دا داڕشت و لەحاڵێکدا لەم کورسیەوە دەچوە سەر کورسیەکی تر ، دەیگوت جادەوبانەکانی ڕوسیا هی ئەوەنین مرۆڤ هاتوچۆیان پێدا بکات ، مرۆڤەکان تەڵەکەباز و ساختەچین ، گەشتکردن بە سواری ئەسپ زۆر زۆر لە سواری شەمەندەفەر خۆشترە چونکە مرۆڤ دوای بڕینی سەد ڤرست ڕێگا ، هێشتا هەست بە شەکەتی و ماندوێتی ناکات ، هۆکاری وشکەساڵی ئەوەیە کە زۆنگاوەکانی (پینسکیە) یان وشك کردووە ، بروانیتە هەر لایەك بەرەڵاییەکی ترسناکە.

بەردەوام تورە دەبو ، بەدەنگی بەرز قسەی دەکرد و بواری قسەکردنی بەوانیتر نەدەدا. زۆربڵێییە بێهودە و بێ کۆتاییەکانی کەهەمیشە هاودەم بو لەگەڵ پێکەنین بە دەنگی بەرز و ڕاوەشاندنی سەر و دەستەکانی ، ئەندرێی یمیڤیجی بەشێوەیەك بێزار و ماندوو کرد کە لەگەڵ هەستکردن بەداخ و پەشیمانیدا ، دەکەوتە بیرکردنەوە: ((کاممان شێتین؟ من شێتم کە بەردەوام لەهەوڵی ئەوەدام نەبمە هۆکاری تێکدانی ئارامی و ئاسودەیی سەرنشینانی نێو فارگۆنەکە ، یان ئەو پیاوە خۆپەرستە شێتە کە واهەست دەکات لێرەدا کەسی لەو زیرەکتر و داناتری تێدانیە و ئارامیی و ئاسودەیی لە خەڵك شێواندوە؟)).

کاتێ گەیشتنە مۆسکۆ ، میخائیل ئۆریانیچ چاکەتێکی سەربازی بەبێ نیشانەکانی سەرشان و پانتۆڵێکی بەشریتی سوری لەبەر کرد. بە لیباسی سەربازیەوە بەنێو کوچە و کۆڵاناندا دەگەڕا و کاتێ سەربازان ئەویان دەبینی سڵاوی سەربازییان بۆ دەکرد.

ئێستا دکتۆر وایدەبینی کە ئەم پیاوە تەواوی خەسڵەتە باش و جوانەکانی سەردەمی ئاغایەتی خۆی لەبیر چوبێتەوە و تەنیا تایبەتمەندیی و ئاکارە ناشیرن و نەشیاوەکانی ئەو سەردەمەی لەبیرمابێ. میخائیل ئۆریانیچ حەزی دەکرد خەڵکی لەکاتی ناپێویستیشدا بەدەوریدا بێن و خزمەتی بکەن. بۆ نمونە لەکاتێکدا قتوی کبریت لەسەر مێزەکەی و لەبەرچاوی بو کەچی بانگی گارسۆن و خزمەتکارەکانی دەکرد کبریتی بۆ بێنن. یان لەبەرچاوی خزمەتکارە ژنەکانەوە بەتوێی جلوبەرگی ژێرەوە دەهات و دەچو و هەستی بە شەرم و خەجاڵەتی نەدەکرد. هەمو خزمەتکارەکانی – تەنانەت خزمەتکارە بەتەمەنەکانیشی – بەبێ جیاوازی بە (تۆ)(*) بانگ دەکرد و کاتێ توڕەش دەبو بە گێل و گەمژە هاواری بەسەردا دەکردن. گەرچی هەمو ئەمانەی بە ڕەفتاری ئاغایانە دەزانی بەڵام لەڕاستدا شتێکی پیس و قێزەون بو.

میخائیل ئۆریانیچ لە مۆسکۆ ، بەر لە هەرکارێك ، دکتۆری بردە کلیسای (ئیڤرسکایا) و زۆر بەگەرمی کەوتە نزاکردن و کڕنوش بردن و فرمێسکی ڕشتن و دواتر لەناخی دڵیەوە ئاهێکی هەڵکێشا و گوتی: مرۆڤ ئەگەر ئیمانیشی نەبێت

(*)(تۆ) لەڕوسیادا وەکو نیشانەیەك بۆ ڕێز لەکاتی گفتوگۆکردن لەگەڵ تاکە کەسدا بە ئێوە دەدوێن و وشەی تۆ بەکار ناهێنن.

، دوای خوێندنی هەر نزایەك هەست بە ئارامی و ئاسودەییەکی زیاتر دەکات.
هاوڕێی خۆشەویست تۆش (شەمایل)(*) وەکە ماچکە.
دکتۆریش بە کەم تا زۆرێك شەرمەوە ، شەمایلەکەی ماچ کرد. بەلاَم میخائیل ئۆریانیج لێوەکانی خڕکردنەوە و لەگەڵ سەرلەقاندن و نزاکردنەوە ، دڵۆپە فرمێسکی بەچاوانەوە دیاربون.
دواتر چونە کۆشکی کرملین و سەیری شاناقوس و شاتۆپەکەیان کرد و تەنانەت دەستیشیان پێدا هێنان. دواتر چێژێکی زۆریان لە بینینی دیمەنی ڕوباری مۆسکۆ وەرگرت و سەرەنجام سەرێکیشیان لەپەرستگەی (سپاسیتڵ) و (ڕۆمیانتسیڤسکی) دا.
نانی نیوەڕۆیان لەڕستۆرانتی تیستۆڤ خوارد. میخائیل ئۆریانیج لەحاڵێکدا کە دەستی بەلاجانگیدا دێنا ماوەیەك لە مینۆی ڕستۆرانەکە وردبۆوە و ئەمجار بەتۆنی دەنگی مرۆڤێکی خۆش خۆراك و خۆش سەلیقەوە کە لە ڕیستۆرانەکانیشدا وەك ماڵی خۆی ئاسودەیە ، گوتی: فریشتەکەم حەزدەکەم بزانم ئەمڕۆ چیمان دەدەیتێ؟

(*)(شەمایل) ئەو پارچە تەختەیەی کە قەدیسەکان نەخش و نیگار و وێنەی لەسەر هەڵدەکەنن و دواتر بە هۆی کاغەز یان قوماشەوە وێنەکەی لێ وەردەگرنەوە.

١٤

دکتۆر پیاسەی دەکرد ، سەیری دەکرد ، دەیخوارد و دەیخواردەوە ، بەلاَم بیر و هزری تەنیا لای یەك شت بو: زویربون لە میخائیل ئۆریانیچ. حەزی دەکرد ماوەیەك تەنیا بێت و پشویەك بدات ، لەهاورێکەی جودابێتەوە و خۆی لەبەرچاوی وی ون بکات. بەلاَم هاورێکەی ئەرکی خۆی زۆر بەباشی دەزانی و نەیدەهێشت بەتەنیا بێت و هەوڵی دەدا تا ئەو جێگایەی دەکرێ کەشێکی پڕ لە سەرگەرمی بۆ برەخسێنێ. ئەگەر وەدەرنەکەوتبان ئەوا هەوڵی دەدا بەهەڵەوەریە بێهودەکانی خۆی ، سەرگەرمی بکات.

ئەندرێی یڤیمیچ توانی تا دو رۆژان بەو شێوازە بەردەوام بێت و هەڵبکا ، بەلاَم لە رۆژی سێیەمدا بەهاورێکەی گوت کە نەخۆشە و توانا و حەوسەلەی چونەدەرەوەی نیە ، هاورێکەشی ناچاربو ئەو رۆژە لە ژورەوە بمێنێتەوە و نەچێتە دەرێ و گوتی واباشترە مرۆڤ پشویەك بدات ئەگینا لە پێ دەکەوێت.

دکتۆر لەسەر کاناپەکە و ڕوو لەپاڵپشتەکەی ڕاکشا و بەوپەڕی هەستکردن بە تورەیی و نیگەرانیەوە دانەکانی بەسەر یەکدا چیڕ کردبوونەوە و قسەکانی هاورێکەی دەبیست کە بە سوربون و پێداگریەکی زۆرەوە دەیویست بە ئەندرێی هاورێی بسەلمێنی درەنگ یا زوو فەرەنسا بەسەر ئەڵمانیادا سەردەکەوێت ، ژمارەی قۆڵبڕ و ساختەچیەکان لە مۆسکۆدا بێ ئەژمارن ، مرۆڤ ناتوانێ بەدیمەن بڕیار لە سەر باشی و ڕەسانەیەتی ئەسپ بدات.

دکتۆر وردە وردە هەستی دەکرد دەنگە دەنگ و هاتوهاوار لەنێو گوێچکەکانیدا پێچ دەخۆن و دڵیشی بەخێراییەکی زیاترەوە لێدەدا بەڵام ئەوەندە مرۆڤێکی بەڕێز و شەرمن بو لەڕووی هەڵنەدەهات تکا لە هاورێکەی بکات بەتەنیا جێی بهێڵێ ، یان هیچ نەبێ هێندە قسان نەکا.

خۆشبەختانە میخائیل ئۆریانیچ هەر زۆر زوو لە ژورەوە وەڕەز بوو و دوای نانخواردنی نیوەڕۆ ، چوە دەرێ تا هەندێك پیاسە بکات.

کاتێ دکتۆر بەتەنیا مایەوە ، بەتەواوی بونیەوە کەوتە پشودان. چ خۆشە ڕاکشان بە بێ جوڵە لەسەر کاناپە و هەستکردن بە تەنیایی! شادی ڕاستەقینە ، بەبێ بونی ئەو ساتانەی کە مرۆڤ تێیاندا هەست بە تەنیایی دەکات ، هیچ واتایەکی نیە. بێگومان ئیبلیس ، ئەو فریشتە نەفرەتلێکراو و دەرکراوەش هەر بەهۆی حەزکردن لە تەنیایی بو – ئەو حەزەی کە فریشتەکان لێی بێ ئاگان – خیانەتی لەخودا کرد.

ئەندرێی یڤیمیچ دەیویست بیر لەو شتانە بکاتەوە کە لەماوەی چەند ڕۆژی ڕابردودا دیتبونی و بیستبونی ، بەڵام مۆتەکەی میخائیل ئۆریانیچ ساتێك چیە مێشکی ڕەها نەدەکرد. لەداخان بیری دەکردەوە: ئاخر ئەو تەنیا بەهۆی دڵسۆزی و هاورێیەتیەوەیە کە مۆڵەتی وەرگرتوە و ملی داوەتە بەر ئەم گەشتە. هیچ شتێك نیە لەدنیادا هێندەی چاودێری کردن و کۆنترۆڵ کردنی هاورێ خراپ بێت. گەرچی پێدەچێ بونەوەرێکی خۆشمەشرەب و دڵسۆز و جوامێر بێت ، بەڵام قسەکانی مرۆڤ بێزار دەکەن ، گیان دێننە سەر کونەلوت! ئەم جۆرە مرۆڤانە بەردەوام هەوڵ دەدەن قسەی ژیرانە و پڕواتا بکەن بەڵام هەرکە زار هەڵدێننەوە مرۆڤ یەکسەر هەست دەکات کە گێل و گەمژەن.

ڕۆژانی دواتریش دکتۆر خۆی دەکردە نەخۆش. لەژوورەکەی خۆی نەدەچووە دەرێ. هەرجارێ کە میخائیل ئۆریانیج هەولێدەدا سەرگەرمی بکات ئەو ڕوی دەکردە پاڵپشتی کاناپەکە و ڕادەکشا و خەفەتی دەخوارد و ئازاری دەچێشت. بەلاّم هەرکە ئەو دەچووە دەرێ ، ئاهێکی ئاسودەی هەڵدەکێشا و پشوی دەدا.

خۆی سەرکۆنە دەکرد کە چۆن خۆی داوەتە دەست ئەم گەشتە و ڕازی بوە لەگەڵیدا گەشت بکات؟ دڵتەنگ دەبو و خەفەتی دەخوارد ڕقی لێ هەڵدەستا و نەیدەزانی لەبەرچیە کە ڕۆژ بە ڕۆژ زۆربلێتر و گوزەراندنی کات لەگەڵیدا ئەستەمتر دەبێ. ئیدی بەوهۆیەوە نەیدەتوانی بیروزەینی خۆی کۆکاتەوە و بیر لە بابەتی گرینگ بکاتەوە. کە بیریشی لە گەوجی و پوچی خۆی دەکردەوە ، تورە دەبو: (خەریکە وردە وردە دەکەومە ژێر کاریگەری ڕاستیەلێکەوە کە میخائیل ئۆریانیج قسەی لەبارەوە دەکردن ، بەلاّم نا … خەریکی قسەی بێهودەم … هێندە بەسە بگەڕێمەوە ماڵ و حاڵی خۆم تا هەمو شتەکان بچنەوە دۆخی جاران …).

لە پترسبۆرگیشدا ڕەوشەکە بەم شێوەیە بو: ڕۆژ تا ئێوارێ لەژورێ نەدەهاتە دەرێ ، لەسەر کاناپەکە ڕادەکشا و تەنیا بۆ خواردنەوەی بیرە لەجێگاکەی خۆی هەڵدەستا. میخائیل ئۆریانیج بەردەوام پەلەی لێ دەکرد بۆ ئەوەی هەرچی زووە بگەنە وارشۆ. دکتۆر چەشنی پاڕانەوە ، لێی دەپرسی: هاوڕێی خۆشەویست بۆچی من دەبەیتە وارشۆ؟ برۆ بۆ خۆت بەتەنیا برۆ ، واز لەمن بێنە با بگەڕێمەوە ماڵی خۆم ، تکات لێدەکەم!

بەڵام هاوڕێکەی بەناڕەزاییەوە وەڵامی دەدایەوە: بەهیچ شێوەیەك ناکرێ! نازانی چ شارێکی خۆشە! پێنج ساڵ لە باشترین ڕۆژەکانی ژیانم لەوێ بەسەر بردوە.

دکتۆر ، ئیرادەی ئەوەندە بەهێز نەبو بتوانێ پێداگریی لەسەر قسەکانی خۆی بکات ، بۆیە بەناچاری و نابەدڵی ، کەوتە دوای میخائیل ئۆریانیچ و بەرەو وارشۆ کەوتنەڕێ. لەوێش قاچی لەژوری نەدەترازاند ، بەردەوام لەسەر کاناپە ڕادەکشا و لەداخی خۆی و هاوڕێکەی و ئەو خزمەتکار و گارسۆنانەی کە نەیاندەویست بە هیچ کلۆجێك لە زمانی ڕوسی تێبگەن ، تورە و پەست دەبو. بەڵام میخائیل ئۆریانیچ وەك هەمیشە خۆشحاڵ و شاد و بەکەیف ، لەبەیانیەوە تا ئێوارێ ، بەدوای دۆزینەوەی ئاشنا کۆنەکانی و دیتنیان ، سەرتاپای شەقام و کۆڵانەکانی شاری دەکوتایەوە. چەند شەوێك تا بەیانی نەهاتەوە هۆتێل . دوای بەسەربردنی شەوێك لەو شەوانە – کە ڕون نەبو بەچیەوە و لەکوێی بەڕێ کردوە – لای بەرەبەیان بە سورهەڵگەڕاویی و شێواویی و قژی ئاڵۆسکاوەوە گەڕایەوە هۆتێل و بەدەم دەربڕینی وشەیەلێکی لێڵ و ناڕۆشنەوە تا ماوەیەکی زۆر بەنێو ژورەکەدا هاتوچۆی کرد و پاشان ڕاوەستا و گوتی: شەرەف لەپێش هەمو شتێکەوەیە.

دیسان هەندێك پیاسەی کردەوە ، چنگی لە قژی خۆی گیر کرد و بەدەنگێکی خەمبارەوە گوتی: بەڵێ ، شەرەف لەپێش هەمو شتێکەوەیە ، نەفرەت لەو ساتەی کە بیرۆکەی گەشتکردن بۆ ئەم بابلە لەکەللەی دام. دواتر ڕویکردە دکتۆر و درێژەی دایە: هاوڕێی خۆشەویست بەهیچم مەزانە ، چونکە هەرچیەکم هەبو لە قوماردا دۆڕاندم! پێنسەد ڕۆبڵم بەقەرز بدەرێ.

دکتۆر پێنسەد رۆبڵی ژمارد و بێ ئەوەی ورتەی لەدەم بێتە دەرێ ، دایە دەستی هاوڕێکەی. هاوڕێکەشی کە لەشەرمان و لەڕقان ڕوخساری سور هەڵگەڕابو ، بە دەربڕینی وشەیەلێکی پچڕ پچڕ ، سوێندێکی خوارد کە نابەجێ و بێهودە بو. دواتر کلاوەکەی لەسەر کرد و وەدەرکەوت. بەلاّم دوای دو کاتژمێر دیسان گەڕایەوە هۆتێل و خۆی هاویشتە سەر مۆبلەکە و ئاهێکی قوڵی هەڵکێشا و گوتی: متمانە و شەرەف خۆم کڕیەوە ! وەرە هاوڕێی خۆشەویست با لێرە بڕۆین. حەزناکەم یەك خولەك چیە لەم شارە نەفرەتیەدا بمێنمەوە. هەرهەمویان ساختەچین ، جاسوسی نەمسان.

وە لەمانگی نۆڤەمبەردا کە بەفرێکی قورس و ئەستور ، یەکپارچە زەوی سپی کردبو ، هەردو هاوڕێ گەڕانەوە شارەکەی خۆیان.

لەنەخۆشخانەکەدا جێگای دکتۆر ئەندرێیان دابوە دکتۆر خۆبۆتۆف.

دکتۆر خۆبۆتۆف هێشتا لە ئاپارتمانەکەی پێشوی خۆیدا دەژیا و چاوەڕوانبو دکتۆر ئەندرێی لە گەشتەکەی بگەڕێتەوە و ماڵەکەی لەنێو ئاپارتمانەکەی تایبەت بە نەخۆشخانەدا بگوازێتەوە ، تا بچێتە شوێنی وی. ئەو ژنە ناشیرنەی کە دکتۆر خۆبۆتۆف لە هەمو شوێنێك بەچێشتلێنەری خۆی بە خەڵکی دەناساند ، لە یەکێك لە بیناکانی تەنیشت نەخۆشخانە نیشتەجێ ببو.

لە شاردا دەنگۆی سەیر لەبارەی ڕەوشی نەخۆشخانەوە بلاّو ببۆوە و دەماودەمی دەکرد. دەیانگوت گوایا ژنە ناشیرنەکە لەگەڵ بەرپرسی داراییدا لێیان بۆتە مشتومڕ و بەرپرسی دارایی لەبەردەمیدا بە چۆکدا هاتوە و داوای لێبوردنی لێ کردوە.

ئەندرێی یڤیمیچ لە ڕۆژی گەڕانەوەیدا بۆ شار ناچاربو شوێن و جێگایەك بۆ خۆی بدۆزێتەوە.

میخائیل ئۆریانیجی سەرۆکی فەرمانگەی پۆستەش ، بە هەستکردن بەشەرم و خەجاڵەتیەوە ، لێی پرسی: لەو پرسیارە هەڵماڵراو و بێ چاوڕوانەیەی کە لێتی دەکەم سەرەتا داوای لێبوردن دەکەم ، بەڵام حەزدەکەم ئاگاداری باری دارایی ژیانت بم.

ئەندرێی یڤیمیچ ، بەبێ گوتنی تاقە وشەیەك ، پارەکانی لە گیرفانی هێنانە دەرێ و ژماردنی و وەڵامی دایەوە: هەشتاوشەش ڕۆبڵ.

میخائیل ئۆریانیچ – کە لە مەبەستی دکتۆر تێنەگەیشتبو – بەشەرمەوە گوتی: مەبەستم ئەوە نەبو ، بەڵکو دەمویست بزانم تەواوی سەروەت و سامانەکەت چەندە؟

: ئێ خۆ پێمگوتی! هەشتاوشەش ڕۆبڵ ... جگە لەم پارەیە هیچ شتێکی ترم نیە.

میخائیل ئۆریانیچ ، گەرچی دکتۆری بە کەسێکی شەریف و ڕاست دەزانی بەڵام سەرەڕای ئەوەش وای هەستدەکرد دەبێ لانیکەم بیست هەزار ڕۆبڵێکی وەسەریەك نابێ. بەڵام کە ئێستا درکی بە نەبونی و بێ پارەیی ئەندرێی یڤیمیچ کردبو ، لەناکاو – ڕون نەبو بە چ هۆکارێکەوەیە – دایە پرمەی گریان و باوەشی بە هاوڕێکەیدا کرد.

١٥

ئەنـدرێی ڤیمـیچ لەخانویـەکی بچـوکدا کـە سـێ پەنجـەرەی هـەبون و هـی بێوەژنێکی کاسـب بـو بـەنێوی (بیلۆڤایـا) ، جـێگیر بـو. ئـەم خـانوە – ئەگـەر چێشتخانەکەی لەگەڵدا ئەژمار نەکـەین ، تـەنیا سـێ ژوری تێـدابو. دو دانـە لـە ژورەکـان – کـە پەنجـەرەکانیان ڕویـان لـە دەرێ بـو – دکتـۆر بۆخـۆی دەسنیشانی کردن و پێنج کەسەکەی تـر واتـا داریۆشـکا و خـاوەن خانوەکـە و سێ منداڵەکەی ، لەچێشتخانەکەدا جێگیربون ، هەندێك شەوان کـابرای ئاشـقی بێوەژنی خاوەن خانوش زیادی دەکرد و شەوێ لـەلای بلۆڤایا دەمایـەوە. ئـەو کە دێهاتیەکی هەمیشە مەست بو ، نیوەشەوان هاواری دەکرد و دەیکردە قیژە قیژ و داریۆشکا و منداڵەکانی زارەترك دەکرد.

هەرکاتێ سەروکەللەی وەدەرکەوتبا دەچو لە چێشتخانەکە دادەنیشـت و داوای ڤۆدکای دەکرد. کاتێ ئەو پەیدا دەبو ، هەموان هەستیان بە تەسك و تروسـکی جێگاکانیان دەکرد. دکتۆر بەزەیی بە منداڵەکاندا دەهاتەوە و دەچو دەیهێنانە لای خۆی و لەژورەکەی خۆیدا جێگای بۆ ڕادەخسـتن و زۆر چـێژی لـەم کـارەی خۆی وەردەگرت.

ئەو ، چەشنی جاران ، بەیانیان کاتژمێر هەشت خەبەری دەبـۆوە و دوای نـانی بـەیانی دەکەوتـە خوێندنـەوەی کتێـب و گۆڤارەکـانی. ئـیدی پارەکـەی بەشـی ئـەوەی نـەدەکرد کتێـب و گۆڤـاری نـوێی پـێ بکـڕێ. ئـیدی بـەهۆی کـۆنی کتێبەکانەوە بێت ، یـان بـەهۆی شـوێنگۆڕکێ و گـۆڕانی هەلومـەرجی ژیانیـەوە

بێت ، هیچ بابەتێك نەیدەتوانی بەقوڵی سەرنجی ئەو بەلای خۆیدا ڕاکێشێ ، ئیدی بەپێچەوانەی ڕابردووەوە هەرزوو لە کتێب خوێندنەوە بێزار دەبو.

بەو نیازەی کاتەکانی خۆی بەفیڕۆ نەدات کەوتە ڕێکخستنەوە و ڕیزبەندیی کردنی کتێبەکانی. بەپێی بابەت دایدەنان و دواتر ناونیشانەکانیانی لەپەڕە کاغەزیکی بچوکدا دەنوسی و دەیلکاند بە کتێبەکانەوە. بەلای ئەوەوە ئەو کارە پڕ لە ماندوبون و جارسکەرە زۆر لە کتێب خوێندنەوە خۆشتر و چێژبەخشتر بو. کاری یەك ڕیتم و بێ پشو ، لەبیرکردنەوەی ئەودا ، جۆرێك لە ئارامی و ئاسودەیی بۆ دەستەبەر دەکرد ، بەشێوەیەك کە لەو ساتانەدا بیری لە هیچ شتێك نەدەکردەوە و کاتیش بە خێرایی دەڕۆیشت. تەنانەت زۆری بەلاوە خۆشبو شانبەشانی داریۆشکا لە چێشتخانەکەدا پەتاتە پاك بکات ، یان ساوەر بژار بکات. ڕۆژانی شەممە و یەکشەممە دەچوە کلیسا و لە بن دیوارەکە ڕادەوەستا ، گوێی بۆ سرودەکان هەڵدەخست ، چاوەکانی لێکدەنان و بیری لە دایك و باوك و ڕۆژانی زانکۆ و ئاینەکان دەکردەوە. هەستی بە ئارامی و خەم دەکرد. دوای جێهێشتنی کلیسا بەهۆی زوو تەواوبونی مەراسیمی نزا کردنەوە – کە هەمیشە حەزی دەکرد درێژە بکێشێ – هەستی بە خەم و پەژارەیەکی زۆر دەکرد. لەم نێوەدا دو جاران سەردانی نەخۆشخانەی کرد تا چاوی بە ئیڤان دیمتریچ بکەوێ و دو قسەی لەگەڵدا بکات. بەلام لەهەردو جارەکەیاندا ئەوی بە شێوەیەکی نائاسایی و تورە بینی.

ئیڤان دیمتریچ بەردەوام تکای دەکرد وازی لێ بهێنن و پێداگر بو لەسەر ئەوەی کە لەمێژە لە قسەی بێسەرەوبەرە و بێهودە وەڕەز بوە. دەیگوت کە لەبەرامبەر ئەو ڕەنج و ناخۆشیەی دەیچێژێ هیچ داواکاریەکی لە مرۆڤە چەپەڵ

و نەفرەتیـــەکان نیـــە جگـــە لـــەوەی بیخەنـــە زینـــدانی تاکەکەســـیەوە و لـــە ڕەتکردنەوەی ئەو داواکاریە بچوکەشیدا ، سەری سوڕ دەما.

لە هەردو جارەکەیاندا کاتێ دکتۆر دەیویست بڕوات و خوداحـافیزی لێـدەکرد ، ئەو بەدەنگێکی تێکەڵ بەڕقەوە وەڵامی دەدایەوە: بڕۆ بەجەهەنەم.

ئێستا ئیدی ئەندرێی یڤیمیچ دودڵ بو لەوەی ئاخۆ بۆ سـێیەمین جـار سـەردانی ئیڤان دیمتریچ بکاتەوە یان نا – ئەڵبەتە لە دڵەوە ئاواتەخواز بـو جـارێکی تـر سەردانی بکاتەوە .

پێشتر ، دوای نانخواردنی نیوەڕۆیان بەنێو ژورەکانـدا دەکەوتـە پیاسـەکردن و بیرکردنەوە ، بەڵام ئێستا لە نیوەڕۆوە تا لای عەسرێ لەسـەر کاناپەکـە ڕو لـە دیـوار ڕادەکشـا و خـۆی دەدایـە دەسـت بیرکردنـەوەی پـوچ و بێسـودەوە– نەیدەویست خۆی لە دەست ئەم بیرکردنەوانە ڕزگار بکات.

زۆر پەست بـو لـەوەی کـە دوای بیسـتو ئەوەنـدە سـاڵ خزمـەت ، نـە موچـەی خانەنشینییان دەدایە و نە ئەوەشـبو ئـەو بیسـتوئەوەندە سـاڵ خزمەتـەی لـێ بکرێنەوە. گەرچی دەیزانی بەپاکی و ڕاستگۆیی خزمەتی نـەکردوە بـەڵام ئـاخر موچەی خانەنشینی چ پەیوەندیەکی بە شێوازی خزمەتەوە هەیە؟ مەگەر ئـەوە نیـە هـەموو کارمەنـدەکان بـەبێ جیـاوازی – بـەبێ لەبەرچـاو گـرتنی پـاکیی و دروسـتیی و شـەرافەت – موچـەی خانەنشـینی وەردەگـرن. دادپـەروەری ، بەتایبـەت لـە سـەردەمی ئێمـەدا ، هـەڵگری ئـەو ڕاسـتیانەیە کـە لەبەرامبـەر خزمەتـدا – جـا هـەر خزمـەتێك بێـت – پلـە و نیشـانە و مـەدالیا و موچـەی خانەنشینی ، بەکارمەندان دەبەخشن. ئەویش نەك لەسەر بنـەمای لێهـاتویی و تایبەتمەندیـە ئەخلاقیـەکانی. ئـەدی کەوایـە بۆچـی لەگـەڵ ئەمـدا بەمشـێوەیە ڕەفتـار دەکـەن و جیـای دەکەنـەوە؟ پـارەی نـەمابو ، لـەڕوی نـەدەهات بـە

بـەردەم دوکـانی سـەری کۆڵانەکـەدا تێپـەڕێ و چـاوی بـە چـاوی خـاوەنەکـەی بکەوێ. سیودو ڕۆبلّی بیره قـەرزار بـو. جگـە لـەوەی کـە هەنـدێکیش قـەرزاری خـاوەن خانوەکـەی بـو. داریۆشـکا ، وردە وردە کـەوتبوە فرۆشـتنی لیبـاس و کتێبەکانی و بە خاوەن خانوەکەی دەگوت بڕیارە لەم ماوانـەدا بـڕە پارەیـەکی باش بگاتە دەستی دکتۆر.

دکتۆر کاتێك بەفیڕۆدانی ئەو هـەزار ڕۆبلّـەی یـان بەواتایـەکی تـر لەدەسـتدانی تەواوی سەروەت و پاشەکەوتی خۆی لـەو گەشـتەیدا ، وەبـیر دەهاتـەوە ، زۆر هەستی بە نائارامی دەکرد و سەرکۆنەی خۆی دەکرد. ئەگەر هاتبا و ئەمڕۆ ئەو بڕە پارەیـەی بەدەسـتەوە مابا ، چ کێشـەیەك دەمـا چارەسـەری نـەکات و چ گرێیـەك دەمـا بـۆی نەکاتـەوە؟ دلّگـران بـو لـەوەی کـە خـەڵك نەیاندەهێشـت ئاسودە بێت.

دکتۆر خۆبۆتـۆف ، ئـەرکی خـۆی بەباشـی دەزانـی کـە جـار جـارە سـەرێك لـە هاوکارە نەخۆشەکەی بدات.

ئەندرێی یڤیمیچ ڕقی لە هەمو شتێکی ئەو دەبۆوە: لـە سەروشـکڵی تێروپـڕی ، لە تۆنی دەنگی ناسازگار و تێکەڵ بە فیزی ، لـە قۆنـدەرە پاژنـە بـەرزەکانی ، لە بەکارهێنانی وشەی (هاوکار) ی ... بەڵام لەهەموی نـەفرەتیی تـر بەئـەرکی سەرشانی خۆی دەزانی چارەسەری وی بکا و وای بیر دەکردەوە هەر بەڕاسـتی چارەسەری دەکات. هەرجارێ چوبا سـەردانی ئەنـدرێی یڤیمـیچ ، شوشـەیەکی بچوکی پڕ لە (بریێم دو پۆتاس) و هەندێك حەبی (ڕاوند) ی لەگەڵ خۆی دەبـرد و دەیدایە.

بەرپرسـی فەرمانگـەی پۆسـتەش بـە ئـەرکی سەرشـانی خـۆی دەزانـی بچێتە سەردانی هاوڕێکەیی و سەرگەرمی بکات. بەردەوامیش بەوپەڕی خۆ بە ئاسودە

نیشـاندانەوە ، دەهاتـە دیـداری و پێکـەنینی دروسـتکراو و سـاختە و نابـەجێی دەرخـوارد دەدا و هـەوڵی دەدا پیرەدکتـۆر بێنێتـە سـەر ئـەو بـاوەڕەی کـە – سوپاس بۆ خودا – بەڕوخسـاریەوە دیـارە کـە ڕەوشـی تەندروسـتی باشـترە و بەرەو چاکبونەوە دەچێت. بەڵام مرۆڤ لـە ئـاوازی دەنگـیڕا هەسـتی دەکـرد کـە هیچ ئومێدێکی بە چاکبونەوەی هاوڕێکەی نەماوە. هێشـتا ئـەو بـڕە پارەیـەی نـەدابۆوە کـە لـە وارشـۆ لێـی قـەرز کردبـو. زۆر هەسـتی بـە شـەرمەزاری و خەجاڵەتی دەکرد. بۆ داپۆشینی ئەو حاڵەتـەی ، هەوڵیـدەدا بـە دەنگـی بـەرز بداتە قاقای پێکەنین و ڕوداو و سەربردەی سەیرتر و پێکـەنیناویتر بگێڕێتـەوە. ئیدی ئێستا هەمو ئەو نوکتە و سەربردانەی کە دەیگێڕانەوە لەڕوانگـەی دکتـۆر و تەنانەت لە ڕوانگەی خودی خۆشیەوە بێتام و جاڕسکەر و بێ کۆتایی خۆیـان دەنوانـد. دکتـۆر لـەکاتی سـەردانی ئەویشـدا لـەجێگای خـۆی نـەدەبزوت و لەسـەرکاناپەکە و ڕو لـەدیوار ڕادەکشـا و بـەڕق و ددان چـیڕکردنەوەوە گـوێی دەدایە قسەکانی. لەو حاڵەتەدا ڕق و تورەییەکەی چەشنی چینە قـوڕی نیشـتو ، چین چین تاڵی لە سەر دڵیدا بەسـەر یەکـدا کەڵـەك دەبـون. بەشـێوەیەك کـە دوای هەر دیدارێك ، وای هەستدەکرد هاکا چینەقوڕەکان گەیشـتنە ناقرگـەی و هەناسەیان لەبەر بڕی.

بە ئومێدی ئەوەی هەستە بێ نرخەکان لە ناخی خۆیدا کپ بکـات ، هەوڵیـدەدا وا بـیر بکاتـەوە کـە هـەم خۆبۆتـۆف و هـەم میخائیـل ئۆریـانیچ و هـەم خـودی خۆشی ، درەنگ یان زوو ، بێئـەوەی شـوێنەوارێك لـە سروشـتدا بـەجێ بـێڵن ، مـەرگ دەبێتـە میوانیـان. ئەگـەر بێتـو لـە دنیـای خەیاڵدا بیهێنینـە بەرچـاوی خۆمان کە دوای تێپەڕینی ملیۆنێك سـاڵ ، ڕۆحێـك بـەنێو بۆشـایی ئاسمانـدا و بەتەنیشت گۆی زەویدا تێپەڕێ و بفڕێ ، بێگومان جگـە لـە خـۆڵ و تەپۆڵکـەی

وشك و برینگ و چۆڵ ، هیچ شتێکی تری بەرچاو ناکەوێ. هەمو شتەکان ، لە پێشکەوتنەوە بگرە تا پێوانە ئەخلاقیەکان ، هەر هەمویان لەبەین دەچن و تەنانەت بنچکە گیا و هەرزنیش لەسەر وەها وێرانەیەك ناڕوێن. ئیدی لەم حاڵەتەدا شەرمەزاریی لە ئاست کابرای بەقاڵ و کارە بێزارکەرەکانی خۆبۆتۆف و هاوڕێیەتی دژوار و کوشندەی میخائیل ئۆریانیچ ، دەتوانن چ بایەخێکیان هەبێ؟ هەمویان پوچ و بێ نرخن.

بەڵام ئیدی ئەم جۆرە بەڵگە و پاساوانە بەکەڵك نەدەهاتن. هێندە بەسبو ڕەوشی گۆی زەوی دوای تێپەڕینی چەند ملیۆن ساڵێك بێنێتە بەرچاو ، تا لە هەمان کاتدا سەروکەللەی خۆبۆتۆف بە خۆی و پێڵاوە پاژنە بەرزەکانیەوە لەپشت تەپۆڵکەیەکی وشك و قاقڕەوە وەدەرکەوێ. یان میخائیل ئۆریانیچ بەخۆی و پێکەنینە دەسکرد و ساختە و بەرزەکەیەوە و بە دەنگێکی تێکەڵ بە شەرم و خەجاڵەتیەوە و لەژێر لێوەوە بڵێ: هاوڕێی خۆشەویست! لەم ڕۆژانەدا ئەو پارەیەت دەدەمەوە کە لە وارشۆ لێم قەرز کردی ... بەڵێ حەتمەن دەتدەمەوە.

١٦

ڕۆژێکیـان دوای نیـوەڕۆ کـە پیرەدکتـۆر لەسـەر کاناپەکـە ڕاکشـابو ، میخائیـل ئۆریانیج هاتە دیداری. بەڕێکەوتی ڕۆژگار لەهەمان کاتدا خۆبۆتۆفیش بـەخۆی و شوشـەیەکی پـڕ لـە (بـریێم دو پۆتـاس) ەوە گەیشـتە ئـەوێ. پیرەدکتـۆر بەزەحمـەت تـوانی لـەجێگای خـۆی ڕاستبێتەوە و بەیارمـەتی هـەردو دەسـتی لەسەر کاناپەکە دانیشت. میخائیل ئۆریـانیج سـەری قسـەی کـردەوە و گـوتی: هـاوڕێی خۆشەویسـتم ئـەمڕۆ ڕەنگـت زۆر باشـترە لـەدوێنێ ، زۆر بـاش دێیتـە بەرچاوم ، سوێند بەخوا زۆر باش دێیتە بەرچاوم!
خۆبۆتۆفیش بەدەم باوێشکدانەوە گوتی: هاوکاری خۆشەویسـت ، ئیـدی کـاتی ئەوەیە شیفات بێت و بێییتەوە دۆخی جاران ، حەتمەن بۆخۆشت لەدەست ئەم ڕەوشەت وەگیان هاتوی.
بەرپرسـی فەرمانگـەی پۆسـتە ، بەشـادیەوە قسـەکانی خۆبۆتـۆڤ سـەلماند و گوتی: ئەڵبەتـە تەندروسـتیی باشـتر دەبێـت! ئـەم هاوڕێیـەی مـن سـەد سـاڵی تریش دەژی!
خۆبۆتۆف ، بەدەنگێکی چەشنی دڵدانەوەوە گوتی: سەد ساڵ نا بەڵام لانیکەم بیست ساڵی تری ماوە. زۆر گرینگی بـەو ڕەوشـە مـەدە کـە دوچـاری هـاتوی ، بـێ ئومێـد مەبـە ... پێویسـت ناکـا شـتەکە گـەورە بکەیتـەوە و خەفـەتی لـێ بخۆیت.

میخائیل ئۆریانیچ ، بەدەم قاقای پێکەنینەوە دەستێکی خستە سەر ئەژنۆی هاوڕێکەی و گوتی: پێتانی نیشان دەدەین کە چۆن بەخواستی خودا هاوینی داهاتو لەگەڵ دکتۆردا پێکەوە دەچینە قەفقاز ، ئیدی ڕۆژ تا ئێوارێ بەسواری ئەسپەوە ، هوپ – هوپ – هوپ ، سەرانسەری قەفقاز دەگەڕێین. هەرکە لەوێش گەڕاینەوە تەنیا دەمێنێتەوە سەر ئەوەی زەماوەند وەڕێ بخەین ... ئەمەی گوت و تیلەچاوێکی دایە و درێژەی پێدا: ژن بۆ هاوڕێ خۆشەویستەکەمان دێنین ... دەتکەینە زاوا هاوڕێیی خۆشەویست ...

ئەندرێی یڤیمیچ ، لەناکاو هەستیکرد کە چینە قوڕە نیشتوەکان خەریکن بەری هەناسەی دەگرن. دڵی بەشێوەیەکی سەیر کەوتە لێدان. بەپەلە لەو جێگایەی کە لێی دانیشتبو هەستا و لەکاتێکدا کە بەرەو پەنجەرەکە دەچو ، گوتی: قسەی قۆڕ و بەلاش! خۆتان هەست بە پوچی و بێهودەیی قسەکانی خۆتان ناکەن؟ دەیویست بەوپەڕی ڕێز و نەرمی و ئارامیەوە درێژە بە قسەکانی بدات بەڵام بێ ئیختیار مشتەکانی توند کردن و بۆ سەرێی بەرزکردنەوە و لەحاڵێکدا کە سور ببۆوە و سەرتاپای جەستەی دەلەرزی ، بە دەنگێك کە لەدەنگی ئاسایی وی نەدەچو ، هاواری کرد: لێم گەڕێن با ئاسودەبم! بۆ دەرەوە! یاڵڵا هەردوکتان بۆ دەرەوە! دەی هەردوکتان!

میخائیل ئۆریانیچ و خۆبۆتۆف ، هەردوکیان بەخێرایی هەستانە سەرپێ و بەنیگایەك کە سەرەتا تێکەڵ بەسەرسوڕمان و دواتر لێوانلێو بو لە ترس و تۆقین ، لێی وردبونەوە.

ئەندرێی یڤیمیچ دیسان نەڕاندی: هەردوکتان بۆ دەرێ! گەمژەینە! نە پیویستیم بە هاوڕێیەتی تۆ هەیە و نە بە دەرمانەکانی ئەو گەلحۆیەش ، هەی هیچ و پوچینە! چەپەڵینە!.

خۆبۆتۆف و ئۆریانیج بەشێواوی و سەرسوڕمانەوە سەیرێکی یەکتریان کرد و دواتر بەرەو دەرگاکە ملیاننا و وەدەرکەوتن.

دکتۆریش شوشە برێم دو پۆتاسەکەی بەدوایاندا تورهەڵدا و بەچوارچێوەی دەرگاکە کەوت و شکا و دەنگیدایەوە.

ئەندرێی یفیمیچ بەرەو ڕاڕەوەکە ڕۆیشت و دیسان هاواری کرد: بڕۆن گۆڕتان گوم کەن! هەی گەمژەینە! بەڵام دواتر هەرکە برێك هێدی بۆوە و میخائیل ئۆریانیجی وەبیر هاتەوە و مەزەندەی کرد حەتمەن دەبێ زۆر لەم کارەی ئەو دلگران بوبێت، هەستی بە ترس و خەجاڵەتیەکی زۆر کرد. بەر لەمە هیچ کاتێك ڕوداوی لەم شێوەیەی بۆ نەهاتبوە پێش. ئەدی ئەو ئاوەز و ڕێزەی بۆ کوێ چوبو؟ ئەدی ئەو هۆشمەندی و بێباکی و ئارامییەی چی بەسەرهاتبو؟

سەرتاسەری ئەو شەوە خەو نەچوە چاوی.

کاتێ ڕۆژبۆوە، کاتژمێر دەی بەیانی چوە فەرمانگەی پۆستە و داوی لێبوردنی لە میخائیل ئۆریانیج کرد.

بەرپرسی فەرمانگەی پۆستە، بەپەرۆش و شڵەژاویەوە دەستی ئەوی بەتوندی گوشی و ئاهێکی هەڵکێشا و گوتی: لیۆباڤکین کورسیەك بێنە! دواتر ڕویکردە پیرەژنێکی لادێیی – کە دەیویست لەلای میلە ئاسنەکانەوە نامەیەکی بداتێ – و نەڕاندی: تۆزێ ئارامت هەبێ ژنەکە! مەگەر نابینی کارم هەیە؟ دواتر ڕویکردەوە دکتۆر ئەندرێی و بەدەنگێکی بەسۆزەوە درێژەیدایە: بەڵێ! با ڕابردو لەبیر خۆمان بەرینەوە هاوڕێی خۆشەویست! تکایە دانیشە.

ماوەیەك بێدەنگ بو و ناولەپی دەستەکانی کێشان بە ئەژنۆکانیدا و گوتی: تەنانەت لە دونیای خەیاڵیشدا لێت زوویر نەبومە! نەخۆشی ناخۆشی لەگەڵدایە. دوێنی عەسرێ شەپۆلی گرژی و تورەییت بە چەشنێك من و

خۆبۆتۆڤ گرتەوە کە تا ماوەیەك دواتریش قسەمان لەبارەی تۆوە دەکرد.
هاوڕێی خۆشەویست تۆ بۆچی ڕێگا نادەیت بەشێوەیەکی بنچینەیی و دروست چارەسەرت بکەن؟ ئاخر چۆن ئاوا دەبێ؟ ئەمجار بە چرپە درێژەی دایە: داوای لێبوردنت لێدەکەم کە ئاوا ڕەپ و ڕاست لەگەڵتدا دەدوێم ، بەڵام ناچارم کە بڵێم تۆ لەخراپترین دۆخدا دەژیت: بێ جێگایی ، پیسیی ، بێ سەرپەرشت و چاودێریکەر ، نەبونی کەلوپەل و هۆکارەکانی چارەسەرکردن ... هاوڕێی خۆشەویست! من و دکتۆر خۆبۆتۆف دڵسۆزانە و ڕاستگۆیانە تکات لێدەکەین ڕێنماییەکانمان قبول بکەیت! ڕێگا بدە با لەنەخۆشخانەدا بتهێڵنەوە! لەوێ لە خوردوخۆراکی پاك و باش و هۆکارەکانی چارەسەرکردن و چاودێریی بەهرەمەند دەبیت. یۆگینی فیۆدۆرۆڤیچ سەرباری ئەو بێ حەوسەلەییەشی دکتۆرێکی بەئەزمونە و دەکرێ مرۆڤ متمانەی پێ بکات ، بەڵێنی دامێ چارەسەرت بکات.

ئەندرێی ڤیمیچ ، لەو خەمخۆری و بەتەنگەوەهاتنەی هاوڕێکەی و لەو چەند دڵۆپە فرمێسکەی کە لەناکاو بە چاوانیدا هاتبونە خوارێ ، زۆر دڵتەنگ و خەمبار بو. پاشان دەستی خستە سەر سینگی و لەژێر لێوەوە گوتی: هاوڕێی خۆشەویست ، متمانەت بە قسەکانی نەبێ! بەهیچ شێوەیەك باوەڕی پێمەکە ، کەسێکی دەغەڵ و فێڵبازە! من دوای بیست ساڵ ئەمجار توانیم کەسێکی ئاقڵ لەم شارەدا بدۆزمەوە کە شایانی ئەوەبێت مرۆڤ دو قسەی لەگەڵدا بکات ، ئەویش شێتە – ئەمەیە نەخۆشیەکەی من ، ئەگینا هیچ نەخۆشیەکی ترم نیە بەڵکو بە شێوەیەکی ئاسایی و سادە گرفتاری نێو بازنەیەکی جادوییم کە هەرچەندی دەکەم ڕێگای دەرچونم بۆ نادۆزرێتەوە. بەهەرحاڵ ئیدی بەلای منەوە هیچ جیاوازیەکی نیە و بۆ من وەکویەکە ، هەرچیەك بڵێی من ئامادەم.

: هاوڕێی خۆشەویست دەبێ لە نەخۆشخانەدا بخەوێنرێی.

: بۆ من هیچ جیاوازیەکی نیە ، بۆ هەر گۆڕێك بڵێی دەچم.

: هاوڕێ بەڵێنم بدەرێ کە گوێڕایەڵی ڕێنماییەکانی یۆگینی فیۆدۆرۆڤیچ بیت.

: بەڵێن بێت گوێڕایەڵی بم ، بەلاَم هاوڕێی خۆشەویست باوەڕت بەقسەکانی نەبێ ، جارێکی تریش دوبارەی دەکەمەوە من گرفتاری نێو بازنەیەکی جادوییم. ئێستا هەر کار و هەر هەنگاوێك ، تەنانەت هاودەردی و خەمخۆری دڵسۆزانەی هاوڕێکانیشم بەزیان بۆم دەشکێتەوە. من لەنێو دەچم ، بەلاَم بایی ئەوە پیاوەتیم تێدایە کە دان بەم بابەتەدا بنێم.

: دڵنیابە هاوڕێی خۆشەویست چارەسەر دەکرێیت.

پیرەدکتۆر بە تورەییەوە پرسی: ئەم قسانە چ سودێکیان هەیە؟ ئەو ڕەوش و هەلومەرجەی کە منی تێدام کەم کەس هەیە لە کۆتاییەکانی تەمەنیدا دوچاری نەبێتەوە و ئەزمونی نەکات. ئەگەر بە تۆ بڵێن گورچیلەت ئازاری هەیە و خەریکە لەکار دەکەوێت ، یان پێت بڵێن دڵت ڕۆژ بەڕۆژ گەورەتر دەبێت و پێویستیت بە چارەسەرە ، یان بۆنمونە پێت بڵێن شێتی ، یاخود بڵێن تاوانباری ، یان کورتتر بڵێیین: لەناکاو هەمو سەرنج و هۆش و بیری خەڵك بکەوێتە سەر تۆ ، ئەوە سور بزانە گرفتاری نێو بازنەیەکی جادویی بویتە و ڕزگاربونیشت لێی مەحاڵە و هەوڵدانیش بۆ خۆ دەرباز کردن دەبێتە هۆکاری ئەوەی لەنێو چاڵ و پێچەکانیدا ڕێگات زیاتر لێ ون بێت ، کەوابێ باشترین ڕێگاچارە خۆ بەدەستەوەدانە. ئەگەر خۆشت بەدەستەوەدا ئەوا ئیدی هیچ هێزێکی مرۆیی توانای ڕزگار کردنی تۆی نیە. ئەوەی لەم کاتەدا بەمێشکمدا دێت هەر ئەمەیە کە گوتم.

لەم کاتەدا ژمارەیەکی زۆری خەڵك لەبەردەم میلە ئاسنەکان کۆببونەوە. لەبەر ئەوەی کە نەیدەویست ببێتە هۆکاری پەکخستنی کاروباری هاوڕێکەی، هەستا و خودا حافیزی کرد.

میخائیل ئۆریانیچیش دوای ئەوەی جارێکی تر بەڵێنی شەرەف لێوەرگرت کە بخرێتە ژێر چاودێریەوە لەنەخۆشخانە، هەتا بەردەرگای دەرێ بەڕێی کرد.

دەمەدەمی عەسری ئەو ڕۆژە، خۆبۆتۆف کە باڵتۆیەکی کورتی چەرمی لەبەردابو و پێڵاوی پاژنەبەرزی لەپێدابو، بەبێ ئەوەی ئاگاداری هیچ شتێك بێت، هاتە سەردانی ئەندرێی ێفیمیچ و بەدەنگێکی واوە کە وەك ئەوەی شەوی پێشتر هیچ ڕوینەدابێ، گوتی: هاوکاری خۆشەویست، بۆ چارەسەر کردنی کێشەیەك هاتومەتە خزمەتت تا بۆ کۆبونەوەیەکی ڕاوێژی پزیشکی بانگت بکەم. لەگەڵم دێییت؟

ئەندرێی ێفیمیچ، بە بۆچونی خۆی واتێگەیشت لەوانەیە خۆبۆتۆف بیەوێ هەوایەکی پاکی پێ هەڵمژێ و برێك سەرگەرمی بکات، یان لەوانەشە مەبەستی بێت پیرەدکتۆر شتێکی چنگ بکەوێ.

لیباسەکانی لەبەر کرد و پێکەوە وەدەرکەوتن.

ئەندرێی خۆشحاڵ بو لەوەی کە سەرەنجام هەلێك هاتبوە پێش و ببوە هۆکاری ئاشتبونەوەیان و دەرفەتێك بو تا قەرەبوی کارە ناپەسندانەکانی شەوی ڕابردوی خۆی بکاتەوە. وەلەناخی دڵیشیەوە سوپاسی خۆبۆتۆڤ دەکرد کە تەنانەت ئاماژەیەکی بچوکیشی بە ڕوداوەکەی شەوی پێشتر نەکرد، پێدەچێ بەزەیی بە پیرەدکتۆردا هاتبێتەوە. ئاخر ئەو هەمو لێبوردەیی و گەورەییە لەو پیاوە ناڕۆشنبیر و تێنەگەیشتوە نەدەوەشایەوە.

ئەندرێی ێفیمیچ پرسی: ئەدی کوا نەخۆشەکە لە کوێیە؟

: لەنەخۆشخانەیە ... لەمێژبو دەمویست نیشانی بەڕێزتی بدەم ... کارێکی زۆر باشە.

هەردوکیان گەیشتنە حەوشەی نەخۆشخانە ، لە باڵەخانەی سەرەکی نەخۆشخانە تێپەڕین و بەرەو لای بەشی نەخۆشە دەرونیەکان – ژوری ژمارە شەش – کەوتنەڕێ.

ڕون نەبو ئاخۆ لەبەرچی بەڕێگاوە هیچ قسەیەکیان لەگەڵ یەکتردا نەکرد. هەرکە گەیشتنە ئەوێش نیکیتا – وەك خوی هەمیشەیی خۆی – بەپەلە هەستایە سەرپێ و قیت ڕاوەستا. خۆبۆتۆف لەکاتی چونەژورەوەیدا لەگەڵ پیرە دکتۆر ، بەهێواشی گوتی: یەکێك لەمانە سیەکانی نەخۆشە ، فەرمو تۆ لێرە دانیشە ، من دەچم (ستۆسکۆپ)(*) یێك دێنم و دەگەڕێمەوە.

(*) (ستۆسکۆپ) ئامێرێکە بۆ تایکاری و هەڵسەنگاندنی ڕەوشی دڵ و سیەکان.

١٧

دەمەدەمی ئێوارە بو ، ئیڤان دیمتریج لەسەر جێگا خەوەکەی ڕاکشابو و ڕوخساری خۆی بە سەرینەکەوە چەسپاندبو. کابرای ئیفلیج ، بێ جوڵە دانیشتبو و وردە وردە دەگریا و لێوەکانی تەتەڵەی دەکرد . کابرا لادێییە زلەکە و کارمەندی پێشوی پۆستە ، هەردوکیان پرخەی خەویان دەهات. بێدەنگی ژورەکەی گرتبۆوە.

ئەندرێی یڤیمیچ لەسەر لێواری جێگا خەوەکەی ئیڤان دیمتریج دانیشتبو و چاوەڕوانی گەڕانەوەی خۆبۆتۆف دەکرد. نیو کاژێر تێپەڕی ، بەڵام لەبری خۆبۆتۆف ، نیکیتای پاسەوان بەخۆی و بەدلەیەکی تایبەت بە نەخۆشان و دەستێك جلوبەرگی ژێرەوە و جوتێك سۆلەوە کە خستبونیە بن هەنگڵی ، وەژورکەوت و گوتی: فەرمو بەڕێزم ئەم جلوبەرگانە لەبەرکە.
پاشان بەئامازەکردن بۆ جێگاخەوێکی چۆڵ – کە پێدەچو کاتژمێرێك زیاتر نەبێ هێنابێتیانە ژورێ – درێژەیدایە: ئەمەش جێگای نوستنت ، دڵتەنگ مەبە ! بەئومێدی خودا چاکدەبیتەوە.
ئەندرێی یڤیمیچ ، درکی بە هەمو شتێك کرد ، بەبێ ئەوەی ورتەی لەدەم بێتەدەرێ ، بەرەو لای ئەو جێگاخەوەی کە نیکیتا ئاماژەی پێکردبو ڕۆیشت و لەسەری دانیشت. بەڵام کاتێ بینی نیکیتا بەدیاریەوە ڕاوەستاوە و چاوەڕوانە ، بێ دواکەوتن هەستایە سەرپێ و خۆی ڕووتکردەوە. شەرمی لەو ڕوتوقوتیەی

خۆی دەکرد. پاشان دەستی کرد بە لەبەرکردنی ئەو لیباسانەی نیکیتا بۆی هێنابو. بیجامەکەی زۆر کورت و ژێرکراسەکەشی زۆر درێژ بو ، بەدلە تایبەتیەکەش بۆنی ماسی دودی لێدەهات. نیکیتا جارێکیتر دوبارەی کردەوە: بەئومێدی خودا چاك دەبیتەوە و پاشان لیباسەکانی پێشوی ئەندرێی هەلگرت و نایە بن هەنگلی و چوە دەرەوە و دەرگاکەی لەدوای خۆیەوە داخست.

پاش ڕۆیشتنی ئەو ، ئەندرێی ێڤیمیچ بەشەرمەوە بەدلە تایبەتیەکەی لەخۆیەوە پێچا و خۆی لەنێو ئەو پارچە قوماشەدا بە زیندانیەك هاتە بەرچاو ، بیری کردەوە: (جیاوازی نیە ... چ ڕودەدا ئەگەر ئەمەت لەبەردابێت؟ چ جیاوازیەکی هەیە لەگەلّ فراك و فەرەنجدا؟ ...).

بەلاّم کاتژمێرەکەی چی بەسەر هاتبو؟ ئەدی ئەو دەفتەرە چکۆلەی کە یاداشتەکانی ڕۆژانەی خۆی تێدا دەنوسینەوە؟ ئەدی کوا قوتوی جگەرەکەی؟ نیکیتا لیباسەکانی ئەوی بردبونە کوێ؟ ئێستا ئیدی پێدەچێ تا لەژیاندا ماوە نەتوانێ جارێکی تر چاکەت و پانتۆلّ لەبەرکات و پێلاّو لەپێی خۆیدا ببینێ. ئەوەی کە ڕویدابو بە سەرەتای کارێکی زۆر سەیر دەچو و مرۆڤ نەیدەتوانی شتێکی ئەوتۆی لێ هەلّکرێنێ.

ئەندرێی ێڤیمیچ ، هێشتا لەسەر ئەو باوەڕە بو کە هیچ جیاوازیەك نیە لەنێوان خانوەکەی بلۆڤایای بێوەژن و ژوری ژمارە شەشدا ، چونکە تەواوی دونیا و هەرچی هەیە و نیەی بە شتێکی پوچ و بێ واتا دەزانی ، کەچی سەرباری ئەوەش دەستەکانی دەلەرزین و قاچەکانی سڕ ببون و کە وەبیریشی دەکەوتەوە لەوانەیە ئیڤان دیمتریچ بەم زووانە لەخەو هەستێ و ئەو لەنێو جلوبەرگێکی لەم شێوەیەدا ببینێت ، ترسی لێدەنیشت. دواتر هەستایە سەرپێ ، چەند خولەکێك هاتوچۆی کرد و جارێکیتر دانیشتەوە. نیو کاژێر و

جارێکی تر نیو کاژێری تر لەهەمان جێگا دانیشت ، وەختبو لەخەفەتا شەقبەرێ.

ئاخر چۆن دەکرێ مرۆڤ بتوانێ وەك ئەمانە ڕۆژێك یان هەفتەیەك یان تەنانەت ساڵ لێرە بەرێتە سەر؟ دانیشتبو ، دواتر هەستا و هەندێك پیاسەی کرد و جارێکی تر دانیشتەوە. لەم ژورەدا مرۆڤ دەتوانێ بچێتە بەر پەنجەرەکە و بڕوانێتە دەرێ ، دوبارە لەمسەر بۆ ئەوسەری ژورەکە پیاسە بکات ، بەڵام دواتر چی؟ دەکرێ بەردەوام وەك پەیکەر بێ جووڵە دانیشێ و بیربکاتەوە؟ نەخێر ، ئەمە ناکرێ!

دواتر لەسەر جێگاخەوەکەی ڕاکشا ، بەڵام هەر زوو هەستایەوە سەرپێ ، ئەو ئارەقە ساردەی کە بەتەوێڵیەوە نیشتبو بە قۆڵی سڕیەوە و لەوکاتەدا وایهەستکرد کە ڕوخساری بۆن ماسی دودی گرتووە. لەجێگا خەوەکەی هاتەخوارێ و هەندێك پیاسەی کرد و لەحاڵێکدا کە دەستەکانی بەنیشانەی سەرسوڕمان ڕادەوەشاندن ، گوتی: حەتمەن لێك تێنەگەیشتنێك لەئارادایە... دەبێ لەوبارەیەوە قسەبکرێ ... دەبێ بۆیان ڕون بکەمەوە ... شتی وا مەحاڵە دەبێ لێك تێنەگەیشتنێك هەبێ...

لەم کاتەدا ئیڤان دیمتریج لەخەو هەستا ، لەسەر جێگاخەوەکەی دانیشت و دەستەکانی بەڕومەتیەوە نوساندن و تفێکی کرد ، دواتر سەرنجێکی ماندوانە و بێحاڵی گرتە دکتۆر و دیاربو سەرەتا درکی بە بابەتەکە نەکرد. بەڵام پاش ماوەیەکی کەم ، شەکەتیی و ماندویی لەڕوخساریدا ، جێگای خۆیاندایە ڕق و تەوس. یەکێك لە چاوەکانی داخست و بەدەنگێکی گیراو و خەواڵوەوە گوتی: بەه! بەه ! ئەوە تۆشیان هێنایە ئێرە گیانەکەم! بەڕاستی خۆشحاڵم

سەردەمانێك تۆ خوێنی خەڵكت دەمژی و ئێستاش نۆرەی خەڵكانی ترە خوێنی تۆ بمژن. شتێكی نایابە.

ئەندرێی ڤیمیچ ، لەو قسانە توشی ترس و پەشۆكان بو و گوتی: ئەمە تەنیا لێك تێنەگەیشتنێكە ... دواتر شانەكانی هەڵتەكاندن و دوبارەی كردەوە: تەنیا لێك تێنەگەیشتنێكە ....

ئیڤان دیمتریچ ، جارێكی تر تفی كردەوە و لەسەر جێگاخەوەكەی ڕاكشا و لەژێر لێوەوە گوتی: نەفرەت لەم ژیانە ! جێگای داخ و پەژارەیە مرۆڤ لەبەرابەر ئەو ڕەنج و كوێرەوەریانەی كە لە ژیاندا دوچاریان دەبێتەوە ، پاداشتەكەی مردن بێت ، نەك دیتنی دیمەنێكی بەشكۆی ئۆپێرایی. لە كۆتاییەكی لەو چەشنەشدا نۆرە دەگاتە سەر لادێییەكان كە بێن و دەست و قاچی مەیتەكە بگرن و بەڕاكێش ڕاكێش بیبەن و بیخەنە ژێر گڵەوە. ئۆف! بەڵام ئەمە گرفتێك نیە ... بەشی ئێمەمانان ، خۆشیەكانی ئەودنیایە ... من دەبمە تارماییەك و دەگەڕێمەوە ئێرە تا ئەو چەپەڵانە بتۆقێنم ، ناچاریان دەكەم پیر ببن و موەكانی سەریان پێ سپی دەكەم.

لەم نێوەدا مویسیكای یەهودی وەژور كەوت و هەركە چاوی بە دكتۆر كەوت ، دەستی بەرەو لای ئەو درێژ كرد و گوتی: خێرێكم پێبكە !

١٨

ئەندرێی ڤیمیچ چوە بەر پەنجەرەکە و چاوی بڕیە دەشتەکە. دنیا خەریکبو وردە وردە تاریك دادەهات. لەلای ڕاستیەوە نیوەمانگ سارد و سورهەڵگەڕاو ، هێدی هێدی لە ئاسۆوە سەری دەردێنا و بەرز دەبۆوە. لە مەودایەکی کە ئەوپەڕی دوسەد مەتر زیاتر نەدەبو لە حەوشەی نەخۆشخانەکەوە ، بینایەکی بەرز و سپی کە دیوارەکانی لەبەرد بون ، بەرچاو دەکەوت. ئەمە بینای زیندانی شار بو. ئەندرێی ڤیمیچ کەوتە بیرکردنەوە: (ئەمەش ڕاستیەکە !).

ترس ، سەرتاپای جەستەی گرتەوە. هەمو شتێك ترسێنەر خۆی نیشان دەدا ، هەم نیوەمانگ ، هەم بینای زیندان ، هەم بزمارەکانی پلیکانەکە ، هەم بڵێسە و تیشکی کارخانەی هێلم دروستکردنەکە ... لەناکاو لەپشتیەوە ئاهێك هەڵکێشرا. ئەندرێی ڤیمیچ سەری بۆ دواوە وەرسوڕاند و پیاوێکی لەبەرامبەر خۆیدا بینی کە کۆڵێك مەدالیا و نیشانە بەسەر سینگیەوە دەدرەوشانەوە. کابرا زەردەیەکی بەسەر لێوەوە بو و فیڵبازانە چاوی دەتروکاند. ئەم دیمەنەش بەلای پیرەدکتۆرەوە ترسێنەر بو.

هەوڵیدا بەخۆی بسەلمێنی کە نە نیوەمانگ ترسێنەرە ، نە بینای زیندان. هەوڵیدا خۆی بێنێتە سەر ئەو باوەڕەی کە ئەو مرۆڤانەی شێتیش نین مەدالیا بەسینگی خۆیانەوە هەڵدەواسن. دەیوست بێتە سەر ئەو باوەڕەی کە تێپەڕینی ڕۆژگار هێدی هێدی شتەکان دادەڕزێنی و دەیانکاتەوە خۆڵ ، بەلاّم لەناکاو توشی نائومێدی بو. دواتر بەهەردو دەستی چنگی لە میلەئاسنەکانی

پەنجەرەکە گیرکرد و بەتەواوی هێز و تینی بازووەکانی ، کەوتە ڕاتەکاندیان. بەڵام میلەئاسنەکان نەبزوان. زۆر بەهێزتر بون لەوەی بەو جۆرە بشکێن و هەڵکەندرێن. دواتر بەو مەبەستەی برێك لەو ترس و خۆفەی خۆی کەم بکاتەوە ، بەرەو لای جێگاخەوەکەی ئیڤان دیمتریچ ڕۆیشت و لەسەری دانیشت. لەحاڵێکدا کە سەرتاپای جەستەی دەلەرزی و ئارەقەی تەوێڵی خۆی دەسڕی ، لەژێر لێوەوە گوتی: من لە دەرونەوە تێکشکاوم ... بەڵێ لەدەرونەوە تێکشاوم.

ئیڤان دیمتریچ ، بەتۆنێکی تێکەڵ بە تەوس و گاڵتەجارییەوە ، وەڵامی دایەوە: ئێ باشە ! ئەدی چۆنە هەندێك قسەی فەلسەفییانەمان بۆ بکەیت.

پیرەدکتۆر ، بەتۆنی دەنگی کەسێك کە بیەوێ بگری ، یان بیەوێ سۆزی کەسی بەرامبەر بجولێنێ ، گوتی: ئای خودای من ، ئای خودای من ... بەڵێ ، بەڵێ ... بیرمە ڕۆژێکیان گوتت هەرگیز فەلسەفە لە ڕوسیادا بونی نیە کەچی هەر لەم ڕوسیایەشدا هەمو کەسێك و تەنانەت مرۆڤە نزم و پوچەکانیش قسەی فەلسەفیانە دەکەن. بەڵام خۆ قسەی فەلسەفیانەی ئەم تەرزە کەسانە زیانی بۆ هیچ کەس نیە. لەم حاڵەدا ئەم پێکەنینە ڕقاویە لەپای چیە گیانەکەم؟ کاتێ مرۆڤێکی بێ نرخ ، خۆشبەخت و ڕازی نەبێ ، بۆچی قسەی فەلسەفیانە نەکات؟ مرۆڤێکی بەهەست و خوێندەوار و سەربەرز و ئازادیخواز ، مرۆڤێك کە لەخودا دەچێ هیچ ڕێگاچارەیەکی تری لەبەردەم دا نیە جگە لەوەی وەك حەکیمباشیەك بچێتە شارێکی بچوك و پیس و دواکەوتوو و تەمەنێك ژیان لەگەڵ کەمۆڵە و کرم و زالو و لەگەنی پیسابیدا بەسەرببا ! ئەمە ئەوپەڕی حۆقەبازی و کورتبینی و ناکەسەبەچەییە ! ئاه ، ئای خودایە !

: تۆ خەریکی قسەی بێهودە و پوچیت. ئەگەر ڕقت لەپیشەی دکتۆری دەبۆوە هۆکارەکەی لەوەوە سەرچاوەی گرتبو کە چاوت لە شتی گەورەتر بو و دەتویست ببیە وەزیر.

: نا ، نەدەکرا ... من کەسێکی لاواز و بێ توانام گیانەکەم ، من مرۆڤێکی بێباك بوم ، بەشێوەیەکی مەنتیقیی هۆشیارانە مامڵەم لەگەڵ بابەتە جیاوازەکاندا دەکرد. بەڵام هەرکە ژیان ڕوی گرژی خۆی نیشاندام لە دەرونەوە تێکشکام ... ئەمە پێیدەڵێن (پرۆستراسیۆن) (*). بەڵێ ئێمە مرۆڤەلی لاواز و بێ سودین ... تۆش هەروایت ئازیزم ... تۆ مرۆڤێکی خاوەن هەست و ڕەسەنزادەیت و ئاکارە باش و پەسندەکان لەگەڵ شیری دایکتدا چۆتە نێو ناختەوە. بەڵام هەرکە قاچت خستە مەیدانی ژیانەوە ، ماندو بویت و نەخۆش کەوتیت ... بەڵێ تۆش لاوازیت لاواز!

لەگەڵ گەیشتنی شەودا ، سەرباری ترس و هەستکردن بە خنکان ، شتێکی تریش بەردەوام لەناخەوە ئازاری دەدا. سەرەنجام بۆی دەرکەوت ئەمەیان لە ئەنجامی نەخواردنەوەی بیرە و نەکێشانی جگەرەیە – کەڕۆژانە خوی پێوە گرتبون. دواتر ڕویکردە ئیڤان دیمتریچ و گوتی: من لێرە نامێنم گیانەکەم ... داوا دەکەم چرا بێننە ئێرە ... من توانای هەرسکردنی ئەم ڕەوشەم نیە ... دواتر بەرەو لای دەرگاکە ڕۆیشت و کردیەوە بەڵام نیکیتا لەچاوتروکانێکدا هەستایە سەرپێ و پێشی پێگرت و گوتی: بۆ کوێ؟ ناکرێ بڕۆیت! پێمگوتی کە ناکرێ!

(*) (پرۆستراسیۆن) لاوازی جەستەیی و دەرونی . کەدوای نەخۆشیە سەختەکان و ماندوێتی زۆر و برسێتی درێژخایەن دوچاری مرۆڤ دەبێ.

دكتۆر بەدەستەپاچەییەوە وەلامی دایەوە: من دەمەویٚ لەنێو حەوشەكەدا برێك پیاسەبكەم ، تەنیا خولەكێك!

: ناكریٚ! مۆلەتی ئەوەم نەدراوەتیٚ! خۆت لەمن باشتر دەزانیت. ئەمەی گوت و بەتوندی دەرگاكەی داخست و پشتی دایەبەری.

پیرەدكتۆر شانەكانی هەڵتەكاندن و پرسی: ئایا چونەدەرەوەی من هیچ زیانێك بە كەس دەگەیەنێت؟ هیچ سەر لەم شتانە دەرناكەم. دواتر بەدەنگێكی لەرزۆكەوە لێی زیادكرد: نیكیتا گوێبگرە! من دەبیٚ لێرە برۆم ، وادەخوازیٚ لێرە برۆم!

نیكیتا ، بە سوربون پێداگریەوە گوتی: تكایە پشێوی و نائارامی دروست مەكە! كارێكی باش نیە!

لەم كاتەدا ، لەناكاو ئیڤان دیمتریچ لەجێگای خۆی قیت بۆوە و هاواری كرد: ئەمە چ گاڵتەجاڕیەكە؟ ئەو مافی ئەوەی نیە ڕێگامان لیٚ بگرێت! چۆن دەتوانیٚ لێرە بەندمان بكات و ڕێگای چونەدەرەوەمان پێنەدا؟ تا ئەو شوێنەی من ئاگادارم بەڕونی لە یاسادا ئاماژە كراوە بەوەی كە ئازادی لە كەس زەوت ناكریٚ ، تەنیا بە بڕیاری دادگا نەبێت. ئەمانە ستەم لە خەڵك دەكەن.

ئەندرێی یڤیمیچ ، كە لەقسەكانی ئیڤان دیمتریجەوە گیانێكی تری بەبەردا هاتبۆوە و بوێری پەیدا كردبو ، گوتی: ڕونە كە ستەم لە خەڵك دەكەن ، من پێویستم بەوەیە ... پێویستم بەوەیە بچمەدەریٚ! ئەو مافی ئەوەی نیە ، پێتدەڵێم دەرگاكە بكەرەوە!

ئیڤان دیمتریچ مستێكی كێشا بە دەرگاكەدا و نەڕاندی: بیكەوە حەیوانی گەمژە ، ئەوە گوێت لیٚ نیە؟ دەرگاكە بكەرەوە ئەگینا دەیشكێنم هەی خوێنڕێژ.

پیرەدکتۆریش کە سەرتاپای جەستەی دەلەرزی ، هاواری کرد: دەرگاکە بکەوە ! داوات لێدەکەم دەرگاکە بکەوە !

نیکیتا لەودیوەوە وەڵامی دایەوە: بۆ خۆت هەربڵێ ، هەر بڵێ تا ...

: هەرنەبێ برۆ بانگی یۆگینی فیۆدۆرۆڤیچ بکە با بێتە ئێرە ! بەناوی منەوە پێی بڵێ ... تەنیا خولەکێك !

: بەیانی بۆخۆی دێتەئێرە.

لەم نێوەدا ، ئیڤان دیمتری کە سەرگەرمی درێژەدان بە قسەکانی خۆی بو: هەرگیز لێرە دەرماننا کەن ! لێرەدا دەمانهێڵنەوە تا دادەرزێیین ، خودایە مەگەر دەکرێ لەودنیا دۆزەخێك نەبێ و ئەم نەفرەتیانە سزای خۆیان وەرنەگرن؟ ئەدی کەوایە سۆز و بەزەیی و دادوەریی تۆ لەچیدایە ؟ دواتر قورسایی جەستەی خستەسەر دەرگاکە و بەدەنگێکی نوساوەوە هاواری کرد: دەرگاکە بکەرەوە چەپەڵ! خەریکە دەخنکێم! نەیکەیتەوە ئەگینا ئەوەندە سەرم دەکێشم بە دەرگاکەدا تا پارچە پارچە دەبێت! هەی پیاوکوژینە !

نیکیتا وەك برووسکە راپەری و دەرگاکەی کردەوە و بەهەردو دەست و چۆکێکی ئەندرێی یێفیمیچی فرێدایە لایەك و دواتر دەستی بردە دواوە و تا هێزی تێدابو مستێکی سرەواندە دەموچاوی.

پیرەدکتۆر سەری بەگێژەوە هات ، وای مەزەندە کرد شەپۆلێکی سوێر و بەهێز – چەشنی ئاوی سوێری دەریا – رایماڵیوە و هەڵیداوەتە سەر بەردەڵانەکانی کەنار. لەڕاستیدا تامێکی سوێریش لەنێو زاری دەهات. دەستەکانی بە چەشنێك ، وەك ئەوەی بیەوێ مەلە بکات ، لەهەوادا ڕادەوەشاندن و چنگی لە یەکێك لە جێگاخەوەکان گیرکرد. دروست لەساتی ئەو ئازارەدا ، هەستی بە

زەبری دو مستی تریش کرد کە بەر پشتی کەوتن. ناڵەی بەئازاری ئیڤان دیمتریج هاتە بەرگوێ. پێدەچو ئەویش کەوتبێتە بەر شەق و تێهەڵدان.

ماوەیەك دواتر بێدەنگی حوکمڕانیی ژورەکەی دەکرد. ڕوناکی ڕەنگپەڕیوی مانگەشەو ، لەنێو میلە ئاسنەکانی پەنجەرەکەوە دەڕژایە ژورێ و سێبەرێکی خەت خەت ، چەشنی تۆڕێك بەسەر زەوی ژورەکەدا پان ببۆوە. بەڕاستی ترسێنەر بو.

ئەندرێی یڤیمیچ ڕاکشا و هەناسەی لە سینگی خۆیدا قەتیس کرد ، بەترس و لەرزەوە چاوەڕوان بو جارێکی تریش بیدەنەوە بەر شەق و تێهەڵدان. دەتگوت داسێکیان چەقاندۆتە نێو جەستەیی و چەندین جار بەنێو گەدە و سیەکانیدا بایانداوە. لەتاو ئازار گازی لە سەرینەکەی دەگرت.

لەناکاو لەنێو ئەم بیرکردنەوە زاڵانەی نێو مێشکیدا ، ئەندێشەیەکی مەترسیدار و لەشکان نەهاتو ، بەڕونیەکی تەواوەوە ، بەمێشکیدا گوزەری کرد ، بەخۆی گوت: (ئەم مرۆڤانە – کە ئێستا لەبەر ڕوناکایی مانگەشەودا بە سێبەرێکی ڕەش دەچن – بەدرێژایی ئەم چەند ساڵەی لێرە ماونەتەوە ، ئەم ئازارەیان ڕۆژ بە ڕۆژ و سات بە سات چەشتوە و تەحەمول کردوە. زۆرم بەلاوە سەیرە چۆن لەو بیست ساڵەدا نەمتوانیوە و نەمویستوە درك بەم بابەتە بکەم؟).

ئەو ، ژان و ئازاری نەدەناسی و تێی نەدەگەیشت ، لەم ڕووەوە خۆی بە کەمتەرخەم نەدەزانی ، بەڵام ویژدانی – کە چەشنی نیکیتا گرژ و سەر سەخت و خۆپەرست بو – فەرمانی پێدا و ئاگاداری کردەوە تا سەرتاپای جەستەی شەلاڵی ئارەقە بێت و هەست بە سەرەگێژکە بکات. دواتر بەپەلە هەستا. حەزی دەکرد هەمو هێز و توانای خۆی لە هاوارێکی بەرزدا کۆکاتەوە و لەژورەکە بچێتە دەرێ تا نیکیتا و دواتر خۆبۆتۆف و بەرپرسی دارایی و

یاریدەدەر و سەرەنجام خۆشی بکوژێ. بەڵام هیچ دەنگێك لە سینەیەوە نەهاتە دەرێ و قاچەکانیشی گوێڕایەڵییان نەکرد. لەحاڵێکدا کە خەریکبو هەناسەی ڕادەوەستا ، چنگی لە یەخەی بەدلە و کراسەکەی گیر کرد و دایدڕاند و لەهۆش خۆی چو و کەوتە سەر یەکێك لە جێگاخەوەکان.

١٩

بـەیانی ڕۆژی دواتـر سەریەشـەكی قـورس دایگرتبـو و لـەنێو گوێچكەكانیشـیدا دەنگـی هاشـەهاش دەهـات. لەسـەرتاپای جەسـتەیدا هەسـتی بـە شـەكەتی و ماندوێتی دەكرد. شەرمەزاری لاوازیی و داماویی شـەوی ڕابـردوی خـۆی نـەبو. بـەڵكو دوێـنـێ شـەوێ توشـی تـرس و لاوازیـی دەرونیـی ببـو. تەنانـەت لـە مانگەشـــەویش ترســـابو. ئـــەو ، بیركردنەوەیـــەكی – لـــەو جـــۆرە ئەندێشـــە ناخۆشانەی مرۆڤە نزم و بێ نرخ و فەلسەفەهۆنەكان – ی ڕاسـتگۆیانە بـەزاردا هاتبو. كە پێشتر هیچ كاتێك شتی لەوشێوەیەی لەخۆیدا بەدی نـەكردبو. بـەڵام ئیدی شتەكان بەلای ئەوەوە هیچ جیاوازیەكیان نەبو.

نە هیچی دەخوارد ، نە هیچـی دەخـواردەوە. بـێ جوڵـە ڕاكشـابو و بێـدەنگی هەڵبژاردبو. هەركاتێ بكەوتایەتە ژێرپرسیارەوە بەخۆی دەگوت: (هەمو شتێك بۆ من وەكیەكە. وەڵامی هیچ شتێك نادەمەوە ... هەموی بۆ من وەكیەكە).

پاشنیوەڕۆی ئەو ڕۆژە ، میخائیل ئۆریانیچ هاتە سەردانی و نزیكەی سەد گـرام چای وشك و چوارسەد گرام شـیرنیی بـۆ هێنـا. داریۆشـكاش هاتـە سـەردانی و بەڕوخسارێكی ماتـەمبارەوە نزیكـەی كاژێرێـك بـەدیار چـارپاكەیەوە ڕاوەسـتا. دواتریش سەروكەللەی خۆبۆتۆف پەیدا بو و شوشەیەكی پڕ لە برێم دو پۆتاسی لەگەڵ خۆیدا هێنابو و فەرمانیدا بە نیكیتا بخورێك لە ژورەكەدا داگیرسێنێ.

دەمـەدەمی ئێـوارەی هـەمان ڕۆژ ، ئەنـدرێی ێفیمـیچ لـە ئـەنجامی سـەكتەی مێشـكدا گیـانی سـپارد. سـەرەتا هەسـتی بـە لـەرزێكی قـورس كـرد و دڵـی

هەڵدەشێوا. وای هەستدەکرد شتێکی قێزەون بەنێو تەواوی جەستەیدا و بەنێو پەنجەکانیدا ڕێدەکا و لەگەدەیەوە بەرەو سەریٚ هەڵدەکشیٚ و بەنێو گوێچکە و چاوەکانیدا بلاّودەبێتەوە. ڕەنگێکی مەیلەو سەوز چاوەکانی پڕ کردبو. لەوکاتەدا هەستی کرد دوایین ساتەکانی ژیانیەتی و بیری کەوتەوە کە ئیڤان دیمتریچ و میخائیل ئۆریانیچ و ملیۆنان کەسی تر باوەڕیان بە نەمریی هەیە. ناکا ئەبەدیەت ڕاستیەك بێت؟ بەلاّم ئەو خۆی هیچ کاتێك بەدوای نەمریەوە نەبو بەڵکو تەنیا هاکەزایی بیری لێکردبۆوە ، مێگەلە بزنێکی زۆر جوان کە شەوی پێشتر وەسفیانی لە کتێبێکدا خوێندبۆوە ، بەتەنیشتیدا تێپەڕین. دواتر ژنێکی لادێیی نامەیەکی بەمەبەستی ڕەوانەکردن بۆ ڕاداشت ... میخائیل ئۆریانیچ شتێکی گوت و پاشان هەمو شتێك لەبەرچاوی ون بو و ئەندرێی یڤیمیچ بۆ هەتایە چاوەکانی لێکنان.

کارمەند و کارگوزارەکانی نەخۆشخانە هاتن و تەرمەکەیان هەڵگرت و بردیانە نوێژگا. بەچاوانی کراوەوە لەسەر زەویەکە کەوتبو ، ڕوناکایی مانگ دەڕژایە سەر تەرمەکەی.

سەرلەبەیانی ڕۆژی دواتر سێرگی سێرگیێڤیچ هاتە نوێژگا و لەبەرامبەر خاچەکەدا ڕاوەستا و ڕاهیبانە کەوتە نزا خوێندن و چاوەکانی بەرپرسی پێشوی خۆی داخست.

لە ڕۆژی سێیەمدا بەخاکیان سپارد. تەنیا میخائیل ئۆریانیچ و داریۆشکا لە ڕێوڕەسمی بەخاکسپاردنیدا ئامادەبون.

سەرچاوە/ مجموعە اثار چخوف/ داستانهای کوتاه / ترجمە سروژ استپانیان/ جلد چهارم / سال ١٣٨٩/ انتشارات توس